

**5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DÜZENLENEN BİLİŞİM
SİSTEMİNE GİRME SUÇU (TCK M. 243)**

Nidanur SONER

**Yüksek Lisans Tezi
Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı
Doç. Dr. Cem ŞENOL
2022
Her Hakkı Saklıdır**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI

Nidanur SONER

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DÜZENLENEN
BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME SUÇU (TCK M. 243)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Cem ŞENOL

ERZURUM - 2022

TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum “5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU’NDA DÜZENLENEN BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME SUÇU (TCK M. 243)” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Gereğini bilgilerinize arz ederim *.

- ☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

01/07/2022
Aslı Islak İmzalıdır
Nidanur SONER

*** LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi **MADDE 6– (1)** Lisansüstü teze ilgili **patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda**, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu **iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.**

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz **makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış** ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile **altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Social Sciences

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Cem ŞENOL danışmanlığında, Nidanur SONER tarafından hazırlanan bu çalışma 01/07/2022 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından. Kamu Hukuku Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Cem ŞENOL

İmza: Aslı Islak İmzalıdır

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan SAVAŞCI TEMİZ

İmza: Aslı Islak İmzalıdır

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Reşit KARAASLAN

İmza: Aslı Islak İmzalıdır

Aslı Islak İmzalıdır
Prof. Dr. Sait UYLAŞ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
ÖNSÖZ.....	VI
KISALTMALAR DİZİNİ.....	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BİLİŞİM SUÇLARINA YÖNELİK GENEL HUSUSLAR VE KONUNUN KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DÜZENLENİŞİ

1.1. Bilişim Suçlarına İlişkin Kavramlar	3
1.1.1. Bilişim	4
1.1.2. Bilişim Sistemi	5
1.1.3. Veri	9
1.2. Bilişim Suçlarının Çeşitli İşlenme Şekilleri	10
1.3. Bilişim Sistemine Girme Suçuna İlişkin Genel Bilgiler	13
1.4. Bilişim Sistemine Girme Suçuyla Korunan Hukuki Değer	15
1.5. Konunun Karşılaştırmalı Hukukta Düzenlenişi	17
1.5.1. Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi	17
1.5.2. Amerika Birleşik Devletleri	19
1.5.3. Japonya	21
1.5.4. Rusya Federasyonu	23
1.5.5. İngiltere	24
1.5.6. Almanya	26
1.5.7. İtalya	27
1.5.8. Fransa	28

İKİNCİ BÖLÜM

BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME SUÇUNUN UNSURLARI

2.1. Suçun Unsurları	30
2.1.1. Maddi Unsurlar	30
2.1.1.1. Fail	30
2.1.1.2. Mağdur	34
2.1.1.3. Konu	37

2.1.1.4. Fiil	40
2.1.1.5. Netice.....	49
2.1.1.6. Nitelikli Haller, Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Hal: Suçun Bedeli Karşılığı Yararlanılabilen Sistemler Hakkında İşlenmesi (TCK m. 243/2)	50
2.1.1.7. Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Suçun Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Hali: Suç İşlenmesi Nedeniyle Sistemin İçerdiği Verilerin Yok Olması veya Değişmesi (TCK m. 243/3).....	53
2.1.2. Manevi Unsur.....	58
2.1.3. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	64
2.1.3.1. Hukuka Uygunluk Nedenleri	65
2.1.3.1.1. Kanun Hükmünü Yerine Getirme	69
2.1.3.1.2. Meşru Savunma	72
2.1.3.1.3. Hakkın Kullanılması.....	74
2.1.3.1.4. İlgilinin Rızası	76

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME SUÇU AÇISINDAN KUSURLULUK, SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ, YAPTIRIM, ZAMANAŞIMI, MUHAKEME USULÜ

3.1. Kusurluluk.....	81
3.1.1. Kusurluluğu Etkileyen (Kaldıran veya Azaltan) Haller	82
3.1.1.1. Hukuka Aykırı Fakat Bağlayıcı Bir Emrin Yerine Getirilmesi.....	85
3.1.1.2. Zorunluluk Hali.....	87
3.1.1.3. Cebir ve Şiddet ile Korkutma ve Tehdit.....	88
3.1.1.4. Haksız Tahrik	90
3.1.1.5. Yaş Küçüklüğü	91
3.1.1.6. Sağır ve Dilsizlik	92
3.1.1.7. Akıl Hastalığı	94
3.1.1.8. Geçici Nedenler.....	96
3.1.1.9. Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma	97
3.2. Suçun Özel Görünüş Şekilleri	98
3.2.1. Teşebbüs	98

3.2.2. İştirak	102
3.2.3. İçtima.....	105
3.3. Yaptırım, Zamanaşımı, Muhakeme Usulü	112
3.3.1. Yaptırım	112
3.3.2. Zamanaşımı.....	115
3.3.3. Muhakeme Usulü	118
SONUÇ.....	121
KAYNAKÇA.....	128
ÖZGEÇMİŞ	141

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DÜZENLENEN BİLİŞİM
SİSTEMİNE GİRME SUÇU (TCK M. 243)

Nidanur SONER

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Cem ŞENOL

2022, 141 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Cem ŞENOL

Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan SAVAŞCI TEMİZ

Dr. Öğr. Üyesi Reşit KARAASLAN

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun bilişim sistemine girme başlıklı 243. maddesinin 1. fıkrasında, hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme veya sistemde kalma fiilleri suç olarak düzenlenmektedir. Bu çalışmanın amacı, ulusal ve uluslararası düzenlemeler, öğretideki görüşler ve mahkeme kararlarından yararlanılarak bilişim sistemleri ile bu sistemlerde yer alan verilerin korunmasının öneminin ve sınırlarının bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya ilişkin suç tipinin incelenmesi ile değerlendirilmesidir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, bilişim suçlarına yönelik genel hususlar olan bilişim suçlarına ilişkin kavramlar, bilişim suçlarının çeşitli işleme şekilleri, bilişim sistemine girme suçuna ilişkin genel bilgiler, bilişim sistemine girme suçuyla korunan hukuki değer ve konunun karşılaştırmalı hukukta düzenlenişi incelenmektedir. İkinci bölümde, bilişim sistemine girme suçunun unsurları ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde, bilişim sistemine girme suçu açısından kusurluluk, suçun özel görünüş şekilleri ve yaptırım, zamanaşımı ve muhakeme usulü açıklanmaktadır. Çalışmamız boyunca suç tipine ait düzenlemeye ilişkin çeşitli tespitler ve değerlendirmeler yapılarak iyileştirmeye yönelik bazı önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilişim, Veri, Bilişim Sistemi, Bilişim Sistemine Girme Suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi.

ABSTRACT**MASTER THESIS****CRIME OF UNAUTHORISED ACCESS TO THE INFORMATION SYSTEM
(TPC ART. 243) PURSUANT TO TURKISH PENAL CODE NO. 5237****Nidanur SONER****Advisor: Assoc. Prof. Cem ŞENOL****2022, page: 141****Jury: Assoc. Prof. Cem ŞENOL****Asst. Prof. Bilgehan SAVAŞCI TEMİZ****Asst. Prof. Reşit KARAASLAN**

In the 1st paragraph of article 243 of the Turkish Penal Code numbered 5237, titled as accessing the information system, the acts of illegally/unauthorised accessing or staying in the information system are regulated as crimes. The aim of this thesis is to evaluate the importance and limits of the protection of information systems and data in these systems, by examining the crime type related to accessing or staying in the information system, via using national and international regulations, opinions in the doctrine and court decisions.

The thesis consists of three parts. In the first part, general aspects related to the cybercrimes as concepts about the cybercrimes, various ways of committing cybercrimes, general information about the crime of accessing the information system, the legal value protected by the crime of accessing the information system and the arrangement of the issue in comparative law are examined. In the second part, elements of the crime of accessing the information system are discussed. In the third part, legal culpability, special appearance, sanction, statute of limitations, and procedure of reasoning in terms of the crime of accessing the information system are explained. Throughout our study, some suggestions for improvement are offered by making various determinations and evaluations regarding to the regulation of the crime type.

Keywords: Information, Data, Information System, Crime of Unauthorised Access to the Information System, Turkish Penal Code No. 5237, Convention on Cybercrime.

ÖNSÖZ

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 243. maddesinde düzenlenen bilişim sistemine girme suçunun ele alındığı bu çalışmanın amacı, ulusal ve uluslararası düzenlemeler, öğretideki görüşler ve mahkeme kararlarından yararlanılarak bilişim sistemleri ile bu sistemlerde yer alan verilerin korunmasının önemi ve sınırları ile bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya ilişkin söz konusu suç tipinin incelenmesidir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda, çalışmada öncelikle bilişim sistemine girme suçuna ilişkin genel bilgiler, suçla korunan hukuki değer ve konunun farklı ülke hukuklarında düzenlenişi ele alınmış, ardından bilişim sistemine girme suçunun unsurları incelenmiş, son olarak da bilişim sistemine girme suçu açısından kusurluluk, suçun özel görünüş şekilleri ve yaptırım, zamanaşımı, muhakeme usulü üzerinde durulmuştur.

Bilgi birikimi ve tecrübesiyle yalnızca bu tezin hazırlanma sürecinde ve akademisyenlikte değil, profesyonel hayatın her alanında ve aşamasında, her duraksamamızda, sorunumuzda ve sorumuzda duyarlılıkla bizlere yardım eden, her yaştan ve unvandan akademisyene bir meslektaş olarak yaklaşan, çalışma ekibine iş tanımının dışında külfet yüklemekten her zaman imtina eden, gerçek bir akademisyen ve yol gösterici olan, her anlamıyla nitelemeye çok yetmese de 'tez danışmanım', pek kıymetli hocam Sayın Doç. Dr. Cem ŞENOL'a, görüşleri ve tavsiyeleriyle tezime katkılarını sunup programlarından vakit ayırarak tez jürimde bulunan değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan SAVAŞCI TEMİZ'e ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Reşit KARAASLAN'a, manevi desteğini esirgemeyen Arş. Gör. Merve ŞAHİN AKDEMİR'e, özveriyi, titizliği ve daha nice güzel hassasiyetleri öğreterek hep yanı başımda olan canım annem Derya SONER'e ve babacığım Celalettin SONER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
bkz.	: Bakınız
CFAA	: Bilgisayar Sahtekârlığı ve Bilgisayarı Kötüye Kullanma Kanunu (Computer Fraud and Abuse Act)
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
E.	: Esas Numarası
K.	: Karar Numarası
K.T.	: Karar Tarihi
KVKK	: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	: Madde
TCK	: Türk Ceza Kanunu
U.S.C.	: Amerika Temel Kanunu (United States Code)
vd.	: Ve devamı
vs.	: Vesaire

GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesinin bir sonucu olarak hayatın hemen her alanında bilişim sistemlerinin kullanımı yaygınlaşmaktadır. Bireyler haberleşmelerinden alışverişlerine, araştırmalarından hastane randevularına kadar pek çok alanda bilişim sistemlerini kullanmakta ve bilgilerini bu sistemlerde saklamaktadır. Kamu ve özel sektör fark etmeksizin iş hayatının büyük çoğunluğunda da çalışmalar bilişim sistemleri üzerinden ilerletilmekte, içerikler buralara kaydolmaktadır. Söz konusu gelişmelerle sunulan bu imkânların aktif ve verimli kullanımı, bilişim sistemlerinin ve sistemlerdeki verilerin hukuka aykırı müdahalelerden uzak kalmasıyla mümkün kılınacağından bunların ceza hukuku aracılığıyla korunması zorunlu hale gelmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun¹ özel hükümlere yönelik ikinci kitabında yer alan “Topluma Karşı Suçlar” başlıklı üçüncü kısmının onuncu bölümünde “Bilişim Alanında Suçlar”’a yer verilmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan TCK’nın “Bilişim sistemine girme” başlıklı 243. maddesi de bu bölümde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme veya sistemde kalma ve bilişim sisteminin kendi içinde veya bilişim sistemleri arasında gerçekleşen veri nakillerini teknik araçla izleme fiilleri suç olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın amacı, ulusal ve uluslararası düzenlemeler, öğretideki görüşler ve mahkeme kararlarından yararlanılarak bilişim sistemleri ile bu sistemlerde yer alan verilerin korunmasının öneminin ve sınırlarının bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya ilişkin suç tipinin incelenmesi çerçevesinde değerlendirilmesidir.

Çalışma üç bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde, bilişim suçlarına yönelik genel hususlar olan bilişim suçlarına ilişkin kavramlar, bilişim suçlarının çeşitli işlenme şekilleri, bilişim sistemine girme suçuna ilişkin genel bilgiler, bilişim sistemine girme suçuyla korunan hukuki değer ve konunun karşılaştırmalı hukukta düzenlenişi incelenecektir. İkinci bölümde, bilişim sistemine girme suçunun unsurları ele alınacaktır. Üçüncü bölümde, bilişim sistemine girme suçu açısından kusurluluk, suçun özel görünüş şekilleri ve yaptırım, zamanaşımı ve muhakeme usulü açıklanacaktır. Çalışmamız boyunca suç tipine ait düzenlemeye ilişkin çeşitli tespitler ve değerlendirmeler yapılarak

¹ Resmî Gazete Tarihi: 12.10.2004, Sayı: 25611. Bundan sonraki bölümlerde “TCK” olarak kısaltılacaktır.

iyileştirmeye yönelik bazı önerilerde bulunulacaktır. Çalışmanın başlığı, çalışmada yer alan suç tipine yönelik incelemeleri kapsayacak şekilde “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Düzenlenen Bilişim Sistemine Girme Suçu (TCK m. 243)” olarak belirlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BİLİŞİM SUÇLARINA YÖNELİK GENEL HUSUSLAR VE KONUNUN KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DÜZENLENİŞİ

1.1. Bilişim Suçlarına İlişkin Kavramlar

Anayasa'nın "Suç ve cezalara ilişkin esaslar" başlıklı 38. maddesinde² ve TCK'nın "Suçta ve cezada kanunilik ilkesi" başlıklı 2. maddesinde³ kanunsuz suç ve ceza olmayacağına ilişkin kanunilik ilkesi düzenlenmiştir. Bu ilkenin uzantısı olan belirlilik ilkesine göre ceza kanunlarının suçun unsurlarını, suç teşkil eden tipik hareketleri ve ceza için öngörülen yaptırımları hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve anlaşılır biçimde tarif etmesi gerekir⁴. Bu sebeple bilişim suçlarına ilişkin kavramların açıklanması, bilişim suçlarının anlaşılması açısından önem arz eden bir husustur. Bilişim suçlarının düzenlendiği kanun maddelerindeki suç tanımlarında suçlara ilişkin bazı kavramlara yer verilmiştir. Bu kavramların net bir tanımı yapılarak sınırlarının çizilmesi, bilim ve teknik açısından hızla değişip gelişen günümüz dünyasında her ne kadar tam anlamıyla mümkün olmasa da bunlardan ne anlaşılması gerektiğinin genel hatlarıyla açıklanması ele alınacak suç tipinin açık ve anlaşılır biçimde tarif edilmesi açısından gereklilik arz etmektedir. Bu nedenle çalışmamızda öncelikle bilişim suçlarında yer alan temel kavramlardan bilişim, bilişim sistemi ve veri ifadeleri ele alınacaktır.

² Anayasa m. 38/1: "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

³ TCK m. 2/1-2-3: "(1) Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz. (2) İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz. (3) Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

⁴ Salahattin Kolcu, "Ceza Hukukunda Kanunilik İlkesinin Uzantısı Olan Belirlilik", *Fasikül Hukuk Dergisi*, 8 (76), 2016, 11.

1.1.1. Bilişim

Bilişim kelimesi, Türkçe sözlükte “enformatik” olarak da aratılınca aynı karşılığı bulmakta⁵ ve Fransızca kökenli “informatique” kelimesinden gelmektedir⁶. Bu kelime, 1962 yılında Philippe Dreyfus tarafından, Fransızcada bilgi anlamındaki “information” ve otomatik anlamındaki “automatique” kelimelerinin birleşimiyle oluşturulmuş ve bilgisayar bilimi şeklinde ifade edilmiştir⁷.

Bilişim kavramı, günümüzde bilişim uzmanları tarafından yapay zekâyı, bilişsel bilimi, bilgisayar bilimini, bilgi bilimini (bilgi işlenmesi, yönetimi ve bilginin geri alınması), sosyal bilimleri ve bilgi teknolojisini (bilgisayar tabanlı bilgi sistemlerinin incelenmesi, tasarımı, geliştirilmesi, uygulanması, desteklenmesi veya yönetimi) kapsayan bir alan olarak daha geniş şekilde tanımlanmaktadır⁸.

Türk hukukunda ise şu anda yürürlükte olan 5237 sayılı TCK’da ve bu kanunun gerekçesinde bilişim kavramının tanımı bulunmamaktadır⁹. Bilişim kavramı ilk olarak 1989 tarihli TCK’nın ön tasarısının 342. maddesinin gerekçesinde kullanılan “bilişim alanı” ifadesinde yer almıştır. Söz konusu düzenlemede bilişim alanı kavramı, “*bilgileri depo ettikten sonra bunları otomatik işleme tabi tutma sistemlerinden oluşan alan*” şeklinde tanımlanmıştır. İlgili tanıma, 1991 tarihli 3756 sayılı 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun’un gerekçesinde de aynı şekilde yer verilmiştir. 1997 tarihli TCK tasarısında ise bilişim kavramı “bilişim sistemi” ifadesinde yer almıştır. Burada bilişim sistemi, “*verileri toplayıp yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tâbi tutma imkânı veren manyetik sistemler*” şeklinde belirtilmiştir. İlgili tanım, 2000 ve 2003 tarihli TCK tasarılarında da aynı şekilde ifade edilmiştir¹⁰.

⁵ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

⁶ Ali Karagülmez, *Bilişim Suçları ve Soruşturma-Kovuşturma Evreleri* (5. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, 50; Murat Volkan Dülger, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku* (8. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, 66.

⁷ CJB Le Roux, “Social and Community Informatics Past, Present, and Future: An Historic Overview Keynote Adresses”, *Department of Information Studies University of Zululand*, 10th Annual DIS Conference: 10-11th, 2009, 3.

⁸ Roux, 4.

⁹ Olgun Değirmenci, “2004 Türk Ceza Kanunu’nun Bilişim Suçları Bakımından Değerlendirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (58), 2005, 196-198; Dülger, 69.

¹⁰ Türk Ceza Kanunu Tasarıları, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss664m.htm> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

Bilişim, sözlükte ise *“İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde işlenmesi bilimi.”*¹¹ şeklinde tanımlanmıştır. Öğretide sözlükteki tanıma paralel şekilde bilginin bilhassa elektronik araçlarla otomatik şekilde işlendiği süreci ifade ettiği belirtilmektedir¹².

1.1.2. Bilişim Sistemi

Bilişim sistemi, TCK’nın 243. maddesinin gerekçesinde *“Verileri toplayıp yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tâbi tutma olanağını veren manyetik sistemler.”*¹³ olarak açıklanmıştır. Öğretide ise bu tanım biraz daha genişletilerek kavram, verileri toplama, saklama, çoğaltma, değerlendirme özelliklerinin yanında, otomatik olarak veri işleyip¹⁴ veri aktaran, çok işlevli elektronik veya manyetik sistemler olarak tanımlanmıştır¹⁵.

Bilişim sistemleri denince akla ilk olarak kullanım alanının yaygınlığı sebebiyle bilgisayarlar gelir, ancak yapılan bilişim sistemi tanımına oldukça uygun olan bilgisayarlar, bilişim sistemlerinin tek örneği ya da anlamdaşı değildir. Bu durum Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun bir kararında şu şekilde belirtilmiştir: *“Her ne kadar çoğunlukla "bilişim" ile "bilgisayar" terimleri aynı anlamda kullanılmaktaysa da gerçekte bunlar aynı şey demek değildir. Zira, "bilişim" sözcüğü "bilgisayar" kelimesine oranla daha geniş kapsamlıdır. Bilgisayar, (kompütür, elektronik beyin) aritmetik ve mantık işlemi dizileriyle oluşturulmuş programlara göre verileri (bilgileri) otomatik işleme tabi tutan sistemlere verilen ortak isim iken, bilişim (enformatik) ise, bilgisayardan*

¹¹ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

¹² R. Yılmaz Yazıcıoğlu, *Bilgisayar Suçları Kriminolojik, Sosyolojik ve Hukuki Boyutları İle*, Alfa Yayınları, İstanbul 1997, 131; Berrin Bozdoğan Akbulut, “Bilişim Suçları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8 (1-2), 546; Muammer Ketizmen, *Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları* (1. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2008, 18; Dülger, 68.

¹³ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler* (3. Baskı), Adalet Bakanlığı Yayınları-Ankara Açık Ceza İnfaz Kurumu Matbaası, Ankara 2006, 987.

¹⁴ Kişisel verilerin işlenmesi, KVKK m. 3/1-e’de şu şekilde açıklanmıştır: *“Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem”* Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

¹⁵ Mahmut Koca, İlhan Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (7. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2020, 898.

da faydalanılmak suretiyle bilginin saklanması, iletilmesi ve işlenerek kullanılır hale gelmesine konu olan akademik ve mesleki disipline verilen addır; yani başka bir deyişle, bilgisayar kullanma ilmidir. Bir faaliyetin bilişim faaliyeti olup olmadığını tarif edebilmek için, o faaliyetin bilgisayar sistemine dâhil olup olmadığına bakmak gerekir. Daha açık bir ifadeyle şu sorunun cevabı verilmek gerekir. Faaliyet bilgisayar sistemiyle mi temellenmektedir; yoksa bilgisayar o faaliyetin gerçekleşmesine yardımcı bir unsur olarak mı kullanılmaktadır? Yani bilgisayar destekli midir?”¹⁶ Dolayısıyla Yargıtay, bilgisayar destekli faaliyetleri bilişim faaliyeti saymaktadır.

Yargıtay, bilgisayarları, elektronik posta adreslerini, internet sistemlerini, bulut bilişim sistemlerini¹⁷, sosyal medya hesaplarını¹⁸, bankaların ATM uygulamalarını¹⁹,

¹⁶ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2007/136, K. 2007/150, K.T. 19.06.2007, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 30.10.2021).

¹⁷ “Bulut bilişim masaüstü bilgisayar, tablet veya akıllı mobil cihazlar üzerinden herhangi bir yazılım ve depolama birimine ihtiyaç duymaksızın internet üzerinden başka sunuculara bağlanarak hizmet alma modelidir.” Taşkın Kavzoğlu, Emrehan Kutluğ Şahin, “Bulut Bilişim Teknolojisi ve Bulut CBS Uygulamaları”, IV. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu: 16-19 Ekim 2012-Zonguldak: Bildiriler (s. 2), Zonguldak 2012; “Bulut bilişim, uygulamaların internet ortamında bulunan bir uzak sunucu üzerinden çalıştırılması ya da kullanıcıya ait verilerin uzak sunucu üzerinde her an erişilebilir şekilde bulundurulmasını sağlayan bir servis yapısı olarak tanımlanabilir.” Türkay Henkoğlu, Özgür Külcü, “Bilgi Erişim Platformu Olarak Bulut Bilişim: Riskler ve Hukuksal Koşullar Üzerine Bir İnceleme”, *Bilgi Dünyası Dergisi*, 14 (1), 2013, 64.

¹⁸ “Sanığın, eski eşi olan mağdura ait facebook şifresini bildiğini ve şifre kırma gibi bir eyleminin olmadığını beyan etmesi, mağdurun, şifresinin kırılarak facebook hesabına giriş yapıldığına dair iddialarını doğrulayan herhangi bir delil bulunmaması karşısında, sanığın sübut bulan bilişim sistemindeki mağdura özel kısma girip, hakkı olmadığı halde sistemde kalmaya devam etme eyleminin TCK'nın 243/1. madde ve fıkrasındaki bilişim sistemine girme ve mağdura ait içeriği özel mesajları okuyup, tarafı olmadığı haberleşme içeriklerini kaydetmesi eyleminin TCK'nın 132/1. madde ve fıkrasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarını oluşturacağı gözetilmeden, delillerin takdirinde ve suç vasfında yanılığa düşülerek, sanık hakkında TCK'nın 244/2. madde ve fıkrasındaki sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme ve TCK'nın 136/1. madde ve fıkrasındaki verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçlarından mahkûmiyet kararı verilmesi...” Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2019/577, K. 2019/12248, K.T. 25.12.2019, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

¹⁹ “Her ne kadar çoğunlukla “bilişim” ile “bilgisayar” terimleri aynı anlamda kullanılmaktaysa da gerçekte bunlar aynı şey demek değildir. Zira, “bilişim” sözcüğü “bilgisayar” kelimesine oranla daha geniş kapsamlıdır. Bilgisayar, (kompüter, elektronik beyin) aritmetik ve mantık işlemi dizileriyle oluşturulmuş programlara göre verileri (bilgileri) otomatik işleme tabi tutan sistemlere verilen ortak isim iken, bilişim (enformatik) ise, bilgisayardan da faydalanılmak suretiyle bilginin saklanması, iletilmesi ve işlenerek kullanılır hale gelmesine konu olan akademik ve mesleki disipline verilen addır; yani başka bir deyişle, bilgisayar kullanma ilmidir. Bir faaliyetin bilişim faaliyeti olup olmadığını tarif edebilmek için, o faaliyetin bilgisayar sistemine dâhil olup olmadığına bakmak gerekir. Daha açık bir ifadeyle şu sorunun cevabı verilmek gerekir. Faaliyet bilgisayar sistemiyle mi temellenmektedir; yoksa bilgisayar o faaliyetin gerçekleşmesine yardımcı bir unsur olarak mı kullanılmaktadır? Yani bilgisayar destekli midir? Bankaların ATM uygulaması bilgisayar destekli olduğu için bilişim faaliyetidir. Zira bu sistem herhangi bir nedenle çöktüğünde bu faaliyet de asla gerçekleşmez. Bunun karşısı bir örnek verilecek olursa, uçak firmalarının bilet satışlarında bilgisayar sistemlerinden yararlanmaları yani faaliyetin bilgisayar destekli olması bir bilişim faaliyeti değildir. Çünkü bu sistemler bu firmaların faaliyetini kolaylaştırmakla hızlandırmakla ve daha verimli kılmakla birlikte faaliyetin tarif edici unsuru değildir.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.

akıllı cihazları ve akıllı telefonları çeşitli kararlarında bilişim sistemi tanımının içine sokmuştur²⁰.

2007/136, K. 2007/150, K.T. 19.06.2007, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 30.10.2021).

"Kısaca ATM olarak da adlandırılan Automated Teller Machine sistemi ise önceleri yalnızca hafta sonları ve bankaların kapalı olduğu zamanlarda kişilerin para çekmelerini sağlamak üzere tasarlanmış "otomatik vezne" olarak adlandırılan bir makine iken, teknolojik gelişmelere paralel olarak günümüzde bankacılık faaliyetlerinin hemen tümünün gerçekleştirilmesine olanak sağlayan, ana sisteme bağlı ve çok geniş bir alana yayılmış olan bilgi işlem biriminin parçası haline gelmiştir. Öyle ki, ATM'ler aracılığıyla onun bağlı bulunduğu sisteme ulaşılarak döviz, fon, hisse senedi, devlet tahvili, bono, kıymetli maden alım satımı, repo, havale ve virman işlemleri mevduat ve yatırım hesaplarının sorgulanması ve hesaplar arası aktarım ile kredi kullanımı v.b. bankacılık işlemleri yapılabilmektedir. Sistemin işleyiş biçimine gelince, teknolojiye paralel olarak karta ihtiyaç göstermeyen, örneğin banka mudisi, müşterisi veya kredi sözleşmesinin tarafı olan kişinin ekrana dokundurduğu parmağının izini yahut onu diğer insanlardan ayıran ses ve göz özelliklerini tespit ederek sistemin merkezine aktaran, sistemin tanıyarak algılaması sonrasında yine sistemce verilen uygun komutlar ve izin doğrultusunda sisteme giriş ve işlem olanağı sağlayan ATM tasarımlarının geliştirilmeye çalışıldığı bilinmektedir. Ancak günümüzde yaygın olup ülkemizde de kullanılan tasarım modelinde ATM'lerin kullanılabilmesi için iki unsura ihtiyaç vardır. Bunlardan biri kart diğeri kullanıcı şifresidir. Bu iki araca sahip olmadan, bir bilgi işlem biriminin parçası olan ve ana sisteme bağlı bulunan ATM makinelerini kullanma olanağı yoktur. Belirtilen karta sahip olup, önceden sisteme tanıtılmış olan şifreyi de bilen kişi, kartı makineye takip şifreyi kodlayarak işlem sürecini başlatabilir. Ancak, kartı elinde bulunduran kişinin makine vasıtasıyla sisteme verdiği komutların yerine getirilebilmesi için ana kumanda merkezinin de bu komutları onaylaması gerekmektedir. Örneğin nakit para çekilmek istendiğinde hesapta para yoksa veya günlük çekme limiti dolmuş ya da herhangi bir nedenle hesap ana merkez tarafından kullanıma kapatılmışsa, komut onaylanmayacağından işlem yapılamaz. Bu olgu da gösteriyor ki ATM makineleri bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemin ünitesidir. Yine, sistemi harekete geçirmede kullanılan kartların geleneksel hırsızlık suçları bakımından "sair alet" olarak kabul edilmesi de olanaklı değildir. Gelişen teknoloji ürünü olsalar da bu kartlar şifre olmadan kullanılamazlar, diğer bir söylemle sistemi tek başına harekete geçiremezler. Sistem harekete geçirilemeden bundan bir yarar sağlanması da söz konusu edilemez. Burada bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi harekete geçirebilen kartlar ile belirli bir yere girilmesi için kullanılan diğer kartların, fonksiyonları itibarıyla yek diğerine benzemediği de belirtilmelidir. Ayrıca anahtar benzeri sair bir aletten söz edebilmek için mantıken bir kilidin de bulunması gereklidir. Bu bakımdan da ATM makinelerinde kullanılan kartları sair alet olarak saymaya olanak yoktur." Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2001/6-30, K. 2001/57, K.T. 10.04.2001, Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 30.10.2021).

Kararda geçen "sair alet": 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu m. 493/1: "Hırsızlık: 1. Hırsızlığı işlemek veya çalınmış malı başka yere kaldırmak için duvar, kapı, pencere, demir parmaklık, kasa ve sandık gibi şahısları veya malları muhafaza için sağlam maddelerle ve muhkem surette yapılmış şeyleri yıkmak, devirmek, kırmak, delmek veya mahvetmek veyahut suni vasıtalarla veya şahsi çeviklik sayesinde bertaraf edilebilen maniaları kaldırarak veya aşarak hane ve sair yerlere girmek suretiyle işlenirse; 2. Cürmü işlemek veya çalınmış eşyayı başka yere kaldırmak için taklit anahtar yahut sair aletler kullanarak veya sahibinin terk veya kaybettiği anahtarı elde ederek yahut haksız yere elinde bulundurduğu asıl anahtarla bir kilidi açarak işlenirse; 3. Kıyafet değiştirerek işlenirse; 4. Salahiyeti olmaksızın resmi sıfat takınarak yapılırsa; Cezası üç seneden sekiz seneye kadar hapidir." Resmî Gazete Tarihi: 13.03.1926, Sayı: 320. Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.765.pdf> (Erişim Tarihi: 30.10.2021).

²⁰ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, R. Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (18. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, 1150; Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, İlker Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (13. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, 968; Metin Turan, *Bilişim Hukuku* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, 224 vd.

Buna karşın, veri işleme ve veri aktarma özelliğine sahip olmakla birlikte, bu fonksiyonları genel amaçlı kullanamayan şifreli yayınlar²¹, telefon kartları²², kapı açmak amaçlı kullanılan manyetik kartlar, otomatlar, barkod okuyucular, bulaşık-çamaşır makineleri veya hesap makineleri bilişim sistemi olarak kabul edilmemektedir²³.

TCK m. 243/1’de, bir bilişim sisteminin tamamına ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girilmesinden veya orada kalınmasından bahsedilmektedir. Bilişim sisteminin bir kısmı ifadesiyle belirtilmek istenen, bilişim sisteminin tamamlayıcısı olan parçalar veya sistemin bütünleşik parçalarıdır²⁴. Hukuka aykırı şekilde girme veya orada kalma fiilleri

²¹ Yargıtay, 2017 yılında, şifreli yayınlara ilişkin bir uyuşmazlıkta, karşılıksız yararlanma suçunun olduğu yönünde bir karar vermiştir: “Sanıkların yöneticisi olduğu ‘p2pfutbol.net’ isimli internet sitesi üzerinden, şifreli ve bedelli olarak yayınlanan Turkcell Süper Lig maçlarını telif hakkı almadan Lig Tv logosu dahi değiştirilmeden mediaplayer programı aracılığıyla yayınlanması, yayınları izlemek isteyenler için üyelik sistemi kurulması, üye olmak isteyenlerin sanık ...’in hesabına para yatırmaları ve ...’in ise hesabında biriken paraları sanık ...’nın adına açılmış hesaba havale etmesinden ibaret olayda, sanıkların eylemi bütün halinde TCK’nın 163/2. maddesindeki karşılıksız yararlanma suçunu oluşturmaya rağmen eylem bölünerek karşılıksız yararlanma suçundan beraat, 5846 sayılı Kanuna aykırılık suçundan ve sanık ... hakkında ayrıca TCK’nın 243/1. maddesi uyarınca bilişim sistemine girme suçundan mahkûmiyet kararları verilmiş ise de, eylemin bütün halinde karşılıksız yararlanma suçunu oluşturmaya karşın bu suçtan verilen beraat kararlarının temyiz edilmeden kesinleşmesi karşısında, sanıklar hakkında TCK’nın 243/1. maddesi uyarınca bilişim sistemine girme ve 5846 sayılı Kanuna aykırılık suçundan ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerekirken mahkûmiyetlerine karar verilmesi...” Yargıtay 19. Ceza Dairesi, E. 2015/2135, K. 2017/10023, K.T. 22.11.2017, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

²² Yargıtay, 2007 yılında, telefon kartlarına ilişkin bir uyuşmazlıkta, bilişim sistemi vasıtasıyla kendisinin ya da başkasının yararına haksız çıkar sağlama suçunun olduğu yönde bir karar vermiştir: “Somut olayda sanığın, kredisi bitmiş olan manyetik telefon kartları üzerinde yaptığı değişikliklerle, sistemin verileri farklı algılamasını sağladığı veya başka bir deyişle sisteme farklı veri yüklediği, bu suretle bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi yanıltıp boş manyetik karta kredi yüklenmesini sağladığı, böylelikle hukuka aykırı yarar elde ettiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, sanığın sabit olan eylemi, gerek suç tarihinde yürürlükte olan 765 sayılı Türk Ceza Yasasının 525 b maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen, bilgileri otomatik işleme tabi tutan bir sistemi kullanarak hukuka aykırı yarar sağlamak suçunu, gerekse suçtan sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının 244. maddesinin 4. fıkrasında yazılı suç oluşturmaktadır. Uygulamada hangi Yasanın daha lehe sonuç verdiği hususu da Yerel Mahkemece değerlendirilip saptanmalıdır. Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2007/136, K. 2007/150, K.T. 19.06.2007, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 19.08.2021). Ancak, söz konusu Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararına katılmamaktayız. Öyle ki çoğunluk görüşüne katılmayan üyelerin de belirttiği üzere, telefon kartları bir bilişim sisteminin sahip olduğu özellik ve fonksiyonlara sahip değildir. Ayrıca, telefon kartlarının kullanılmasıyla yalnızca telefon makinesi çalıştırılabilmekte, bu kartlar herhangi bir bilişim sistemine bağlanmayı sağlayamamaktadır. Benzer görüş için bkz. Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 898-899.

²³ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 898-899; Tezcan, Erdem, Önok, 1150; M. Emin Artuk, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin, Kerim Çakır, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (17. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2018, 691-692.

²⁴ Donanım, yazılım, veriler bunlara örnek olarak verilebilir. Berrin Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar* (2. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2017, 126; Cengiz Apaydın, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku* (1. Baskı), Yazarın Kendi Yayını-Acar Matbaacılık, 2017, 54; Ali İhsan Erdağ, “Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 2010, 282; Sanal bellek (USB bellek), disket, CD bunlara örnek olarak verilebilir. Hakan Karakehya, “Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Sistemine Girme Suçu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (81), 2009, 12.

bu parçalar üzerinde gerçekleştirilmiş olsa da suç bir bütün olarak bilişim sisteminde işlenmiş kabul edilir²⁵.

Bilişim sistemleri içerisinde en yaygın kullanıma sahip olanlardan bilgisayarlar açısından, sistemin tamamlayıcı veya bütünleşik parçası kabul edilen parçalar da bilişim sisteminin bir kısmı ifadesini karşılamaktadır. Bilgisayarlar, elle tutulup gözle görülebilen ve donanım şeklinde ifade edilen somut unsurlar²⁶ ile yazılım olarak bilinen ve sayısal kodlardan meydana gelerek veri işlemeyi gerçekleştiren soyut unsurların²⁷ bir araya toplanmasıyla oluşan bilişim sistemleridir²⁸. Donanımın içine; bilgisayarın beyni olarak bilinip sistem içerisindeki programların talimatlarını gerçekleştiren ve bunları kontrol eden ana işlemci²⁹, ara veya son sonuçları depolayıp ihtiyaç halinde bunları geri çağırması sağlayan salt okunur bellek³⁰, verilerin üzerine yazılıp saklandığı bu verilerle ilgili işlemlerin yapılabildiği rastgele erişimli bellek³¹ ve bilgisayara veri giriş çıkışının yapıldığı çevre birimleri³² girer³³. Yazılım ise verileri işleyerek sonuç almaya yarar³⁴ ve bilgisayarın işleyişini sağlayan işletim yazılımları³⁵ ile kullanıcıların gerekli işlemlerini yaparak faydalı sonuçlar elde etmesini sağlayan uygulama yazılımlarından oluşur³⁶.

1.1.3. Veri

İngilizce “data” kelimesinin karşılığı olarak Türkçede veri kelimesi kullanılmaktadır³⁷. Veri, sözlükte “*Olgu, kavram veya komutların, iletişim, yorum ve işlem için elverişli biçimli gösterimi.*”³⁸ şeklinde tanımlanmıştır.

²⁵ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 968.

²⁶ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 12.

²⁷ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 12.

²⁸ Levent Emmungil, *Bilgisayar Donanımı*, Famer Proje ve Müşavirlik, Ankara 2010, 2.

²⁹ Menduh Furkan Aslan, Tuna Göksu, “Approach for Accelerating Image Enhancement Processes: Optimized OpenCL Architecture”, *2020 4th International Symposium on Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies: 22-24 Ekim 2020-İstanbul, Bildiriler (s.2)*, İstanbul 2020.

³⁰ Dülger, 60.

³¹ Emmungil, 32.

³² Dülger 61.

³³ Dülger, 60.

³⁴ Dülger, 62.

³⁵ Emmungil, 4.

³⁶ Emmungil, 5.

³⁷ Melih Pazarcı, “Bilirkişi Raporu, Şifreli Yayınların Hukuki Konumunu Aydınlatan İki Önemli Görüş”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 72 (1), 1997, 30-32; Dülger 76.

³⁸ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

Veri kavramının sınırları, TCK'nın 243. maddesinin gerekçesinde “*Sistem içindeki bütün soyut unsurlar, fıkra da geçen “veri” teriminin kapsamındadır.*”³⁹ şeklinde belirlenmiştir. Böylece bir bilişim sistemi içerisinde bulunan tüm soyut unsurlar, veri olarak değerlendirilmiştir.

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un⁴⁰ 2. maddesinin 1. fıkrasının k bendinde ve İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik'in⁴¹ 3. maddesinin 1. fıkrasının p bendinde veri, “*Bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılabilen her türlü değer.*”⁴² olarak ifade edilmiştir.

Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'nin 1. maddesine göre ise bilgisayar verisi “*Bilgisayar sisteminin bir işlevi yerine getirmesini mümkün kılan bir programı da kapsayan, olguların, bilginin veya kavramların bir bilgisayar sisteminde işlenmeye uygun haldeki her türlü temsili.*”⁴³dir.

Kavram öğretide de bu tanımlara paralel olarak bilişim sistemlerindeki programları da kapsayacak şekilde⁴⁴ bilginin soyutlaşmış hali⁴⁵ olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla bilişim sistemleri, veriler üzerinde işlem yapabilmekte, bunları aktarabilmekte, saklayabilmekte, bunlara yeniden erişebilmekte ve bunlardan sonuç üretebilmektedir⁴⁶.

1.2. Bilişim Suçlarının Çeşitli İşlenme Şekilleri

Bilişim suçları, doğrudan fiziki olarak yetkisiz şekilde bir bilişim sistemine girme ve suç teşkil eden diğer hareketleri gerçekleştirmenin yanında teknik anlamdaki gelişmelerin etkisiyle farklı şekillerde de işlenebilmektedir. Bu işlenme şekillerinden en

³⁹ İbrahim Ekdemir, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve Diğer İlgili Kanunlar, Sözkese Matbaacılık, Ankara 2005, 371.

⁴⁰ Resmî Gazete Tarihi: 23.05.2007, Sayı: 26530.

⁴¹ Resmî Gazete Tarihi: 30.11.2007, Sayı: 26716.

⁴² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

⁴³ Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf> (Erişim Tarihi: 19.08.2021).

⁴⁴ Değirmenci, “2004 Türk Ceza Kanunu'nun Bilişim Suçları Bakımından Değerlendirilmesi”, 200.

⁴⁵ Karakehya, 10.

⁴⁶ Dülger, 76; Yazıcıoğlu, *Bilgisayar Suçları Kriminolojik, Sosyolojik ve Hukuki Boyutları İle*, 29; Pazarcı, 30.

yaygın olanları arasında, sistem güvenliğini kırma (hacking), bilişim virüsleri, turuva atı (trojan horse), ortalama (phishing) ve web sayfası yönlendirme bulunur.

Hacking olarak bilinen sistem güvenliğini kırma işlemi, bilişim sisteminin güvenlik duvarının aşılmasıyla söz konusu sistemlere yetkisiz şekilde girilmesini ifade eder⁴⁷. Bu işlemi gerçekleştirenler ise hacker olarak da isimlendirilen bilişim korsanlarıdır⁴⁸. Bilişim korsanlarınca bilişim sistemlerine giriş genellikle, günümüzün en yaygın veri iletim ağı kabul edilen internet üzerinden bu sistemlerin işletim yazılımlarında yazılımı korumak amacıyla özellikle bırakılan açıklar bulunarak gerçekleştirilir⁴⁹. Bilişim sistemlerine yetkisiz şekilde gerçekleştirilen bu girişin ardından bilişim güvenliğini kırma işlemi fark edilinceye kadar bilişim korsanı tarafından sisteme müdahale edilebileceği gibi sistem içerisindeki bilgilere de ulaşılabilir⁵⁰. Bilişim sistemine yetkisiz giriş sırasında kimi zaman güvenlik parolalarının çözülmesi amacıyla yardımcı programlar kullanılsa da bilişim sisteminin güvenliğinin aşılarak sisteme girilmesi, sistem içerisinde kalmaya devam edilmesi ve verilere yönelik müdahalelerde bulunulması doğrudan bilişim korsanları tarafından gerçekleştirilir⁵¹.

Bilişim virüsleri, kendilerini çoğaltabilen ve çoğaltılmış bu kopyalarını bilişim sistemlerine ulaştırarak onları etkileyen bir tür yazılım çeşididir⁵². Bunlar, bilişim sistemlerinde bulunan yararlı yazılımlara ya da dosyalara fark ettirmeden yerleşerek bilişim sistemlerindeki verilerin bulunduğu sabit disklerden başlayıp sistemin unsurlarını etkileyerek çökertmeye odaklı çalışır⁵³. Virüsler, çoğunlukla yerleştikleri yazılımların veya dosyaların çalışmaya başlamasıyla etkinleşip bilişim sistemi kapatılıncaya kadar etkin kalmaya devam eder⁵⁴. Bazı bilişim virüsleri ise sistem yazılımları veya dosyalarındansa bilişim sisteminin açılış kısmına ya da diskteki verilerin yerlerinin gösterildiği kısma yerleşerek buralara zarar verir⁵⁵. Bilişim virüslerinin tüm bu işlemleri

⁴⁷ Karagülmez, 87.

⁴⁸ Karagülmez, 87.

⁴⁹ Neal Kumar Katyal, "Criminal Law in Cyberspace", *Georgetown University Law Center*, 149, 2001, 11-19.

⁵⁰ Katyal, 11-19.

⁵¹ Dülger, 107.

⁵² Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 76-77.

⁵³ Dülger, 112.

⁵⁴ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 77.

⁵⁵ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 78.

kolaylıkla gerçekleştirebilmesinin sebebi virüslerin hızlı bir şekilde ve rahatça kopyalanıp çoğalmasındır.

Truva atı (trojan horse), internet üzerinden yazılımın ücretsiz şekilde sağlandığı siteler aracılığıyla veya elektronik posta vasıtasıyla sistem kullanıcılarına ulaşan, bilişim sistemleri açısından yararlı yazılımların sistem dosyalarına oldukça az yer kaplayacak şekilde yerleşerek sisteme hâkim olan casus yazılımlardır⁵⁶. Bilişim sistemi kullanıcısı ya da sahibi tarafından, görünüşte yararlı olan ve fakat içerisine casus yazılım yerleştirilmiş yazılım sisteme kurulduğunda casus yazılım fark edilmeden çalışmaya başlar⁵⁷. Bu şekilde bilişim sistemi üzerinde hâkimiyet sağlanır ve casus yazılımı kontrol eden kişinin istediği tüm komutlar yerine getirilebilir⁵⁸.

Ortalama şeklinde çevrilen ve bilişim sistemlerine yönelik bir saldırı yöntemi olan phishing, şifre anlamındaki password ile balık avlamak anlamındaki fishing kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur⁵⁹. Bu saldırı yöntemi çoğunlukla kişilerin çeşitli hesaplarının şifrelerini öğrenmek amacıyla kullanılır⁶⁰. Bu amaçla, resmi bir kuruma aitmişçesine kullanıcıların elektronik postalarına gönderilen iletiler aracılığıyla bilişim sistemi kullanıcıları sahte web sitelerine yönlendirilir⁶¹. Bu sahte sitelerde bilişim sistemi kullanıcılarının şahsi bilgileri ile şifreleri istenerek bu talepleri yerine getiren kullanıcıların bilgileri çalınır ve bilgilerle şifrelerin ait olduğu bilişim sistemlerine giriş gerçekleştirilebilir⁶².

“Web sayfası” ya da “web sitesi”, aranan verilerin bulunması ve görüntülenmesini sağlayan, tarayıcı olarak da isimlendirilen uygulama yazılımlarıdır. Bu uygulama yazılımları bir araya gelerek “world wide web” (dünyayı saran ağ/dünyayı kaplayan ağ) olarak bilinen ve resimden sese birçok farklı veri türüne ulaşan sistemi oluşturur⁶³. Web sayfası yönlendirmesi, web sayfalarının alan adlarının ve internet protokol adreslerinin bulunduğu alan isimlendirme sistemlerinde hukuka aykırı şekilde değişiklik yapılarak

⁵⁶ Katyal, 24-25.

⁵⁷ Katyal, 25.

⁵⁸ Dülger, 104.

⁵⁹ Mesut Orta, *Bilişim Suçları ve Elektronik Delillerin Toplanması, Muhafazası, Değerlendirilmesi, Sunulması (Adli Bilişim)*, Yetkin Yayınevi, Ankara 2015, 86; Dülger, 117.

⁶⁰ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 86; Dülger, 117.

⁶¹ Dülger, 117.

⁶² Dülger, 117.

⁶³ Dülger, 81-82; Hasan Sınar, *İnternet ve Ceza Hukuku* (1. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2001, 25-26.

ilgili web sayfasına ulaşmak isteyen kişilerin farklı internet protokol adreslerine yönlendirilmesidir⁶⁴. Kullanıcıların, bulunmak istedikleri doğru web sayfalarında olduklarını farz etmeleri sebebiyle kendiliğinden verdikleri kullanıcı adları ve şifreleri, web sayfalarında bu hukuka aykırı değişikliği yapanlar tarafından ele geçirilir ve ilgili bilgilerle şifrelerin ait olduğu bilişim sistemlerine giriş gerçekleştirilebilir⁶⁵.

1.3. Bilişim Sistemine Girme Suçuna İlişkin Genel Bilgiler

Türk ceza hukukunda bilişim suçları, 1991 tarihli 3756 sayılı 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun ile söz konusu ceza kanununa eklenmiş olmasına rağmen burada bilişim sistemine girme suçuna yer verilmemiştir. Bilişim sistemine girme suçu, 5237 sayılı TCK ile düzenlenerek ilk kez bir ceza kanunumuzda yer almıştır.

TCK'nın 243. maddesindeki bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçunun nihai şekli Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi çerçevesinde verilmiştir. Türkiye Sözleşmeyi 10 Kasım 2010 tarihinde imzalamış, 22 Nisan 2014 tarihli ve 6533 sayılı Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun ile sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuş ve Sözleşme, 2 Mayıs 2014 tarihli ve 28988 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak "Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi" şeklinde iç hukuka dâhil edilmiştir. Böylece, Sözleşmede suç olarak düzenlenmesi gerektiği belirtilen hususların iç hukuktaki ilgili mevzuatta uygun şekilde karşılık bulması aranmıştır. Bu ihtiyaç, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun⁶⁶ "Değiştirilen ve eklenen hükümler" başlıklı 30. maddesi çerçevesinde TCK'nın ilgili hükümlerinde yapılan düzenlemelerle giderilmiştir. TCK'nın 243. maddesinin ilk fıkrasında düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçundaki "*hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden*" ifadesinde önceden yer alan "ve" bağlacı, Sözleşmenin "Yasadışı Erişim" başlıklı 2. maddesine⁶⁷

⁶⁴ Kurt, 173; Dülger, 120.

⁶⁵ Dülger, 120.

⁶⁶ Resmî Gazete Tarihi: 07.04.2016, Sayı: 29677. Bundan sonraki bölümlerde "KVKK" olarak kısaltılacaktır.

⁶⁷ Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi m. 2: "*Taraflardan her biri, bir bilgisayar sisteminin tamamına veya bir kısmına haksız yere gerçekleştirilen erişimi, kasten yapıldığı zaman, kendi iç hukuku kapsamında cezaî bir suç olarak tanımlanması için gerekli olabilecek yasama tedbirlerini ve diğer tedbirleri kabul edecektir. Taraflardan biri, söz konusu suçun, bilgisayar verilerini elde etmek veya başka bir sahtekâr niyetle veya bir bilgisayar sistemine bağlı başka bir bilgisayar sistemiyle ilişkili olarak güvenlik*

uygun olması amacıyla “veya” olarak değiştirilmiş, ilgili suç tipi “*Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.*”⁶⁸ şeklinde son halini almıştır.

TCK m. 243/1 incelendiğinde, bilişim sisteminin tamamına ya da belirli bir bölümüne hukuka aykırı şekilde girmenin veya sistemde bulunmanın suç olarak düzenlendiği görülmektedir. Madde metnindeki “veya” kullanımından anlaşıldığı üzere suçun oluşması için sisteme girmek yeterli olup ayrıca sistemde bulunmanın devam etmesi aranmaz. Sisteme girip sistemde belirli bir süre kalmadan çıkan kişinin fiili de suçun oluşması için yeterlidir.

Bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçunun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali, TCK m. 243/2’de “*Yukarıdaki fıkra tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.*”⁶⁹ şeklinde ifade edilmiştir. Suç için öngörülen cezada indirimine gidilmesi, bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme veya sistemde kalma fiillerinin bedeli karşılığında yararlanılan bir sistem üzerinde gerçekleştirilmesi durumunda söz konusu olur.

Suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali, TCK m. 243/3’te “*Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*”⁷⁰ şeklinde düzenlenmiştir. Bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme veya sistemde kalma fiilleri sonucunda sistemde bulunan verilerin yok olması veya değişmesi durumlarında faile daha ağır ceza verilir.

TCK’nın “Bilişim sistemine girme” başlıklı 243. maddesinin 4. fıkrası şu şekildedir: “*Bir bilişim sisteminin kendi içinde veya bilişim sistemleri arasında gerçekleşen veri nakillerini, sisteme girmeksizin teknik araçlarla hukuka aykırı olarak izleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*”⁷¹ Fıkra

tedbirlerinin ihlal edilmesi suretiyle işlenmiş olmasını şart koşabilir.” Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf> (Erişim Tarihi: 08.08.2021).

⁶⁸ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.08.2021).

⁶⁹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.08.2021).

⁷⁰ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.08.2021).

⁷¹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.08.2021).

incelendiğinde, bir bilişim sisteminde veya bilişim sistemleri arasında gerçekleşen veri nakillerini teknik araçla hukuka aykırı şekilde izleme fiilinin suç olarak düzenlendiği görülmektedir. Söz konusu fıkra da yer verilen suç ile TCK m. 243/1’de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçu arasında birlik bulunmamaktadır. 243. maddenin 4. fıkrasında ilgili maddenin başlığına uygun olmayan şekilde yeni bir suç tanımlanmıştır. Kanun koyucunun, veri nakillerini teknik araçla hukuka aykırı şekilde izleme fiili ile oluşan suçu ayrı bir madde şeklinde düzenlemeyip bilişim sistemine girme veya sistemde kalma fiillerinin suç teşkil ettiği maddede incelemesi eleştirilebilir niteliktedir⁷². Bu nedenlerle TCK m. 243/4’teki bu suç tipi, çalışmamızda ele alınmayacaktır. Zaten söz konusu suç tipinin karşılığı, Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi’nde de “Yasadışı Araya Girme” başlığı altında 3. maddede⁷³, “Yasadışı Erişim” başlıklı 2. maddeden bağımsız şekilde ayrı olarak düzenlenmiştir.

1.4. Bilişim Sistemine Girme Suçuyla Korunan Hukuki Değer

Hukuki değerler, uygun bir düzenin oluşturulması ve devamı için gerekli olan manevi değerlerdir⁷⁴. Hukuki değerler, bu özellikleri sebebiyle toplum için önem teşkil ettiğinden ceza hukuku tarafından korunur⁷⁵. İdeali temsil eden bu soyut değerlerin gerçek anlamda bir zarara ya da tehlikeye uğraması mümkün olmayıp sadece ihlal

⁷² Benzer görüş için bkz. Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 157.

⁷³ Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi m. 3: “Taraflardan her biri, bilgisayar verileri taşıyan bir bilgisayar sisteminden elektromanyetik dalgalarla yayılma da dâhil olmak üzere, bilgisayar verilerinin bir bilgisayar sisteminden diğer bir bilgisayar sistemine veya bir bilgisayar sisteminin kendi içinde umuma kapalı olarak iletimi esnasında teknik yöntemler kullanılarak gerçekleştirilen araya girme fiilinin, haksız yere ve kasten yapıldığı zaman, kendi iç hukuku kapsamında cezaî suç olarak tanımlanması için gerekli olabilecek yasama tedbirlerini ve diğer tedbirleri kabul edecektir. Taraflardan biri, söz konusu suçun sahtekârlığa yönelik veya başka bir bilgisayar sistemine bağlı bir bilgisayar sistemiyle ilişkili olarak işlenmiş olmasını şart koşabilir.” Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf> (Erişim Tarihi: 08.08.2021).

⁷⁴ Mahmut Koca, İlhan Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (13. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, 116; İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (14. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, 168; Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (15. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, 572; Yener Ünver, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, 81 vd.

⁷⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 116-117; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 168; Demirbaş, 572-573; M. Emin Artuk, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin, Kerim Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (15. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2021, 383; Sulhi Dönmezer, Sahir Erman, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku Cilt: I* (14. Baskı), Der Yayınları, İstanbul 2016, 1-9; Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, İlker Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (9. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, 212.

edilmeleri söz konusu olabilmektedir⁷⁶. Suçlar en az bir hukuki değeri ihlal eder. Yani her bir suç tipinin koruduğu belirli hukuki değer ya da değerler bulunmaktadır⁷⁷.

Bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçuyla korunan hukuki değerlerin ne olduğuna yönelik öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı yazarlara göre suçla birden fazla hukuki değer korunur. Bazıları ise korunan hukuki değerın karma bir nitelik gösterdiğini kabul etse de bilişim sistemlerinin güvenliğini bir üst değer olarak ele alır ve diğer hukuki değerlerin bunun altında korunacağını savunur. Katıldığımız görüşe göre ise suçla korunan hukuki değerin bilişim sistemlerinin güvenliği olduğu ve sistemdeki verilere yetkisiz müdahalelere yönelik de suçla koruma sağlandığı ileri sürülmektedir.

Suçla korunan hukuki değerin birden fazla olduğunu savunan görüş bilişim sistemlerinin güvenliğinin⁷⁸ ötesinde, bu sistemler aracılığıyla ihlal edilebilecek özel hayatın gizliliği⁷⁹, haberleşme özgürlüğü⁸⁰, mülkiyet hakkı⁸¹, mal varlığı⁸², sırların korunması⁸³, kullanıcıların rahatsız edilmemesi⁸⁴ ve kullanıcıların menfaatlerinin zedelenmemesi⁸⁵ gibi hususların da ilgili suçla korunan hukuki değerler arasında olduğunu kabul etmektedir. Bu görüştekilere göre, suça ilişkin madde, TCK'nın özel hükümlere yönelik ikinci kitabında yer alan "Topluma Karşı Suçlar" başlıklı üçüncü

⁷⁶ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 117; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 169-170; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 212; Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku* (19. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, 202.

⁷⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 117; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 383; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 170; Demirbaş, 572-573; Öztürk, Erdem, 202; Ünver, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, 135; Zeki Hafızogulları, Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. Baskı), US-A Yayıncılık, Ankara 2019, 145.

⁷⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 1149; Recep Yılmaz Yazıcıoğlu, *Hukukumuzda TCK'nın 243'üncü Maddesi Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı*, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara 2009, 81; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 966.

⁷⁹ Tezcan, Erdem, Önok, 1149; Yazıcıoğlu, *Hukukumuzda TCK'nın 243'üncü Maddesi Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı*, 81; Kurt, 148-149; Yazıcıoğlu, *Hukukumuzda TCK'nın 243'üncü Maddesi Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı*, 81.

⁸⁰ Tezcan, Erdem, Önok, 1149.

⁸¹ Yazıcıoğlu, *Hukukumuzda TCK'nın 243'üncü Maddesi Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı*, 81.

⁸² Ketizmen, 92 vd.

⁸³ Levent Kurt, *Açıklamalı-İçtihatlı Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunundaki Uygulaması* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005, Kurt, 148-149.

⁸⁴ Karagülmez, 179.

⁸⁵ Karagülmez, 179.

kısımında düzenlendiğinden toplum düzeni⁸⁶ ve toplumdaki güven duygusu⁸⁷ da bu suçla korunan hukuki değerler arasında kabul edilmektedir.

Suçla korunan hukuki değerın karma nitelikte olduğunu kabul eden görüş⁸⁸ ise bilişim sistemlerinin güvenliğini bir üst değer olarak ele alır. Diğer hukuki değerlerin bu hukuki değer altında korunduğunu savunur. Dolayısıyla bilişim sistemine izinsiz girmenin veya sistemde kalmanın suç olarak düzenlenmesi ile özel hayatın gizliliği, veri gizliliği, kullanıcıların sistemlere yönelik güven duygusu ve menfaatleri de bilişim sistemlerinin güvenliğı bünyesinde korunur.

Diğer bir görüşe⁸⁹ göre ise suçla korunan hukuki değer bilişim sistemlerinin güvenliğıdır ve sistemdeki verilere yetkisiz müdahalelere yönelik de suçla koruma sağlanmaktadır. İlgili suç tipi incelendiğinde bilişim sisteminin tamamına veya bir bölümüne hukuka aykırı olarak girme veya orada bulunma fiillerinin her birinin suçun oluşması için yeterli olduğu görülmektedir. Suç tipinde özel olarak, bu fiillerin sonucunda verilerin öğrenilmesi ya da ele geçirilmesi gibi hususlar aranmamaktadır. Bunun yanında, suçun düzenlendiğı 243. maddenin 3. fıkrasında suçu oluşturan fiil nedeniyle sistemdeki verilerin yok olması veya değışmesi suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali olarak belirlenmiştir. Böylece sistemdeki verilere yetkisiz müdahalelere yönelik de koruma sağlanmıştır. Dolayısıyla suçla korunan hukuki değer bilişim sistemlerinin güvenliğıdır ve madde metninde düzenlenen suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali çerçevesinde sistemdeki veriler de yetkisiz müdahalelere karşı korunmaktadır.

1.5. Konunun Karşılaştırmalı Hukukta Düzenlenişı

1.5.1. Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi

Bilişim suçlarına ilişkin ülkelerarası uygun mevzuatların benimsenmesi ile ortak bir politika izlenmesi, belirli fiillerin suç sayılarak bunlara karşı etkin mücadelenin

⁸⁶ Yavuz Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 (Özel Sayı), 2010 Basım Yılı: 2012, 1370.

⁸⁷ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 967.

⁸⁸ Dülger, 246-248; Yavuz Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)* (1. Baskı), Legal Yayıncılık, İstanbul, 2012, 120-123.

⁸⁹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 895-896; Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 118; Muhammet Sefa Çetin, “Yargıtay Kararları Işığında Bilişim Sistemine Girme veya Kalma Suçu (TCK m. 243)”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 12 (45), 2021, 4-5.

gerçekleştirilmesi ve bu yönde uluslararası işbirliğinin sağlanması amacıyla⁹⁰ hazırlanan Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi, 23 Kasım 2001 tarihinde Budapeşte’de imzaya açılmıştır⁹¹. Sözleşme, günümüze kadar elli bir ülke tarafından imzalanmıştır⁹². Bilişim suçlarına yönelik ilk uluslararası sözleşme olma özelliği taşıyan⁹³ Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi, yalnızca Avrupa Konseyi’ne üye ülkeler tarafından değil, Avrupa Konseyi üyesi olmayan ve bilişim anlamında oldukça ileri düzeydeki Kanada, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkeler tarafından da imzalanmıştır⁹⁴.

Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi, “Terimlerin Kullanımı” başlıklı birinci bölüm, “Ulusal Düzeyde Alınacak Tedbirler -Maddi Ceza Hukuku, Usul Hukuku, Yargılama Yetkisi-” başlıklı ikinci bölüm, “Uluslararası İşbirliği” başlıklı üçüncü bölüm ile “Son Hükümler” başlıklı dördüncü bölüm olmak üzere, toplam dört bölüm ve kırk sekiz maddeden oluşur⁹⁵.

Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi’nin “Yasadışı Erişim” başlıklı 2. maddesine göre sözleşmeye taraf olan ülkelere her biri “*bilgisayar sisteminin tamamına veya bir kısmına haksız yere gerçekleştirilen erişimi, kasten yapıldığı zaman, kendi iç hukuku kapsamında cezaî bir suç olarak tanımlanması için gerekli olabilecek yasama tedbirlerini ve diğer tedbirleri kabul edecektir.*”⁹⁶ Ayrıca, taraf ülkeler “*söz konusu suçun, bilgisayar verilerini elde etmek veya başka bir sahtekâr niyetle veya bir bilgisayar sistemine bağlı başka bir bilgisayar sistemiyle ilişkili olarak güvenlik tedbirlerinin ihlal edilmesi suretiyle işlenmiş olmasını*” şart koşabilmektedir⁹⁷.

⁹⁰ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=185> (Erişim Tarihi: 01.11.2021); Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2021).

⁹¹ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=185> (Erişim Tarihi: 01.11.2021).

⁹² Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=185> (Erişim Tarihi: 01.11.2021).

⁹³ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=185> (Erişim Tarihi: 01.11.2021); Dülger, 200.

⁹⁴ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=185> (Erişim Tarihi: 01.11.2021); Dülger, 200.

⁹⁵ Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2021).

⁹⁶ Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2021).

⁹⁷ Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2021).

1.5.2. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri'nde⁹⁸, bilişim suçlarına ve bunların muhakemelerine ilişkin federe ve federal düzeyde birçok düzenleme bulunmaktadır⁹⁹. 1984 tarihli Bilgisayar Sahtekârlığı ve Bilgisayarı Kötüye Kullanma Kanunu (Computer Fraud and Abuse Act)¹⁰⁰, federal düzeyde olan ve bu sebeple tüm ülkede uygulama alanı bulan, bilişim suçlarına yönelik temel kanun niteliğindedir. Bu kanun, Amerika Temel Kanunu'nun (United States Code-U.S. Code)¹⁰¹ "Suçlar ve Ceza Muhakemesi (Crimes and Criminal Procedure)" adlı 18. başlığının, "Suçlar (Crimes)" isimli 1. kısmının, "Sahtekârlık ve Yalan Beyanlar (Fraud and False Statements)" adlı 47. bölümünün 1030. maddesinde yer almaktadır¹⁰².

CFAA yürürlüğe girdiği tarihten itibaren birçok değişikliğe uğramıştır¹⁰³. Bu değişiklikler, düzenlenen bilişim suçlarının konu unsurunun farklılaşması ve fiil unsurunun da kapsamının genişlemesi şeklinde gerçekleşmiştir. Kanun, değişikliklerden önce sadece ulusal güvenlik, finansal kayıtlar ve kamu kurumlarına ilişkin bilişim suçları ile devletlerarasında ve ticari amaçla kullanılan bilgisayarlara yönelik tipik hareketleri düzenleme altına almaktaydı. Değişikliklerden sonra ise kanun, gerçek kişilerin de hak sahibi olduğu bilişim sistemlerini koruma kapsamına almış ve tüm bilgisayarlar açısından koruma sağlamıştır¹⁰⁴. Ayrıca, gerçekleşen değişikliklerle yetkisiz erişimin zaten suç teşkil ettiği kanunda, yetkinin sınırlarının aşıldığı erişim halleri de yaptırıma bağlanmıştır¹⁰⁵.

18 U.S.C. 1030 (a) fıkrasında bilişim sistemlerine yönelik suç teşkil eden tipik fiillerin neler olduğu düzenlenmiştir:

⁹⁸ Bundan sonraki bölümlerde "ABD" olarak kısaltılacaktır.

⁹⁹ Dülger, 214.

¹⁰⁰ Bundan sonraki bölümlerde "CFAA" olarak kısaltılacaktır.

¹⁰¹ Amerika Temel Kanunu'nda (United States Code-U.S. Code) bilişim suçlarına yönelik düzenlemeleri içeren ilgili madde bundan sonraki bölümlerde "18 U.S.C. 1030" olarak kısaltılacaktır.

¹⁰² Cornell Law School Legal Information Institute, <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1030> (Erişim Tarihi: 02.11.2021).

¹⁰³ H. Marshall Jarrett, Michael W. Bailie, Ed Hagen, Scott Eltringham, *Prosecuting Computer Crimes* (2nd Edition), Office of Legal Education Executive Office for United States Attorneys, Washington DC 2008, 2.

¹⁰⁴ Juo, 61.

¹⁰⁵ Juo, 61.

(a) (1)'de, bilgisayara yetkisiz ya da yetkinin sınırlarının aşılmasıyla ulusal güvenlik bilgilerinin elde edilmesi,

(a) (2)'de, finansal kayıtları içeren bilgisayara yetkisiz ya da yetkinin sınırlarının aşılmasıyla bilgi edinilmesi,

(a) (3)'te, kamunun kullanımına kapalı olan devlete ait bilgisayara yetkisiz girilmesi,

(a) (4)'te, dolandırmak ve fayda elde etmek amacıyla devlet bilgisayarına, finansal kurumun bilgisayarına veya ticaret amacıyla kullanılan bilgisayara yetkisiz ya da yetkinin sınırlarının aşılmasıyla girilmesi,

(a) (5)'te devlet bilgisayarına, finansal kurumun bilgisayarına veya ticaret amacıyla kullanılan bilgisayara yetkisiz girilmesiyle zarar veya kayba neden olunması,

(a) (6)'da eyaletler arasındaki ticareti veya dış ticareti etkileyecek şekilde ya da devletin kullanımına tahsis edilmiş bilgisayarlara yönelik şifrelere veya benzer bilgilere dolandırma amacıyla yetkisiz olarak girilmesi,

(a) (7)'de yetkisiz ya da yetkinin sınırlarının aşılmasıyla, bir kişiden para ya da farklı bir fayda sağlamak amacıyla yönelik, devlet bilgisayarına, finansal kurumun bilgisayarına veya ticaret amacıyla kullanılan bilgisayara zarar verilmesi veya gizliliği ihlal etme tehdidinde bulunulması suç olarak kabul edilmiştir¹⁰⁶.

İlgili maddenin (b) fıkrasında, (a) fıkrasında yer verilen suçları işlemek için anlaşmanın veya bu suçları işlemeye teşebbüs etmenin de suç sayılacağı düzenlenmiştir¹⁰⁷.

Suç teşkil eden bu fiillere uygulanacak yaptırımlara ilgili maddenin (c) fıkrasında yer verilmiştir. Buna göre, söz konusu bölümde yer alan birden fazla suçun birlikte işlenmesi, bilişim sistemlerinin türü ve verilen zararın çeşidi ile oranına göre değişecek şekilde farklı meblağlarda para cezası ve/veya farklı sürelerle hapis cezası öngörülmüştür¹⁰⁸.

¹⁰⁶ Cornell Law School Legal Information Institute, <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1030> (Erişim Tarihi: 02.11.2021).

¹⁰⁷ Cornell Law School Legal Information Institute, <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1030> (Erişim Tarihi: 02.11.2021).

¹⁰⁸ Cornell Law School Legal Information Institute, <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1030> (Erişim Tarihi: 02.11.2021).

Amerikan öğretisinde, bu kanun, bilişim suçlarına yönelik içerdiği düzenlemelerin belirsizliğinin keyfi uygulamalara sebep olabileceği açısından eleştirilmekte¹⁰⁹, ilgili kanunun eski olması nedeniyle dönemin ihtiyaçlarına yeterince cevap veremediği vurgulanmaktadır¹¹⁰.

ABD, aynı zamanda Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'ni 23 Kasım 2001 tarihinde imzalayıp 29 Eylül 2006 tarihinde usulüne uygun şekilde onaylayarak Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne depo etmiş ve sözleşme 1 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹¹¹. Dolayısıyla ABD açısından Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesiyle getirmiş olduğu yetki ve sorumluluklar geçerlidir.

1.5.3. Japonya

Japon ceza hukukunda bilişim suçlarına ilişkin düzenlemeler genel olarak 45 sayılı ve 1907 tarihli Japon Ceza Kanunu ile 128 sayılı ve 1999 tarihli Bilgisayara Yetkisiz Erişimin Yasaklanması Kanunu'nda yer almaktadır¹¹².

1987 yılında Ceza Hukuku Alanında Bazı Hükümlerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun ile Japon Ceza Kanunu'na bilişim suçlarına ilişkin yeni suç tipleri dâhil edilmiştir¹¹³. İlgili kanunun çeşitli tanımları içeren 7. maddesinde, elektromanyetik kayıt ifadesi, elektronik, manyetik veya diğer herhangi bir yolla üretilerek doğal algılama işlevleriyle tanınmayan ve bir bilgisayar tarafından veri işlemek için kullanılan herhangi bir kayıt olarak tanımlanmıştır¹¹⁴. Kanunun 161-2. maddesinde elektromanyetik kayıtların yetkisiz şekilde oluşturulması, 234-2. maddesinde bilgisayara zarar verilerek yapılan işin engellenmesi, 246-2. maddesinde bilgisayar sahtekârlığı, 258. maddesinde devlet kullanımına ait resmi elektromanyetik kayıtlara zarar verilmesi ve 259.

¹⁰⁹ Kristin Westerhorstmann, "The Computer Fraud and Abuse Act: Protecting the United States from Cyber-Attacks, Fake Dating Profiles, and Employees Who Check Facebook at Work", *University of Miami National Security and Armed Conflict Law Review*, 145, 2015, 145.

¹¹⁰ Sheldon Whitehouse, "Hacking into the Computer Fraud and Abuse Act: The CFAA at 30", *The George Washington Law Review*, 84 (6), 2016, 1441.

¹¹¹ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=185> (Erişim Tarihi: 02.11.2021).

¹¹² Takato Natsui, "Cybercrimes in Japan: Recent Cases, Legislations, Problems and Perspectives", *Meiji Law Journal*, 10, 2013, 5.

¹¹³ Yener Ünver, "Türk Ceza Kanunu'nun ve Ceza Kanunu Tasarısı'nın İnternet Açısından Değerlendirilmesi", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 59 (1-2), 2011, 76.

¹¹⁴ Japan Cabinet Secretariat, Japan Penal Code, <https://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/PC.pdf> (Erişim Tarihi: 03.11.2021).

maddesinde özel kullanımına ait elektromanyetik kayıtlara zarar verilmesi fiilleri suç olarak düzenlenmiştir¹¹⁵.

Japon ceza hukukunda bilişim suçlarına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı bir diğer kanun, Bilgisayara Yetkisiz Erişimin Yasaklanması Kanunu'dur. Bu kanunun amacını açıklayan 1. maddesine ve çeşitli tanımları içeren 2. maddesine göre, kanun yalnızca telekomünikasyon bağlantıları aracılığıyla işlenen bilgisayar suçlarını ve telekomünikasyon bağlantıları aracılığıyla bilgisayarlara yapılan yetkisiz erişime yönelik fiilleri yaptırım altına almaktadır¹¹⁶. İlgili kanunun 3. maddesinde bilgisayara yetkisiz erişim, hiç kimsenin yetkisiz olarak bilgisayar erişimi gerçekleştiremeyeceği şeklinde tek cümle ile suç sayılmıştır. Kanunun bu maddesini tamamlayıcı olarak 4. maddesinde bilgisayara yetkisiz erişim sağlamak için bir başkasına ait tanımlama kodlarının¹¹⁷ ele geçirilmesi ve 5. maddesinde bilgisayara yetkisiz erişimi kolaylaştıran eylemler suç olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, kanunun 6. maddesinde bilgisayara yetkisiz erişim sağlamak için bir başkasına ait tanımlama kodlarının (kimlik veya şifreler) haksız şekilde saklanması ve 7. maddesinde belirli bir bilgisayara yetkisiz erişim sağlamak için tanımlama kodlarının hukuka aykırı olarak talep edilmesi suç sayılmıştır¹¹⁸. Bilişim suçlarına ilişkin bu tipik fiillere karşı, ilgili kanunun 8. maddesinde erişim yöneticileri tarafından alınabilecek koruyucu önlemler, 9. maddesinde valilik kamu güvenliği komisyonları tarafından sağlanabilecek yardımlar ve 10. maddesinde Ulusal Kamu Güvenliği Komisyonu, İçişleri ve Telekomünikasyon Bakanı, Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanı tarafından sağlanabilecek yardımlar düzenlenmiştir¹¹⁹.

Kanunun son maddeleri olan 11., 12., 13. ve 14. maddelerinde ise düzenlenen bilişim suçları için öngörülen yaptırımlara ilişkin cezai hükümler yer almaktadır. Buna göre kanunun bahsi geçen maddelerinin ihlali sonucunda, ihlal edilen maddelere göre

¹¹⁵ Japan Cabinet Secretariat, Japan Penal Code, <https://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/PC.pdf> (Erişim Tarihi: 03.11.2021).

¹¹⁶ Japan National Police Agency, Act on Prohibition of Unauthorized Computer Access, https://www.npa.go.jp/cyber/english/legislation/uca_Tentative.pdf (Erişim Tarihi: 03.11.2021); Natsui, 12.

¹¹⁷ Tanımlama kodları ifadesinden anlaşılması gereken, kimlik bilgileri veya şifreler gibi içeriklerdir. Natsui, 12.

¹¹⁸ Japan National Police Agency, Act on Prohibition of Unauthorized Computer Access, https://www.npa.go.jp/cyber/english/legislation/uca_Tentative.pdf (Erişim Tarihi: 03.11.2021).

¹¹⁹ Japan National Police Agency, Act on Prohibition of Unauthorized Computer Access, https://www.npa.go.jp/cyber/english/legislation/uca_Tentative.pdf (Erişim Tarihi: 03.11.2021).

farklı sürelerde çalışma hapsi cezası veya farklı meblağlarda para cezası öngörülmüştür¹²⁰.

Japon öğretisinde, Bilgisayara Yetkisiz Erişimin Yasaklanması Kanunu, son dönemin teknolojik gelişmelerini içeren düzenlemelere yer vermemesi sebebiyle eleştirilmektedir¹²¹.

Japonya, aynı zamanda Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'ni 23 Kasım 2001 tarihinde imzalayıp 3 Temmuz 2012 tarihinde usulüne uygun şekilde onaylayarak Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne depo etmiş ve sözleşme 1 Kasım 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹²². Dolayısıyla Japonya açısından Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesiyle getirmiş olduğu yetki ve sorumluluklar geçerlidir.

1.5.4. Rusya Federasyonu

Rus ceza hukukunda bilişim suçları, 63-FZ numaralı ve 1996 tarihli Rusya Federasyonu Ceza Kanunu'nun "Bilgisayar Alanındaki Suçlar" başlıklı 28. bölümünde üç madde şeklinde düzenlenmektedir¹²³.

Söz konusu kanunun 272. maddesinde hukuka aykırı olarak bilgisayar bilgilerine erişim, 273. maddesinde zararlı bilgisayar virüslerinin oluşturulması, kullanımı ve yayılması ve 274. maddesinde bilgisayarların çalışma, sistem veya ağ kurallarının ihlali suç olarak düzenlenmiştir¹²⁴. Bu suç tiplerini düzenleyen maddelerin her birinde ayrıca ilgili suçlar için farklı meblağlarda para cezası, farklı sürelerde ıslah edici çalışma cezası veya hapis cezası şeklinde öngörülen yaptırımlara yer verilmiştir¹²⁵.

¹²⁰ Japan National Police Agency, Act on Prohibition of Unauthorized Computer Access, https://www.npa.go.jp/cyber/english/legislation/uca_Tentative.pdf (Erişim Tarihi: 03.11.2021).

¹²¹ Natsui, 15.

¹²² Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treaty-num=185> (Erişim Tarihi: 03.11.2021).

¹²³ World Trade Organization, The Criminal Code of the Russian Federation, https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/rus_e/WTACCRUS48_LEG_6.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2021).

¹²⁴ World Trade Organization, The Criminal Code of the Russian Federation, https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/rus_e/WTACCRUS48_LEG_6.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2021).

¹²⁵ World Trade Organization, The Criminal Code of the Russian Federation, https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/rus_e/WTACCRUS48_LEG_6.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2021).

Rus ceza hukukundaki bilişim suçlarına ilişkin düzenlemelere göre, bilişim sistemine hukuka aykırı olarak yetkisiz şekilde girişin tek başına tipik fiil teşkil eden cezalandırılabilir bir hareket olmadığı görülmektedir.

1.5.5. İngiltere

İngiltere’de bilişim suçları 1990 yılında yürürlüğe giren Bilgisayarın Kötüye Kullanılması Kanunu (Computer Misuse Act) çerçevesinde düzenlenmektedir¹²⁶. Bilgisayarın Kötüye Kullanılması Kanunu, “Bilgisayarın Kötüye Kullanılması Suçları (Computer Misuse Offences)”, “Jurisdiction (Yargılama Yetkisi)” ve “Çeşitli Genel Düzenlemeler (Miscellaneous and General)” başlıklı üç bölüm ve bu bölümleri oluşturan on sekiz maddeden oluşmaktadır¹²⁷.

Adı geçen kanunun “Bilgisayarın Kötüye Kullanılması Suçları (Computer Misuse Offences)” başlıklı 1. bölümünde, bilişim suçlarına yönelik suç tipleri düzenlenmektedir¹²⁸. Bu suçlarda yer alan yetkisiz erişim ve yetkisiz hareketler ifadesi, bilişim sistemlerine fiziksel erişimi ve uzaktan erişimi kapsamaktadır¹²⁹. İlgili bölümde bulunan 1. maddede bilgisayar programlarına veya verilerine yetkisiz erişim suç sayılmıştır. Bu maddede düzenlenen yetkisiz erişimin farklı suçların işlenmesi veya işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla gerçekleştirilmesi 2. maddede suç olarak kabul edilmiştir¹³⁰. Dolayısıyla bilişim sistemine hukuka aykırı olarak yetkisiz şekilde girişin tek başına tipik fiil teşkil eden cezalandırılabilir bir hareket olmadığı görülmektedir. Bu fiilin cezalandırılabilmesi için yetkisiz erişimin bilgisayar programlarına veya verilerine yönelik olması ya da bunun suç işlenmesi veya işlenmesini kolaylaştırma amacıyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu kanunun ilgili bölümünün 3. maddesinde,

¹²⁶ Dülger, 222; Legislation UK, Computer Misuse Act, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/contents> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

¹²⁷ Legislation UK, Computer Misuse Act, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/contents> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

¹²⁸ Legislation UK, Computer Misuse Act, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/crossheading/computer-misuse-offences> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

¹²⁹ Nicola Lawer, In Brief Helping With Life’s Legal Issues, *Unauthorised Access to Computer Material*, 2015, <https://www.inbrief.co.uk/offences/unauthorised-access-to-computer-material/> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

¹³⁰ Legislation UK, Computer Misuse Act, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/crossheading/computer-misuse-offences> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

bilgisayarın, bilgisayar programlarının veya verilerin işleyişinin bozulması amacıyla yapılan bir bilgisayara yönelik yetkisiz hareketler, 3ZA maddesinde ciddi zarara neden olan veya ciddi zarar riski yaratan bir bilgisayara yönelik yetkisiz hareketler suç sayılmıştır¹³¹. 3A maddesinde ise madde 1, 3 veya 3ZA kapsamındaki suçlarda kullanılmak üzere eşya yapılması, tedarik edilmesi veya ele geçirilmesi suç olarak düzenlenmiştir¹³². Bu suç tiplerini düzenleyen maddelerin her birinde ayrıca ilgili suçlar için farklı sürelerde hapis cezası ve/veya farklı meblağlarda para cezası şeklinde yaptırımlara yer verilmiştir¹³³.

Söz konusu kanunda yer alan bilgisayar, program veya veri sözcüklerinin tanımları, sürekli değişen teknolojik gelişmeler karşısında zaman içerisinde eksik ve yetersiz kalabileceği gerekçesiyle bilinçli olarak yapılmamıştır¹³⁴.

İngiltere, aynı zamanda Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'ni 23 Kasım 2001 tarihinde imzalayıp 25 Mayıs 2011 tarihinde usulüne uygun şekilde onaylayarak Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne depo etmiş ve sözleşme 1 Eylül 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹³⁵. Dolayısıyla İngiltere açısından Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesiyle getirmiş olduğu yetki ve sorumluluklar geçerlidir.

¹³¹ Legislation UK, Computer Misuse Act, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/crossheading/computer-misuse-offences> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

¹³² Legislation UK, Computer Misuse Act, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/crossheading/computer-misuse-offences> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

¹³³ Legislation UK, Computer Misuse Act, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/crossheading/computer-misuse-offences> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

¹³⁴ All Party Parliamentary Internet Group, Revision of the Computer Misuse Act: *Report of an Inquiry by the All Party Internet Group*, Haziran 2004, <https://www.cl.cam.ac.uk/~rnc1/APIG-report-cma.pdf> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

¹³⁵ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treaty-num=185> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

1.5.6. Almanya

Almanya’da bilgisayarla ilgili çeşitli suçlara bazı özel ceza kanunlarında yer verilmekteyse¹³⁶ de Alman ceza hukukunda bilişim suçları genel olarak Alman Ceza Kanunu’nda düzenlenmektedir¹³⁷.

Adı geçen kanunun bilişim suçlarına ilişkin 202a maddesinde yaptırım altına alınan veri casusluğu, yetkisiz erişime karşı özel olarak korunan verilere, erişim korumasını aşarak yetkisiz şekilde kendisi veya başkası için erişim elde etme şeklinde düzenlenmiştir¹³⁸. Aynı kanunun 202b maddesinde kişinin kendisi veya başkası için açık olmayan veri iletimi sırasında teknik vasıtalarla yetkisiz şekilde veriyi elde etmesi, 202c maddesinde 202a’da ve 202b’de düzenlenen tipik fiilleri gerçekleştirmek amacıyla yapılan hazırlık hareketleri ve 202d maddesinde hukuka aykırı olarak yetkisiz şekilde ele geçirilen verilerin işlenmesi yasaklanmıştır¹³⁹. Bu düzenlemelere göre, bilişim sistemine hukuka aykırı olarak yetkisiz şekilde girişin tek başına tipik fiil teşkil eden cezalandırılabilir bir hareket olmadığı görülmektedir. Ayrıca, ilgili kanunun 263a maddesinde bilgisayar programları aracılığıyla gerçekleştirilen dolandırıcılık faaliyetleri, 268. maddesinde teknik kayıtlarda ve 269. maddesinde ispat etkisi bulunan verilerde yapılan sahtecilik işlemleri, 303a maddesinde bir başkası için önem arz eden verileri silme, bastırma, kullanılamaz hale getirme veya değiştirme gibi veri işleme hareketleri ve 303b maddesinde bir başkasının işletmesi, teşebbüsü veya bir makam için önem arz eden verilerin işlenmesi suç olarak kabul edilmiştir¹⁴⁰. Bu suç tiplerini düzenleyen maddelerin her birinde ayrıca ilgili suçlar için farklı sürelerde hapis cezası veya farklı meblağlarda para cezası şeklinde yaptırımlara yer verilmiştir¹⁴¹.

¹³⁶ Bettina Weißer, “Cyber Crime - The Information Society and Related Crimes”, *International Association of Penal Law*, 2014, 1.

¹³⁷ Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, German Criminal Code, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1875 (Erişim Tarihi: 05.11.2021); Fatih S. Mahmutoğlu, “Karşılaştırmalı Hukuk Bakımından İnternet Süjelerinin Ceza Sorumluluğu”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 59 (1-2), 2001, 43.

¹³⁸ Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, German Criminal Code, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1875 (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹³⁹ Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, German Criminal Code, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1875 (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹⁴⁰ Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, German Criminal Code, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1875 (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹⁴¹ Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, German Criminal Code, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1875 (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

Almanya, aynı zamanda Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'ni 23 Kasım 2001 tarihinde imzalayıp 9 Mart 2009 tarihinde usulüne uygun şekilde onaylayarak Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne depo etmiş ve sözleşme 1 Temmuz 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁴². Dolayısıyla Almanya açısından Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesiyle getirmiş olduğu yetki ve sorumluluklar geçerlidir.

1.5.7. İtalya

İtalyan ceza hukukuna bilişim suçları, 1993 yılında İtalyan Ceza Kanunu'nda 547 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerle getirilmiştir¹⁴³.

İlgili kanunda, bilişim suçlarının düzenlendiği madde metinlerinde sıklıkla bilgisayar ve telekomünikasyon sistemi ibarelerine yer verilse de bu kavramların tanımı ayrıca yapılmamıştır.

Söz konusu kanunun bilişim suçlarına ilişkin 392. maddesinde bilgisayar programlarının kısmen veya tamamen zarara uğratılması, değiştirilmesi, silinmesi ya da bir bilgisayarın veya telekomünikasyon sisteminin işleminin engellenmesi veya bozulması, 420. maddesinin 2. fıkrasında kamu yararı için kullanılan bilgisayara veya telekomünikasyon sistemine ya da bunlarda yer alan veya bunlarla ilgili veri, bilgi ya da programlara zarar verilmesi veya yok etmeyi amaçlayan bir fiilin işlenmesi ve 491bis maddesinde ispat etkisi bulunan veri veya bilgileri ya da bunları özel olarak oluşturmaya yönelik programları içeren kayıtları ifade eden bilişim belgelerinde yapılan sahteciliğe yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi suç olarak düzenlenmiştir¹⁴⁴. İlgili kanunun 615ter maddesinde, bilgisayar veya telekomünikasyon sistemine yetkisiz erişim suç kabul edilmiş ve tipik fiilin sistemin tahrip edilerek zarar görmesine veya çalışmasının kısmen ya da tamamen engellenmesine veya sistemdeki verilerin, bilgilerin ya da programların imhasına veya zarar görmesine neden olması halinde cezanın artırılacağı

¹⁴² Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treaty-num=185> (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹⁴³ Dülger, 224; International Money Laundering Information Network, Codice Penale, https://www.imolin.org/doc/amlid/Italy/penal_code.pdf (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹⁴⁴ International Money Laundering Information Network, Codice Penale, https://www.imolin.org/doc/amlid/Italy/penal_code.pdf (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

düzenlenmiştir¹⁴⁵. Aynı kanunun 615quater maddesi bilgisayar veya telekomünikasyon sistemlerinin erişim kodlarının hukuka aykırı şekilde edinilmesi ve yayılması fiillerinin, 615quinquies maddesi ise bilişim sistemine zarar vermeyi veya sistemin işleyişini kesmeyi amaçlayan programların yayılması fiillerinin suç teşkil ettiğini düzenleme altına almıştır¹⁴⁶. Bu suç tiplerini düzenleyen maddelerin her birinde ayrıca ilgili suçlar için farklı sürelerde hapis cezası ve/veya farklı meblağlarda para cezası şeklinde yaptırımlara yer verilmiştir¹⁴⁷.

İtalya, aynı zamanda Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'ni 23 Kasım 2001 tarihinde imzalayıp 5 Haziran 2008 tarihinde usulüne uygun şekilde onaylayarak Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne depo etmiş ve sözleşme 1 Ekim 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁴⁸. Dolayısıyla İtalya açısından Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesiyle getirmiş olduğu yetki ve sorumluluklar geçerlidir.

1.5.8. Fransa

Fransız ceza hukukunda bilişim suçları, 1993 tarihli Fransa Ceza Kanunu'nun "Mülkiyete Karşı Suçlar ve Kabahatler" isimli 3. kitabının, "Mülkiyete Karşı Diğer Suçlar" adlı 2. başlığının, "Otomatik Veri İşleyen Sisteme Yetkisiz Erişim" isimli 3. bölümünde düzenlenmektedir¹⁴⁹.

Adı geçen kanunun bilişim suçlarına ilişkin 323-1. maddesinde otomatik veri işleyen bir sistemin tamamına veya bir kısmına hileli bir şekilde erişme veya bu sistemin içinde kalma ile o sistemde bulunan verilerin yok edilmesi, değiştirilmesi veya sistemin

¹⁴⁵ International Money Laundering Information Network, Codice Penale, https://www.imolin.org/doc/amlid/Italy/penal_code.pdf (Erişim Tarihi: 05.11.2021); Cybercrime Law, Italy Penal Code, <https://www.cybercrimelaw.net/Italy.html> (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹⁴⁶ International Money Laundering Information Network, Codice Penale, https://www.imolin.org/doc/amlid/Italy/penal_code.pdf (Erişim Tarihi: 05.11.2021); Cybercrime Law, Italy Penal Code, <https://www.cybercrimelaw.net/Italy.html> (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹⁴⁷ International Money Laundering Information Network, Codice Penale, https://www.imolin.org/doc/amlid/Italy/penal_code.pdf (Erişim Tarihi: 05.11.2021); Cybercrime Law, Italy Penal Code, <https://www.cybercrimelaw.net/Italy.html> (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹⁴⁸ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treaty-num=185> (Erişim Tarihi: 05.11.2021).

¹⁴⁹ Legislationline, France Penal Code, https://www.legislationline.org/download/id/3316/file/France_Criminal%20Code%20updated%20on%2012-10-2005.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2021).

işleyişinde herhangi bir değişiklik meydana getirilmesi suç sayılmıştır¹⁵⁰. 323-2. maddesinde otomatik veri işleyen bir sisteminin işleyişine engel olunması veya müdahale edilmesi, 323-3. maddesinde otomatik veri işleyen bir sistem aracılığıyla gerçekleştirilen dolandırıcılık faaliyetleri suç olarak kabul edilmiştir¹⁵¹. Söz konusu suçları düzenleyen maddelerin her birinde ayrıca ilgili suç tipi için farklı sürelerde hapis cezası ve farklı meblağlarda para cezası öngören yaptırımlara yer verilmiştir¹⁵².

Fransa, aynı zamanda Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'ni 23 Kasım 2001 tarihinde imzalayıp 10 Ocak 2006 tarihinde usulüne uygun şekilde onaylayarak Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne depo etmiş ve sözleşme 1 Mayıs 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁵³. Dolayısıyla Fransa açısından Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesiyle getirmiş olduğu yetki ve sorumluluklar geçerlidir.

¹⁵⁰ Legislationline, France Penal Code, https://www.legislationline.org/download/id/3316/file/France_Criminal%20Code%20updated%20on%2012-10-2005.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2021).

¹⁵¹ Legislationline, France Penal Code, https://www.legislationline.org/download/id/3316/file/France_Criminal%20Code%20updated%20on%2012-10-2005.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2021).

¹⁵² Legislationline, France Penal Code, https://www.legislationline.org/download/id/3316/file/France_Criminal%20Code%20updated%20on%2012-10-2005.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2021).

¹⁵³ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=185> (Erişim Tarihi: 04.11.2021).

İKİNCİ BÖLÜM

BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME SUÇUNUN UNSURLARI

2.1. Suçun Unsurları

2.1.1. Maddi Unsurlar

2.1.1.1. Fail

TCK'nın "Faillik" başlıklı 37. maddesinde fail, "*Suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştiren kişi*"¹⁵⁴ olarak tanımlanmıştır. Failin, suçu oluşturan fiil üzerinde hâkimiyet kurması gerekir¹⁵⁵.

TCK m. 243/1'de düzenlenen suçun faili, bilişim sistemine giren veya girdiği bilişim sisteminden çıkması gerekmesine rağmen çıkmayan kişidir.

Suçla ilişkin kanun metnindeki tarifte yer alan failin özelliğine göre suçlar herkes tarafından işlenebilen suçlar, özgü suçlar ve bizzat işlenebilen suçlar olarak ayrılabilir¹⁵⁶. Genel suçlar, hareket yeteneğine sahip tüm gerçek kişilerin suçun faili olabildiği, faillik için özel bir şart aranmayan suçlardır¹⁵⁷. Herkes tarafından işlenebilen genel suçların düzenlendiği kanun metinlerinde, fail genellikle "kişi, kimse" gibi ifadelerle işaret edilir¹⁵⁸. Özgü suçlar, kanun metnindeki tarifte yalnızca belli özelliklere sahip kişilerin fail olabileceğinin belirlendiği suçlardır¹⁵⁹. Suçun temel şeklinin failinin sadece kanunda belirtilen özelliklere sahip kişi olabileceği suçlar gerçek özgü suçlarken, suçun nitelikli

¹⁵⁴ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

¹⁵⁵ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 113; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 367.

¹⁵⁶ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 113; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 367; Öztürk, Erdem, 199-200.

¹⁵⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 113; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 367; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 205; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 211; Öztürk, Erdem, 199.

¹⁵⁸ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 113; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 367; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 205; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 211; Öztürk, Erdem, 199.

¹⁵⁹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 113; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 367; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 206; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 211; Öztürk, Erdem, 199-200.

şeklinin sadece kanunda belirtilen özelliklere sahip kişi tarafından işlenebileceği suçlar görünüşte özgü suçlardır¹⁶⁰. Bizzat işlenebilen suçlar ise suç tipinde tanımlanan fiilin doğrudan fail tarafından gerçekleştirilmesinin kanun metninde koşul olarak arandığı suçlardır¹⁶¹.

TCK m. 243/1’de faili belirtmek için kullanılan “...hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden kimseye...”¹⁶² ifadelerinden kanun metninde fail için özel bir nitelik aranmadığı anlaşılmaktadır. Bilişim sistemine yetkisiz olarak giren veya orada bulunan herhangi birisi suçun faili olabilir¹⁶³. Suçun TCK m. 243/2’de yer alan daha az cezayı gerektiren nitelikli hali ve TCK m. 243/3’te düzenlenen neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali de suçun faili olabilecek kişiler açısından ayrı bir özellik göstermemektedir. Dolayısıyla bu suç herkes tarafından işlenebilen bir suçtur. Bilişim sistemine girme veya orada kalma fiilleri bilişim ağları aracılığıyla uzaktan erişim sağlanarak ya da doğrudan sisteme giriş yapılarak gerçekleştirilebilmektedir¹⁶⁴. Bilişim sistemine uzaktan erişen kişinin söz konusu sistemlere ilişkin ortalamanın üzerinde özel

¹⁶⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 113; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 367-368; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 206; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 211; Öztürk, Erdem, 199-200.

¹⁶¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 113-114; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 369; Öztürk, Erdem, 200.

¹⁶² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

¹⁶³ Zeki Hafızoğulları, Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar* (2. Baskı), US-A Yayıncılık, Ankara 2016, 445; Dülger, 249; “Sanığın katılan şirkette çalıştığı sırada kendisine görevi nedeniyle verilen internet şifresini, iş yerinden ayrıldıktan sonra hakkı bulunmadığı halde kullanmak suretiyle katılan şirkete ait bilişim sistemine girdiği ve orada kalmaya devam ettiğini iddia ve sanığın da bu iddiayı doğrulayan katılan şirkete ait bilişim sistemine hükümsüz kalan şifresi ile girip buradaki şirket çalışanlarına ait maillerin kendi kurduğu siteye yönlendirilmesini yapabilecek kadar süre ile kaldığını savunması karşısında; yüklenen TCK’nun 243/1. maddesindeki suçun bir bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girmek ve orada kalmaya devam etmek unsurlarının gerçekleştiğinin kabulü ile mahkûmiyetine karar verilmesi yerine yazılı şekilde beraatine hüküm kurulması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi, E. 2009/22385, K. 2012/3683, K.T. 19.03.2012, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 10.08.2021); “Bilişim sistemine girme” suçundan kurulan beraat hükmünün temyizine gelince: Oluşa, dosya kapsamına, sanığın aşamalarındaki “...’in davranışlarından huylandığım için kendisinin kullanmış olduğu ...com e-posta adresinin daha önceden bilmediğim şifresini kırarak e-postasına girdim. Baktığımda ... isimli şahısla bizim ... ile beraber olduğumuz günlerde tanıştığını ve bu şahısla müştereken görüşmelerinin olduğunu ve beni aldattığını öğrendim.” şeklindeki beyanına, müştekinin ...com isimli elektronik posta adresine sanığa ait bilgisayar kullanıcısı veya kullanıcıları tarafından kullanıldığının tespit edildiğine dair 10.12.2010 tarihli hard inceleme raporuna göre; sanığın atılı TCK’nun 243/1. maddesine uyan suçtan mahkûmiyeti yerine, dosya kapsamına uymayan yetersiz gerekçe ile yazılı şekilde beraatine karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2014/21031, K. 2014/23221, K.T. 11.10.2014, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

¹⁶⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 896; Tezcan, Erdem, Önok, 1149; Çetin, 6.

bir bilgisi olduğu kabul edilir¹⁶⁵. Bu kişiler, yaygın kullanımla hacker¹⁶⁶ ya da bilişim korsanı¹⁶⁷ olarak adlandırılır¹⁶⁸. İlgili suçun oluşması ile faillik vasfı açısından, bilişim sistemine girme veya orada kalma fiillerinin uzaktan erişim sağlanarak ya da doğrudan sisteme giriş yapılarak gerçekleştirilmesi arasında bir fark bulunmamaktadır¹⁶⁹. Suçun uzaktan erişim sağlanarak işlenmesi halinde failin tespiti, ilk aşamada IP adresi¹⁷⁰ belirlemesi yoluyla yapılmaktadır¹⁷¹. Ancak yalnızca IP adresi ona ait olan kişinin

¹⁶⁵ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 896; Tezcan, Erdem, Önok, 1149; Çetin, 6; Dülger, 249.

¹⁶⁶ “Bilişim korsanı, yasa dışı ve yetkisiz bir şekilde bir bilgisayar sistemine erişim sağlayan kişidir.” Robert J. Sciglimpaglia, “Computer Hacking: A Global Offense”, *Pace International Law Review*, 3 (1), 1991, 2; “Bir bilişim korsanı, yüksek güvenlikli bilgisayar sistemlerine yetkisizce girip o sistemleri kıran kişidir.” Charles Cangialosi, “The Electronic Underground: Computer Piracy and Bulletin Boards”, (15), *Rutgers Computer and Technology Law Journal*, 1989, 269-270.

¹⁶⁷ “Bilgisayar ve haberleşme teknolojileri konusundaki bilgisini gizli verilere ulaşmak, ağlar üzerinde yasal olmayan zarar verici işler yapmak için kullanan kimse.”, bkz. bilgisayar korsanı, Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

¹⁶⁸ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 896; Tezcan, Erdem, Önok, 1149; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 968; Dülger 250.

¹⁶⁹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 896; Çetin, 6.

¹⁷⁰ “İnternete bağlı birimlerin, birbirleriyle iletişim sağlamak amacıyla kullandıkları benzersiz numaralara İnternet Protokolü (IP) adresi adı verilmektedir. İnternete bağlı her cihazın bir IP adresi bulunması zorunludur.” Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, <https://www.btk.gov.tr/internet-protokol-adresleri-genel-bilgi> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

¹⁷¹ Tezcan, Erdem, Önok, 1149; “E-posta adresi kullanıcısının erişiminin engellendiğine ilişkin şikâyeti üzerine öncelikle erişimi engellenen adresin şikâyetçiye ait olup olmadığı saptanmalı, bu husus ilgili internet sağlayıcısından sorularak adresin oluşturulma tarihi, kim tarafından oluşturulduğu ve IP (internet Protokolü) numarası sorulmalıdır. Microsoft Corporation'den de erişimin engellediği iddia olunan tarih/tarihler ve takip eden günlerde e-mail adresine giriş yapıp yapılmadığı, erişim sağlanmışsa IP bilgileri, bu tarihler itibarıyla e-mail adresine ait şifrenin değiştirilip değiştirilmediği, değiştirilmiş ise ne zaman ve hangi numarası ile yapıldığı araştırılmalıdır. IP adresi kayıt bilgilerinden, ilgili Telekom Müdürlüklerinden, sisteme giriş yapan veya başarısız olan IP numaraları kullanıcılarının adres ve telefon bilgileri istenmeli ve loglar üzerinde inceleme yapılmalıdır. Erişimin sağlanamaması halinde, giriş yapmak isteyenler arasında şikâyetçinin de bulunup bulunmadığının IP numarasından tespit edilerek iddianın doğruluğu belirlenmelidir. Şikâyetçiye ait e-mail adresine veya ele geçirilen adresten başkalarına, görüntü, yazı veya ses kaydı gönderildiğinin iddia olunması halinde ise, bu husus/hususlar üzerinde durularak gerekli tespitler yapıp örnekleri de alınarak dosya içine konulmalıdır. Şikâyetçi ve şüphelilerin bilgisayarlarına el konulup hard diskleri incelenerek bilgisayarlar arasında bağlantı ve veri akışı olup olmadığı saptanıp olaya ilişkin bilgi sahipleri ile ele geçirilen adres kullanılarak görüntü ve yazı ile ulaşılan adres sahipleri tanık olarak dinlenmelidir.” Yagıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2013/10401, K. 2014/11835, K.T. 07.05.2014, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

belirlenmesi, failin tespiti açısından yeterli görülmemelidir¹⁷². Suçun, IP adresine sahip kişi tarafından işlenip işlenmediğinin ayrıca ispatı aranmalıdır¹⁷³.

Suçla ilişkin kanun metnindeki tarifte yer alan failin sayısına göre suçlar, tek failli suçlar ve çok failli suçlar olarak ayrılabilir¹⁷⁴. Tek failli suçlar, suçun işlenebilmesi için fail sayısının özel olarak belirlenmediği suçlardır¹⁷⁵. Çok failli suçlar ise suçun işlenebilmesi için birden fazla failin katılımının zorunlu olduğu suçlardır¹⁷⁶.

TCK m. 243/1'deki düzenlemeye göre, suçun işlenebilmesi için birden fazla failin katılımı zorunlu olarak aranmadığından, ilgili suç tek failli suçtur. Suçun fiil unsuru tek bir kişi tarafından gerçekleştirilebilir. Ayrıca, suç teşkil eden fiillerin kimin yararına gerçekleştirildiği bir önem arz etmez¹⁷⁷.

TCK'nın "Ceza sorumluluğunun şahsiliği" başlıklı 20. maddesinde tüzel kişiler hakkında ancak güvenlik tedbirlerine hükmolunabileceği¹⁷⁸, "*Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz. Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımı uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır.*"¹⁷⁹ şeklinde belirtilmiştir. TCK m. 20 gereğince tüzel kişilerin suçun faili olamaz¹⁸⁰. Bu yüzden fail ancak gerçek bir kişi olabilir. Öyle ki belli

¹⁷² Benzer yönde Yargıtay kararı için bkz. "*Sanığın F1 Internet Cafe'nin sahibi olduğu, iş yerindeki 70 adet bilgisayarın gözetimi ve denetimi için gerekli hassasiyeti göstermemesi sebebiyle kusurlu olduğu gerekçesiyle cezalandırılmasına karar verilmiş ise de, adı geçen iş yerindeki IP numarası 81170 olan bilgisayardan müştekinin elektronik posta adresine girilmesinden sanığın sorumluluğu olmamasına rağmen, üzerine atılı suçtan beraatine dair karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde cezalandırılmasında...*" Yargıtay 11. Ceza Dairesi, E. 2009/23397, K. 2010/6054, K.T. 14.05.2010, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 17.08.2021).

¹⁷³ Benzer görüş için bkz. Tezcan, Erdem, Önok, 1149; Apaydın, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku*, 53; Dülger, 250; Meral Ekici Şahin, Irmak Koruculu, "Bilişim Sistemine Girme Suçu -Suçun Kamu Personeline ve Özel Sektör Çalışanlarına Tahsis Edilen Bilgisayarlarla İşlenmesine İlişkin Bir Değerlendirme-", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan, 21 (Özel Sayı), 2019, 595.

¹⁷⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 448.

¹⁷⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 448; Öztürk, Erdem, 199.

¹⁷⁶ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 448; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 517; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 513; Nur Centel, Hamide Zafer, Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (11. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2020, 487.

¹⁷⁷ Dülger, 250; Apaydın, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku*, 52.

¹⁷⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 207; Sahir Erman, *Ticari Ceza Hukuku Genel Kısım*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1992, 98-99.

¹⁷⁹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

¹⁸⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 112; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 366-370-371; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 207; Karşı görüş için bkz. Günümüzde artık hükmi şahısların da çeşitli suçların faili olabileceğini ileri sürmektedir, Doğan Soyaslan,

bir amaca irade ile yönelme, hareket ve kusur yeteneği ancak gerçek kişiler açısından söz konusu olur¹⁸¹. Suç, tüzel kişinin faaliyeti doğrultusunda işlenmişse ilgili tüzel kişinin organlarında yer alan, o tüzel kişiyi temsil eden kişi veya kişiler fail olur¹⁸².

Tüzel kişiler, TCK m.243/1'de düzenlenen ilgili suçun faili olamaz¹⁸³. TCK'nın "Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması" başlıklı 246. maddesi "*Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.*"¹⁸⁴ şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre, ilgili suç işlenerek tüzel kişi yararına haksız bir menfaat sağlanması durumunda, tüzel kişiler hakkında TCK'nın "Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri" başlıklı 60. maddesinde¹⁸⁵ yer alan güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

2.1.1.2. Mağdur

Mağdur, suçun işlenmesi ile haksızlığa uğrayan kimse¹⁸⁶ ya da kendisine karşı suç işlenmiş kişidir¹⁸⁷. Ceza hukuku anlamında bir suçun mağdurunun tespiti açısından öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Suçun mağduru, kimilerine göre suçun konusunun

Ceza Hukuku Genel Hükümler (7. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2016, 231; Tüzel kişilere güvenlik tedbiri uygulanabilmesi sebebiyle tüzel kişinin suçun faili olabileceği fikri öne sürülmüştür, Veli Özer Özbek, *TCK İzmir Şerhi Türk Ceza Kanununun Anlamı (Açıklamalı-Gerekçeli-İçtihatlı) Cilt-1 Genel Hükümler (Madde 1-75)* (3. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006, 270.

¹⁸¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 112-113; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 366-370-371; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 208.

¹⁸² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 208; Sulhi Dönmezer, Sahir Erman, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II* (11. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 1999, 411; Nur Centel, "Ceza Hukukunda Tüzel Kişilerin Sorumluluğu -Şirketler Hakkında Yaptırım Uygulanması-", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4), 2016, 3315; Muharrem Özen, "Türk Ceza Kanunu Tasarısının Tüzel Kişilerin Ceza Sorumluluğuna İlişkin Hükümlerine Bir Bakış", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52 (1), 2003, 65.

¹⁸³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 896; Çetin, 6; Dülger, 254-255; Konu ile ilgili ayrıntılı değerlendirme için bkz. Dülger, 250-257.

¹⁸⁴ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

¹⁸⁵ TCK m. 60: "*Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir. Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır. Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir. Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır.*" Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

¹⁸⁶ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 11.08.2021).

¹⁸⁷ Ünver, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, 135.

ait olduğu kişi¹⁸⁸, kimilerine göre ise suçla korunan hukuki değer sahibidir¹⁸⁹. Bir suçun faili ve mağduru aynı kişi olamaz¹⁹⁰.

Öğretide, gerçek kişiler ve tüzel kişilerin mağdur sıfatına sahip olup olamayacağı konusunda da fikir birliği bulunmamaktadır. Bir görüşe göre, suçun mağduru sadece gerçek kişilerdir¹⁹¹. Tüzel kişilerin ve devletin suçun mağduru olması kabul edilmez¹⁹². Her suçun en az bir gerçek kişi mağduru bulunmaktadır¹⁹³. Mağdurun belli bir kişi ya da kişilerden oluşmadığı durumlarda¹⁹⁴ ise mağdur, toplumu oluşturan gerçek kişilerin hepsidir. Yani suçun konusu, toplumu oluşturan gerçek kişilerin tamamına aittir¹⁹⁵. Diğer bir görüşe göre, gerçek kişiler gibi tüzel kişiler de haklara ve bağımsız bir varlığa sahip olduğundan¹⁹⁶ suçun mağduru olabilir¹⁹⁷. Tüzel kişilerin mağdur sıfatı kazanması, suçların bunların organlarına ya da doğrudan kişiliklerine karşı işlenmesi durumunda mümkündür¹⁹⁸.

¹⁸⁸ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 114; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 379; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 217.

¹⁸⁹ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 211; Öztürk, Erdem, 200; Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 208; Nevzat Toroslu, Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısım* (21. Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara 2015, 107; Tuğrul Katoğlu, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61 (2), 2012, 662.

¹⁹⁰ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 116; Demirbaş 579; Toroslu 105.

¹⁹¹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 115; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 380; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 218; Öztürk, Erdem, 200.

¹⁹² Bunlara göre, tüzel kişiler ancak suçtan zarar gören olabilir. Mağdur, her zaman suçtan zarar gören kişi olsa da suçtan zarar gören kişilerin her zaman mağdur sıfatına sahip olduğu söylenemez. Suçtan zarar gören kişi kavramı mağdur kavramından daha kapsamlıdır. Suç işlenmesi sebebiyle hak ya da menfaatleri doğrudan veya dolaylı şekilde ihlal edilen kişiler suçtan zarar gören olarak nitelendirilir. Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 115; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 380; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 218-219; Öztürk, Erdem, 200; Ünver, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, 141-142 Ünver bazı bölümlerde “...pasif siye yalnızca herhangi bir gerçek kişi, tüzel kişi ve tüzel kişiliği olmayan kişi topluluğu olabilir.” açıklamalarında bulunmuştur, 144-148; Nurullah Kunter, *Suçun Maddi Unsurları Nazariyesi (Hareket-Netice-Sebebiyet Alâkası)*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları-İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1954, 118; Mahmut Koca, İlhan Üzülmmez, “Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdurun Korunması ve Mağdura Tanınan Haklar”, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, 7 (2), 2004, 141.

¹⁹³ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 114.

¹⁹⁴ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 381; Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 209; Veli Özer Özbek, *Ceza Hukukunda Suçtan Doğan Mağduriyetin Giderilmesi* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 1999, 320; Gülfem Pamuk, *Türk ve Fransız Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdurun Makam Olarak Yeri* (1. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2012, 158.

¹⁹⁵ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 114; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 219.

¹⁹⁶ Jale G. Akipek, Turgut Akıntürk, Derya Ateş Karaman, *Türk Medenî Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku* (10. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2013, 533 vd.

¹⁹⁷ Toroslu, Toroslu, 108; Katoğlu, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, 672; Demirbaş, 577.

¹⁹⁸ Hamide Zafer, *Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75* (3. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2013, 158.

Bir başka görüşe göre, tüm suçların mağduru esas anlamda devlettir¹⁹⁹. Toplum düzeni ve huzurunun korunması asli görevinin devlete ait olması, devleti mecburen suçların tabii mağduru haline getirmektedir²⁰⁰. Dolayısıyla tüm suçlar açısından biri genel biri ise özel nitelikte olan mağdur kavramından bahsedilir²⁰¹.

Kanaatimizce de ceza hukuku anlamında suçun mağduru, suçun konusunun ait olduğu kişi ya da kişilerdir. Her suçun en az bir mağduru vardır. Suçun mağduru yalnızca gerçek kişiler olabilirken, mağdurun belli kişi ya da kişilerden oluşmadığı yani suçun konusunun toplumu oluşturan herkese ait olduğu hallerde, toplumdaki gerçek kişilerin tamamı mağdur sıfatına sahiptir.

TCK'nın 243. maddesinde suçun mağduruna ilişkin özellikli bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla mağdur, katıldığımız görüş çerçevesinde, suçun konusunun ait olduğu gerçek kişi değerlendirmesiyle tespit edilir. İlgili suçun mağduru, bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan gerçek kişilerin tamamıdır²⁰². Hak sahipliğinden anlaşılması gereken, bilişim sistemine girme veya sistemde kalma açısından gerekli yetkinin bulunması ve bu yetkinin doğrudan kullanılabilmesidir²⁰³. Birden fazla kişinin yetkilendirilmesiyle bu kişilerin sistemi kullanması da mümkün olabilmektedir²⁰⁴. Bu durumda bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olanların tamamı suçun mağduru sayılır²⁰⁵.

¹⁹⁹ Toroslu, Toroslu, 107; Öztürk, Erdem, 200; Demirbaş, 576; Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 208.

²⁰⁰ Toroslu, Toroslu, 107; Öztürk, Erdem, 200; Demirbaş, 577; Zafer, *Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75* (3. Baskı), 158.

²⁰¹ Toroslu, Toroslu, 107; Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 208.

²⁰² Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 897; Dülger, 258; Çetin, 6.

²⁰³ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 897; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 968-969; “Şikâyetin kapsamına, iddianamedeki nitelendirmeye ve incelenen dosya içeriğine göre, sanık ile müştekinin suç tarihi öncesinde arkadaş olup aralarında geçen birtakım olaylar nedeniyle uzun süredir görüşmedikleri, sanığın arkadaşı olması nedeniyle daha önce bildiği, müştekiye ait mail adresinin internet şifresini hakkı bulunmadığı halde kullanmak suretiyle bilişim sistemindeki müştekiye ait özel kısıma girdiği ve burada yer alan müştekinin arkadaşlarına elektronik posta adresine ileti gönderecek kadar süreyle hukuka aykırı olarak sistemde kalmaya devam ettiği...” belirtilerek, hak sahipliğinin, elektronik posta adresinin sahibi olan müştekiye ait olduğu vurgulanmaktadır. Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2013/8857, K. 2013/28279, K.T. 09.12.2013, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 11.08.2021).

²⁰⁴ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 897; Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 121.

²⁰⁵ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 897; Çetin, 6; Fatih Selami Mahmutoglu, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71 (1), 2013, 859.

Öğretide ise tüzel kişilerin²⁰⁶, veri sahibi üçüncü kişilerin²⁰⁷ ve sistemin güvenliğinin ihlal edilmesi ile menfaati zedelenen kişilerin²⁰⁸ de mağdur sayılacağı belirtilmiştir.

2.1.1.3. Konu

Suçun konusu, suç tipindeki hareketin yöneldiği ve suç teşkil eden bu hareketin gerçekleştirilmesiyle zarara veya tehlikeye uğrayan kişi ya da şeydir²⁰⁹. Her suçun muhakkak bir konusu bulunur²¹⁰.

TCK m. 243/1’de düzenlenen hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçunun konusu, bilişim sistemidir²¹¹. Bilişim sisteminin kişiye ya da kamu kurumuna ait olması suçun oluşması açısından bir farklılık arz etmez²¹². İstenildiğinde herkesçe ulaşılabilen bir bilişim sistemi ise bu suçun konusunu teşkil etmez²¹³.

Konu başlığında izah edilenlerin anlaşılabilmesi amacıyla bilişim, bilişim sistemi ve veri kavramları ilk bölümde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

TCK m. 243/1’de, bir bilişim sisteminin tamamına ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girilmesinden veya orada kalınmasından bahsedilmektedir. Bilişim sisteminin bir kısmı ifadesiyle belirtmek istenen, bilişim sisteminin tamamlayıcısı olan parçalar veya sistemin bütünleşik parçalarıdır²¹⁴. Hukuka aykırı şekilde girme veya orada kalma fiilleri

²⁰⁶ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç, *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt 5 (madde 205-256)*, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, 6739; Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1394.

²⁰⁷ Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1394-1395; Cengiz Apaydın, “Bilişim Sistemine Girme Suçu”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 7 (24), 2016, 260; Yazar kişilerin, hem TCK’nın 243. maddesi, hem de “Kişisel verilerin kaydedilmesi” başlıklı 135. maddesi ve “Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme” başlıklı 136. maddesi açısından mağdur sayılacağını belirtmiştir. Ahmet Gül, *Doğrudan Dolaylı Bilişim Suçları* (3. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, 58.

²⁰⁸ Dülger, 257-258.

²⁰⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 116; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 383; Öztürk, Erdem, 202; Demirbaş, 574; Centel, Zafer, Çakmut, 236; Toroslu, Toroslu, 103.

²¹⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 116; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 382; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 213.

²¹¹ Mustafa Artuç, *Pratik Türk Ceza Kanunu Açıklamalı* (5. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2019, 1289; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 897; Tezcan, Erdem, Önok, 1150; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 967.

²¹² Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1396.

²¹³ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 970; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 901.

²¹⁴ Donanım, yazılım, veriler bunlara örnek olarak verilebilir. Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 126; Apaydın, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku*, 54; Ali İhsan Erdağ, “Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve

bu parçalar üzerinde gerçekleştirilmiş olsa da suç bir bütün olarak bilişim sisteminde işlenmiş kabul edilir²¹⁵. Bilişim sistemleri içerisinde en yaygın kullanıma sahip olanlardan bilgisayarlar açısından, sistemin tamamlayıcı veya bütünleşik parçası kabul edilen parçalar da bilişim sisteminin bir kısmı ifadesini karşılamaktadır.

Suç oluşturan hareketin suçun konusu üzerindeki etkisine göre suçlar, zarar suçları ve tehlike suçları şeklinde ayrılır²¹⁶. Zarar suçlarında, suç tipindeki hareketin gerçekleşmesiyle suç konusunun zarara uğraması aranır²¹⁷. Tehlike suçlarında ise suç tipindeki hareketin gerçekleşmesiyle suç konusu üzerinde zarar tehlikesi meydana gelmesi suçun oluşması açısından yeterli sayılır²¹⁸. Tehlike suçları somut tehlike suçları ve soyut tehlike suçları olarak ikiye ayrılır²¹⁹. Somut tehlike suçlarında, kanuni tanımdaki suç teşkil eden hareketin gerçekleştirilmesiyle birlikte suç konusunun gerçek manada bir tehlikeye uğramış olması aranır²²⁰. Soyut tehlike suçlarında ise kanuni tanımdaki suç teşkil eden hareketin gerçekleşmesi suçun oluşması için yeterlidir, ayrıca bir tehlikenin varlığı araştırılmaz²²¹. Dolayısıyla soyut tehlike suçlarında, tipik hareketin gerçekleştirilmesiyle suç konusunun tehlikeye uğradığı kanuni bir karine olarak kabul edilmektedir²²².

Alman Ceza Hukukunda)", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 2010, 282; Sanal bellek (USB bellek), disket, CD bunlara örnek olarak verilebilir. Karakehya, 12.

²¹⁵ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 968.

²¹⁶ Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 118; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 385; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 214; Öztürk, Erdem, 216; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 227.

²¹⁷ Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 118; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 385; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 214; Öztürk, Erdem, 216; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 227; Demirbaş, 253; Centel, Zafer, Çakmut, 270.

²¹⁸ Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 118; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 385; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 215; Öztürk, Erdem, 216; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 227; Demirbaş, 253; Centel, Zafer, Çakmut, 270.

²¹⁹ Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 119; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 385; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 215; Öztürk, Erdem, 216; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 227; Demirbaş, 253; Centel, Zafer, Çakmut, 271.

²²⁰ Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 119; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 385; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 215; Öztürk, Erdem, 216; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 227; Demirbaş, 253.

²²¹ Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 119; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 387; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 215; Öztürk, Erdem, 216; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 228; Demirbaş, 253.

²²² Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 387; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 215; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 228.

Suç oluşturan hareketin suçun konusu üzerindeki etkisine göre yapılan ayırım açısından, TCK m. 243/1’de düzenlenen hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçu, soyut tehlike suçudur²²³. Kanun koyucu, bu suç tipinde, suç konusu olan bilişim sisteminin herhangi bir zarara ya da zarar tehlikesine uğramasını aramamakta ve tipik hareketin gerçekleştirilmesiyle suç konusunun tehlikeye uğrayacağını başından kabul etmektedir.

TCK m. 243 incelendiğinde suçun yalnızca daha az cezayı gerektiren nitelikli halinin yer aldığı, suça ilişkin daha fazla cezayı gerektiren bir nitelikli halinse düzenlenmediği görülmektedir. Oysa TCK m. 244/3’te ilgili suçu oluşturan tipik fiillerin *“bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi”* hali ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmiştir²²⁴. Ayrıca diğer ülke mevzuatlarının birçoğunda yer aldığı üzere ilgili suç tipine suçun konusuna göre düzenleme getirilmiştir. Barındırdığı hassas içerikler sebebiyle ekonomik açıdan veya ülke açısından daha fazla önem arz eden ulusal güvenliğe ilişkin bilişim sistemlerine girilmesi veya sistemde kalınması tipik fiilleri için daha ağır cezalar öngörülmüştür. Dolayısıyla kanaatimizce, ülkemizde de ekonomik alanda faaliyet gösteren bankaların bilişim sistemlerine ya da devlet güvenliğine yönelik içerikler bulunduran e-devlet sistemi gibi bilişim sistemlerine girme veya bu sistemlerde kalma fiillerinin TCK m. 243’teki suç açısından ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmesi, ceza adaleti açısından daha yerinde olacaktır. İlgili suç tipini düzenleyen kanun metninin şimdiki halinde de bu sorun, fail cezalandırılırken TCK m. 61/1-d’deki *“suçun konusunun önem ve değeri”*ne²²⁵ göre değerlendirme yapıp cezanın üst sınırdan tayin edilmesiyle çözülebilir.

²²³ Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*, 447; Dülger, 266; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 901; Tezcan, Erdem, Önok, 1154.

²²⁴ TCK m. 244/3: *“Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.”* Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 27.08.2021).

²²⁵ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 27.08.2021).

2.1.1.4. Fiil

Fiil, kişinin irade ettiği, belli bir amaca yönelen icrai veya ihmali nitelikteki davranıştır²²⁶. Öğretide fiil kelimesi yerine hareket de kullanılmaktadır²²⁷. Ceza hukuku, fiil ceza hukukudur. Yani suç işleyen kişinin cezai sorumluluğunun temelini, gerçekleştirdiği iradi hareketi oluşturur²²⁸. Bahsi geçen iradi hareket bir insandan kaynaklanmalıdır²²⁹. Sırf bir düşünce niteliğinde olan, insandan kaynaklanmayan, insandan kaynaklansa dahi iradi olmayan bir davranış ceza hukuku anlamında fiil sayılmaz²³⁰.

TCK m. 243/1’de suç teşkil eden tipik hareketler şu şekilde ifade edilmiştir: “*Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden...*”²³¹ Bu düzenlemeye göre suçun fiil unsurunu, bir bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı ve kasten “girmek” veya “orada kalmaya devam etmek” hareketleri oluşturmaktadır²³².

²²⁶ Berrin Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (3. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2016, 217; Neslihan Göktürk, *Fikri İctima (Suçların İctimai)* (1. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2013, 29 vd.; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 299-300; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 173.

²²⁷ Selman Dursun, *Ceza Hukukunda Hareket Kavramı ve Terimi* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, 159-160; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 88; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 300; Öztürk, Erdem, 202; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 212; Centel, Zafer, Çakmut, 240; Toroslu, Toroslu, 128.

²²⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 300; Öztürk, Erdem, 203; Centel, Zafer, Çakmut, 241; Toroslu, Toroslu, 108.

²²⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 88; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 300; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 173; Öztürk, Erdem, 203; Centel, Zafer, Çakmut, 241; Hafızogulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 167; Toroslu, Toroslu, 108.

²³⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 88; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 299-300; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 176; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 212; Demirbaş, 226.

²³¹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

²³² Artuç, 1289; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 899; Tezcan, Erdem, Önok, 1149; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 969; Çetin, 9; “*Sanığın suçlamayı kabul etmeyerek, kablosuz modem kullanıldığından hattının başkaları tarafından girilip kullanılmış olabileceğine ilişkin savunması karşısında; bildirilen IP numaralarının bağlı bulunduğu internet hattında ne özellikte modem kullanıldığı, kablolu veya kablosuz olup olmadığı, şifreli olup olmadığı, modemden başka kullanıcıların internete bağlanıp bağlanmadığının belirlenmesi açısından ilgili internet sağlayıcısından bilgi istenmesi ve sanığa ait bilgisayar getirtilip uzman bilirkişi tarafından LOG kayıtları incelenerek sonucuna göre, katılana ait mail adresinin erişilmez kılındığı takdirde TCK’nın 244/2., mail adresine girilmesi ancak; bu adrese erişimin engellenmemesi ve katılanın mail adresinde kalmaya devam ettiğinin tespiti halinde aynı yasanın 243/1. maddesi kapsamındaki suçun oluşacağı dikkate alınarak sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken, eksik araştırmaya dayanarak yazılı şekilde hüküm kurulması...*” Yagıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2016/12634, K. 2017/4967, K.T. 03.05.2017, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

Suçun meydana gelmesi için, bilişim sistemine ulaşımın engellenmesi amacıyla önlemler alınması zorunlu değildir²³³. Bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan kişi ya da kişilerin, açık veya zımni rıza ile bu sisteme girişi alenileştirmemiş olması yeterlidir²³⁴.

“Girmek” sözlükte, “*Dışarıdan içeriye geçmek.*” şeklinde tanımlanmıştır²³⁵. TCK m.243/1’de düzenlenen suç tipinde yer alan hareketlerden bilişim sistemine girmek ile ifade edilmek istenen, sistemin tamamına veya bir kısmına ulaşmaktır²³⁶.

Suç tipindeki girmek fiiliyle, bilişim sistemlerinin çalışmasıyla oluşan dijital ortama girilmesi işaret edilmektedir²³⁷. Herhangi bir bilişim sisteminin delici kesici aletle açılması ya da bilişim sisteminin fiziken bulunduğu alana giriş yapılması ilgili suçu oluşturmaz²³⁸. Hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme hareketi, hak sahibinin yalnızca belirli amaç veya süre doğrultusunda bilişim sisteminin kullanılmasına izin verdiği durumlarda, bu amaca ya da süreye yönelik sınırın aşılmasıyla da meydana gelebilir²³⁹.

Öğretide, ilgili suç tipinde kullanılan “girmek” kelimesinin yerine “erişmek” kelimesinin kullanılması gerektiğini savunanlar bulunmaktadır²⁴⁰. Bunlara göre girmek kelimesi fiziksel anlamda bir yerden içeriye girmeyi çağrıştırmaktadır. Ayrıca, gerek “Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi”nin “Yasadışı erişim” başlıklı 2. maddesinde²⁴¹,

²³³ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 26; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 900.

²³⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 901; Çetin, 10.

²³⁵ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

²³⁶ Artuç, 1290; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 900; Tezcan, Erdem, Önok, 1151.

²³⁷ Dülger, 262; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 970.

²³⁸ Dülger, 262-263; Yargıtay da bilişim sistemine müdahalenin bulunmadığı, ancak çözücü aygıtın (decoder) sözleşmede belirlenen yere konulmadığı somut olayı, özel hukuk uyumsuzluğu şeklinde değerlendirmiştir. “D... şifresinin müdahil şirkete ait decoder dışında özel bir alet yardımıyla çözüldüğü saptanamadığına göre, abonelik sözleşmesiyle evinde kullanmak üzere alınan decoderın, sözleşme hükümlerine aykırı olarak başka yerde kullanılmasından ibaret eylemin hukuki nitelikte bulunduğu gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi, E. 2006/7779, K. 2009/4153, K.T. 13.04.2009, Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

²³⁹ Tezcan, Erdem, Önok, 1152; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 971.

²⁴⁰ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 970; Dülger, 261-262; Karagülmez 169-170-204; Rifat Çölkesen, Bülent Örencik, *Bilgisayar Haberleşmesi ve Ağ Teknolojileri* (1. Baskı), Papatya Yayıncılık, İstanbul 2003, 390; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 117.

²⁴¹ Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi m. 2: “Taraflardan her biri, bilgisayar sisteminin tamamına veya bir kısmına haksız yere gerçekleştirilen erişimi, kasten yapıldığı zaman, kendi iç hukuku kapsamında cezai bir suç olarak tanımlanması için gerekli olabilecek yasama tedbirlerini ve diğer tedbirleri kabul edecektir. Taraflardan biri, söz konusu suçun, bilgisayar verilerini elde etmek veya başka bir sahtekâr niyetle veya bir bilgisayar sistemine bağlı başka bir bilgisayar sistemiyle ilişkili olarak güvenlik tedbirlerinin ihlal edilmesi suretiyle işlenmiş olmasını şart koşabilir.” Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

gerek “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”²⁴² “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinin 1. fıkrasının e bendinde²⁴³, gerekse İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik”²⁴⁴ “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinin 1. fıkrasının c bendinde²⁴⁵ “erişim” kelimesinin kullanımı tercih edilmiştir. Aksi görüşe göre²⁴⁶ ise ilgili suç tipindeki bilişim sistemine girme hareketi, çeşitli yazılımlar, araçlar veya kablolu-kablosuz bağlantı vasıtasıyla gerçekleştirilebileceği gibi bilişim sisteminin düğmesine basıp oturum açılması suretiyle manuel olarak da gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla kanun koyucu tarafından girmek kelimesinin tercih edilmesi, suçun bu bahsi geçen farklı işleniş şekillerini de kapsaması nedeniyle yerindedir.

Kalmak kelimesi sözlükte, “*Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek*” şeklinde tanımlanmıştır²⁴⁷. TCK m.243/1’de düzenlenen suç tipinde yer alan hareketlerden bilişim sisteminde kalmaya devam etmek ile ifade edilmek istenen, tamamına veya bir kısmına ulaşılan sistem içerisinde bulunmayı sürdürmektir²⁴⁸.

Bilişim sisteminde kalmaya devam etme hareketinin oluşması için sistemde ne kadar süre bulunulması gerektiği konusunda belirlilik yoktur²⁴⁹. Her somut olay suç konusu olan bilişim sisteminin nitelikleri, failin suç tipindeki hareketleri gerçekleştirme konusundaki bilgi birikimi ve becerisi gibi hususlar açısından farklılık göstereceğinden; kalmaya devam etme hareketi için sistemde ne kadar süre bulunulması gerektiği ilgili somut olayın özellikleri çerçevesinde değerlendirilmelidir²⁵⁰. Bilişim sisteminde ne kadar süre kalınacağıın tespitindeki belirsizlikler ve zorluklar sebebiyle, sistemde bulunulan

²⁴² Resmî Gazete Tarihi: 30.11.2007, Sayı: 26716.

²⁴³ İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 3/1-e: “*Erişim: Herhangi bir vasıta ile internet ortamına bağlanarak kullanım olanağı kazanılmasını,*” Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/11/20071130-6.htm> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

²⁴⁴ Resmî Gazete Tarihi: 11.04.2017, Sayı: 30035.

²⁴⁵ İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik m. 3/1-c: “*Erişim: Herhangi bir vasıta ile internet ortamına bağlanarak kullanım olanağı kazanılmasını,*” Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170411-3.htm> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

²⁴⁶ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 900; Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 26.

²⁴⁷ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

²⁴⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 1151; Mahmutoglu, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, 860; Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1375 vd.

²⁴⁹ Dülger, 263; Tezcan, Erdem, Önok, 1152.

²⁵⁰ Karagülmez, 204-205, Dülger, 263-264;

sürenin suçun oluşması noktasında değil²⁵¹, fiilin oluşturduğu tehlikeye etkisine göre temel cezanın belirlenmesinde ele alınabileceği vurgulanmıştır²⁵². Dolayısıyla bilişim sistemine giren kişiye, sistemden çıkabilmesi için gerekli süre tanınmalı ve sistemde kalmanın gerçekleşip gerçekleşmediğine buna göre karar verilmelidir²⁵³.

Fiilin niteliğine göre suçlar, hareketin sayısına, önemine, gerçekleştirilme şekline ve fiilin icrasının devam edip etmemesine göre çeşitli ayrımlara tabii tutulur.

Hareketin sayısına göre suçlar tek hareketli, çok hareketli ve seçimlik hareketli olarak üçe ayrılır. Tek hareketli suçlar, suçun oluşması için tek bir hareketin gerçekleştirilmesinin yeterli sayıldığı suçlardır²⁵⁴. Hareketin tekliğinden anlaşılması gereken doğal anlamda değil, hukuki anlamda hareket tekliğidir²⁵⁵. Suçun işlenmesi sırasında yapılan davranışın birden fazla olması, hareketin de birden fazla olduğunu göstermez. Hareketin tekliği, suç tipinde suç oluşturacağı belirtilen hareketlerin sayısına göre belirlenir²⁵⁶. Çok hareketli suçlarda ise suçun meydana gelmesi için birden fazla hareketin gerçekleştirilmesi gerekir²⁵⁷. Suçun tamamlanabilmesi, kanun metninde yer alan bu hareketlerin hepsinin yapılmasıyla mümkündür²⁵⁸. Seçimlik hareketli suçlarda, kanuni tanımda suça vücut verecek alternatif hareketler yer alır ve bu alternatif hareketlerden birinin gerçekleştirilmesi suçun oluşması için yeterlidir²⁵⁹. Suç tipinde yer alan hareketlerin hepsinin gerçekleştirilmesi durumunda da tek bir suçun varlığı söz

²⁵¹ Tezcan, Erdem, Önok, 1152; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 971, Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1376.

²⁵² Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 136; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 971.

²⁵³ Benzer görüş için bkz. Çetin, 10.

²⁵⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 120; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 322; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 177; Öztürk, Erdem, 212; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223; Demirbaş, 236; Centel, Zafer, Çakmut, 268.

²⁵⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 121; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 322; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 177; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223; Centel, Zafer, Çakmut, 268.

²⁵⁶ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 322; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 177.

²⁵⁷ Demirbaş, 236; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 178; Öztürk, Erdem, 212; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223.

²⁵⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 121; Öztürk, Erdem, 212; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223; Demirbaş, 236.

²⁵⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 122; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 323; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 179-180; Öztürk, Erdem, 211; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223; Demirbaş, 237; Centel, Zafer, Çakmut, 267.

konusudur²⁶⁰. Bu durumda “Cezanın belirlenmesi” başlıklı TCK m. 61 çerçevesinde, üst sınıra yakın bir ceza tayin edilebilir²⁶¹.

TCK’nın 243. maddesinde düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçunun nihai şekli Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi çerçevesinde verilmiştir. Sözleşmede suç olarak düzenlenmesi gerektiği belirtilen hususların iç hukuktaki ilgili mevzuatta uygun şekilde karşılık bulması aranmıştır. Bu ihtiyaç, KVKK’nın “Değiştirilen ve eklenen hükümler” başlıklı 30. maddesi çerçevesinde TCK’nın ilgili hükümlerinde yapılan düzenlemelerle giderilmiştir. TCK m. 243/1’de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçundaki “ve” bağlacı, Sözleşmenin “Yasadışı Erişim” başlıklı 2. maddesine uygun olması amacıyla “veya” şeklinde değiştirilmiş böylece söz konusu suç tipi TCK’daki son halini almıştır. İlgili değişiklik öncesi kanun metninde yer alan düzenlemeye göre suçun oluşabilmesi için bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına hukuka aykırı olarak girmek ve burada kalmaya devam etmek gerekmektedir. Buna göre suçun oluşabilmesi için tipte gösterilen fiillerden girmenin ve kalmaya devam etmenin birlikte gerçekleşmesi aranmaktaydı²⁶². Dolayısıyla değişiklik öncesi haliyle bu suçun tamamlanabilmesi kanun metninde yer alan girmek ve kalmaya devam etmek hareketlerin her ikisinin de yapılmasıyla mümkün olduğundan ve belirtilen bu hareketlerden sadece birinin gerçekleştirilmesi durumunda cezalandırma söz konusu olmayacağından ilgili suç çok hareketli suçlardan birleşik hareketli suç niteliğineydi²⁶³. Son haliyle ise TCK m. 243/1’de düzenlenen suç, bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına hukuka aykırı olarak girilmesi veya burada kalmaya devam edilmesi halinde gerçekleşmiş sayılmaktadır. Bu nedenle hem bilişim sistemine girmek suretiyle hem de bilişim sisteminde kalmaya devam etmekle işlenebilen bu suç seçimlik hareketli bir suçtur²⁶⁴. İlgili suçu oluşturan ilk seçimlik hareket, bir bilişim

²⁶⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 122; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 323; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 180; Öztürk, Erdem, 212; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223; Demirbaş, 237; Centel, Zafer, Çakmut, 267-268.

²⁶¹ Uğur Alacakaptan, *Suçun Unsurları*, Sevinç Matbaası, Ankara 1975, 47; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 323; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223.

²⁶² Tezcan, Erdem, Önok, 1151; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 969-970.

²⁶³ Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1373-1374.

²⁶⁴ Dülger, 261; Artuç, 1289-1290; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 899; Tezcan, Erdem, Önok, 1151; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 970.

sisteminin bütününe veya bir kısmına hukuka aykırı olarak girmek; diğer seçimlik hareket, bu bilişim sisteminde kalmaya devam etmektir. Seçimlik hareketli bir suç olduğundan suçun oluşması için sisteme hukuka aykırı olarak giren kişinin ayrıca sistemde kalmaya devam etmesi zorunlu değildir²⁶⁵. Cezalandırma açısından, suç tipinde belirtilen seçimlik hareketlerden herhangi birinin yapılması arasında bir fark bulunmaz²⁶⁶. Seçimlik hareketlerin hepsinin gerçekleştirilmesi durumunda da tek suç oluşur²⁶⁷, ancak bu durumda ceza tayin edilirken cezanın üst sınırı esas alınabilir.

Hareketin önemine ya da hareketin kanun metninde açıkça tanımlanıp tanımlanmamasına göre serbest hareketli suçlar ve bağlı hareketli suçlar olarak ayrılır. Serbest hareketli suçlarda, suçu oluşturan hareket ya da hareketler suç tipinde özelleştirilerek açıkça belirtilmemektedir²⁶⁸. Bağlı hareketli suçlarda ise suçu meydana getiren hareket ya da hareketlerin hangi suretle işlenebileceği suç tipinde açıkça gösterilir ve suç, yalnızca tipte gösterilen bu hareketlerle işlenebilir²⁶⁹.

TCK m. 243/1’de düzenlenen suçu oluşturan bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme hareketlerinin hangi suretle işleneceği açıkça belirtilmemiştir²⁷⁰. İlgili suç pek çok farklı şekilde işlenebilmektedir. Bilişim sistemine girme veya orada kalmaya devam etme, manuel olarak gerçekleştirilebileceği gibi çeşitli yazılımlar, araçlar veya kablolu-kablosuz bağlantı vasıtasıyla da gerçekleştirilebilir²⁷¹. Suç, hem bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girme hem de orada kalmaya devam etme hareketleri açısından serbest hareketli bir suçtur²⁷².

²⁶⁵ Dülger, 261; Artuç, 1290; Tezcan, Erdem, Önok, 1151; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 970.

²⁶⁶ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 900.

²⁶⁷ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 900; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 971.

²⁶⁸ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 121; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 333; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 178; Öztürk, Erdem, 211; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 225; Demirbaş, 235.

²⁶⁹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 122; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 333; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 179; Öztürk, Erdem, 210; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 225; Demirbaş, 235; Centel, Zafer, Çakmut, 267.

²⁷⁰ Dülger, 261.

²⁷¹ Jason V. Chang, “Computer Hacking: Making the Case for a National Reporting Requirement”, *Berkman Center for Internet and Society Research Publication Series*, Research Publication No. 2004-07 4/2004, 35; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 901; Tezcan, Erdem, Önok, 1153; Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1379.

²⁷² Tezcan, Erdem, Önok, 1154; Dülger, 261; Aksi görüştekilere göre ise suçun farklı yöntemlerle ve araçlarla işlenebilmesi bu suçu serbest hareketli yapmamaktadır. Serbest hareketli bir suçun varlığı ancak

Bilişim sistemine girme suçu, doğrudan fiziki olarak yetkisiz şekilde bir bilişim sistemine girme ve burada kalma hareketlerini gerçekleştirmenin yanında teknik anlamdaki gelişmelerin etkisiyle farklı şekillerde de işlenebilmektedir. Bu işlenme şekillerinden en yaygın olanları arasında, sistem güvenliğini kırma (hacking), bilişim virüsleri, turuva atı (trojan horse), ortalama (phishing) ve web sayfası yönlendirme bulunur. İlgili işlenme şekilleri birinci bölümde ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

TCK m. 243 incelendiğinde suçun yalnızca daha az cezayı gerektiren nitelikli halinin yer aldığı, suça ilişkin daha fazla cezayı gerektiren bir nitelikli halinse düzenlenmediği görülmektedir. Oysa ilgili suç her ne kadar serbest hareketli bir suç olsa da bir bilişim sistemine fiziki olarak doğrudan yetkisiz şekilde girme ve burada kalma ile truva atı (trojan horse), ortalama (phishing), web sayfası yönlendirme şeklindeki hileli yollarla girilmesi ve burada kalınması suçun işleniş biçimi açısından bir tutulamaz. Bu nedenle ceza adaleti açısından söz konusu işleniş şekilleri cezada artırımı gerektiren bir nitelikli hal olarak düzenlenmelidir. Hatta bahsi geçen bu yollar vasıtasıyla bilişim sistemine girilmesi veya sistemde kalınması hallerinin TCK m. 243/1’de öngörülen cezadan daha fazla cezayı içeren müstakil suç tipleri şeklinde düzenlenmesi de tartışılabilir. İlgili suç tipini düzenleyen kanun metninin şimdiki halinde de bu sorun, fail cezalandırılırken TCK m. 61/1-a’daki “suçun işleniş biçimi”ne²⁷³ göre değerlendirme yapıp cezanın üst sınırdan tayin edilmesiyle çözülebilir.

Hareketin gerçekleştirilme şekline göre suçların tasnifi, icrai suçlar ve ihmali suçlar şeklindedir. İhmali suçlar da kendi içerisinde gerçek ihmali suçlar ve gerçek olmayan ihmali suçlar olarak ayrılır. İcrai suçlar, yapmamayı, etmemeyi emreden yasak normlarına aykırılık sonucu ortaya çıkar²⁷⁴. Bu aykırılığa aktif bir davranışla sebebiyet verilir²⁷⁵. İhmali suçlar ise yapmayı, etmeyi emreden hukuk kurallarının ihlali ile

tipik fiillere normalsal olarak yer verilmemesi ve düzenlemede sadece neticeye yer verilmesi durumunda söz konusu olur. Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 901-902; Çetin, 9-10.

²⁷³ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 22.08.2021).

²⁷⁴ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 391; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 324; Öztürk, Erdem, 211; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223; Demirbaş, 238; Centel, Zafer, Çakmut, 257; Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 170.

²⁷⁵ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 391; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 225.

işlenir²⁷⁶. Gerçek ihmali suçlarda, emredici hukuk normunun emrettiği hareket pasif kalınarak gerçekleştirilir²⁷⁷. Gerçek olmayan ihmali suçlarda normalde icrai bir hareketle ihlal edilebilen yasak normu, pasif kalınarak ihmali suretiyle ihlal edilir²⁷⁸. Bu suçların faillerinin, ihmali suretiyle ihlal edilen yasak normunun tipte belirtilen neticesinin gerçekleşmemesi açısından özel bir hukuki yükümlülüğünün bulunması gerekir²⁷⁹.

TCK m. 243/1’de düzenlenen suçun bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girme hareketi, icrai niteliktedir²⁸⁰. Burada kalmaya devam etme hareketi hem icrai hem de öncesindeki icrai hareket suç oluşturmadağı için ihmali özellik göstermektedir²⁸¹. Zira bilişim sisteminde kalmaya devam etme, öncesinde bu sisteme girme icrai hareketini de gerektirir²⁸². Sistemde kalmaya devam etme hareketi, bilişim sistemine hukuka uygun şekilde ya da kast bulunmaksızın girilmesinin ardından, durumun fark edilmesine rağmen hukuka aykırı şekilde sistemde durmaya devam edilmesi münasebetiyle ortaya çıkabilir²⁸³. Bu durumda, suç teşkil etmeyen icrai nitelikteki sisteme girme hareketinin ihmali şekilde sürdürülmesi ve sistemde kalmaya devam edilmesiyle ilgili suç oluşur²⁸⁴. Gerçek ihmali suçlar, sırf hareket suçlarıdır, ancak bu dış dünyada aktif gözlemlenebilen bir hareket değildir. Öğretide gerçek ihmali suçlar, netice ile hareketin birbirine bitişik sayıldığı, suçun tamamlanması için neticenin gerçekleşmesinin aranmadığı suçlardır²⁸⁵. Dolayısıyla suç, gerçek ihmali bir suçtur. Ayrıca bazı bilişim sistemlerinde bulunan güvenlik tedbirleri sebebiyle sistemde kalmaya

²⁷⁶ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 390-391; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 325; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 225; Öztürk, Erdem, 211; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223; Demirbaş, 239; Centel, Zafer, Çakmut, 257; Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 172.

²⁷⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 394; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 229.

²⁷⁸ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 397; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 327; Demirbaş, 240; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 230.

²⁷⁹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 397-398; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 327; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 230.

²⁸⁰ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 900; Tezcan, Erdem, Önok, 1153; Çetin, 10.

²⁸¹ Dülger, 261; Tezcan, Erdem, Önok, 1153; Ekici Şahin, Koruculu, 600.

²⁸² Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 971; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 902.

²⁸³ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 902; Çetin 10.

²⁸⁴ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 902, Dülger, 261.

²⁸⁵ Öztürk, Erdem, 442; Demirbaş, 239-240; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 394-396; Hakan Hakeri, *Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmalî Suçların Çeşitleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, 263-264; Ekici Şahin, Koruculu, 618; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 975; Tezcan, Erdem, Önok, 1160; Dülger, 300-301.

devam etmek için kimi aktif davranışlarda bulunmak gerekebilir²⁸⁶. Bu durumda ise sistemde kalmaya devam etme hareketi icrai nitelik arz eder²⁸⁷.

Fiilin icrasının devam edip etmemesine yani sürekliliğine göre suçlar, ani suçlar ve mütemadi (kesintisiz) suçlar olarak ayrılır. Ani suçlarda, hareketin yapılması veya neticenin meydana gelmesiyle suç tamamlanır ve biter²⁸⁸. Bu suçların tamamlanma ve bitme anları aynıdır. Mütemadi (kesintisiz) suçlarda ise hareketin yapılmasıyla suç tamamlanır fakat bitmez²⁸⁹. Suçu oluşturan hareket bir süre daha devam ettirilir²⁹⁰. Suç, temadinin sona ermesi ile biter²⁹¹. Dolayısıyla bu suçların tamamlanma ve bitme anları farklıdır. Mütemadi (kesintisiz) suçlarda, failin harekete son verme konusunda iktidarı bulunmasına rağmen hareketi devam ettirmesi gerekir²⁹².

TCK m. 243/1’de düzenlenen suç, bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girme hareketi açısından ani suç özelliği gösterirken sistemde kalmaya devam etme hareketi açısından mütemadi (kesintisiz) suç niteliğindedir²⁹³. Öyle ki sisteme girme hareketinin gerçekleştirilmesiyle suç tamamlanır ve biter. Ancak sistemde kalmaya devam etme açısından kalmanın ne kadar süreceği konusunda bir netlik bulunmamaktadır. Sistemde kalmanın gerçekleştirilmesiyle suç tamamlanır fakat bitmez. Suçun bitimi, sistemde kalma hareketinin sona ermesi yani sistemin dışına çıkma ya da atılma ile olur.

²⁸⁶ Dülger, 261; Tezcan, Erdem, Önok, 1153; Ekici Şahin, Koruculu, 600.

²⁸⁷ Dülger, 261; Tezcan, Erdem, Önok, 1153; Ekici Şahin, Koruculu, 600.

²⁸⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 124; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 334; Öztürk, Erdem, 214.

²⁸⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 124; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 335.

²⁹⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 124; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 183; Öztürk, Erdem, 214.

²⁹¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 124; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 336.

²⁹² Ayhan Önder, “Mütemadi Suç”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 29 (1-2), 1963, 75 vd., Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 335; Alacakaptan, 52; Öztürk, Erdem, 214.

²⁹³ Tezcan, Erdem, Önok, 1152; Yaşar, Gökcan, Artuç, 6744; Karakehya, 13; Mahmutoglu, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, 860.

2.1.1.5. Netice

Netice²⁹⁴, suç tipinde yer alan hareket ya da hareketlerle dış dünyada oluşturulan ve tipiklikte tanımlanan değişikliktir²⁹⁵. Suçun bir unsuru olarak neticeden bahsedebilmek için dış dünyada bir değişikliğin meydana gelmesinin yanında, meydana gelen bu değişikliğin suç tipinde yer alması da gerekir²⁹⁶. Dolayısıyla dış dünyada oluşan değişiklik tipiklikte tanımlanmamışsa ceza hukuku bağlamında bir neticeden söz edilememektedir²⁹⁷.

Suçlar, suça ilişkin kanun metnindeki tarifte neticenin aranıp aranmamasına göre sırf hareket suçları ve neticeli suçlar şeklinde ayrılır²⁹⁸. Sırf hareket suçları, tipiklikte yer alan hareketin gerçekleştirilmesiyle suçun tamamlandığı, suç tipinde ayrıca bir neticenin aranmadığı suçlardır²⁹⁹. Neticeli suçlarda ise suçun tamamlanması için suç tipinde yer alan hareketin yapılmasıyla birlikte, tipiklikte tanımlanan neticenin de gerçekleşmesi gerekir³⁰⁰.

TCK m. 243/1’de düzenlenen suçun oluşması için, bilişim sisteminin tamamına ya da belli bir kısmına hukuka aykırı olarak girilmesi veya sistemde kalmaya devam edilmesi

²⁹⁴ Ayrıntılı değerlendirme için bkz. İlhan Bulut, *Suçta Netice*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2020, 33 vd.

²⁹⁵ Centel, Zafer, Çakmut, 268; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 127; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 337; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 185; Öztürk, Erdem, 212; ; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 225; Demirbaş, 248.

²⁹⁶ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 127; Öztürk, Erdem, 212; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 337; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 185; Demirbaş, 248.

²⁹⁷ Öztürk, Erdem, 2122; Kayıhan İçel, Füsün Sokullu Akıncı, İzzet Özgenç, Adem Sözüer, Fatih S. Mahmutoglu, Yener Ünver, *Suç Teorisi-Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri, 2. Kitap* (3. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2004, 66-67; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 338; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 185; Demirbaş, 248.

²⁹⁸ Berrin Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2017, 280; Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2011, 146; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 127.

²⁹⁹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 185; Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 280; İçel, Sokullu Akıncı, Özgenç, Sözüer, Mahmutoglu, Ünver, *Suç Teorisi-Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri, 2. Kitap* (3. Baskı), 67; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. Baskı), 146; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 127-128; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 339; Öztürk, Erdem, 214.

³⁰⁰ İçel, Sokullu Akıncı, Özgenç, Sözüer, Mahmutoglu, Ünver, *Suç Teorisi-Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri, 2. Kitap* (3. Baskı), 67; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 128-129; Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 280; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. Baskı), 146; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 339; Öztürk, Erdem, 213.

ya da bu hareketlerin her ikisinin birlikte gerçekleştirilmesi yeterlidir. Suç bu şekilde tamamlanmış olur. Suçun oluşması için bilişim sistemine veya sitemdeki verilere yönelik neticeler de dâhil olmak üzere ayrıca herhangi bir neticenin meydana gelmesi gerekmez³⁰¹. Bu durum TCK'nın 243. maddesinin gerekçesinde “*Sisteme, hukuka aykırı olarak giren kişinin belirli verileri elde etmek amacıyla hareket etmiş bulunmasının önemi yoktur. Sisteme, doğal olarak, haksız ve kasten girilmiş olması suçun oluşması için yeterlidir.*”³⁰² şeklinde belirtilmiştir. Dolayısıyla kanuni tarifteki hareketlerin gerçekleştirilmesiyle tamamlanan, suç tipinde ayrıca hiçbir neticenin aranmadığı bu suç, sırf hareket suçu niteliğindedir³⁰³.

2.1.1.6. Nitelikli Haller, Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Hal: Suçun Bedeli Karşılığı Yararlanılabilen Sistemler Hakkında İşlenmesi (TCK m. 243/2)

Bir suçun temel şeklini, karşılığında ceza yaptırımını öngörülen haksızlık içeriğinin meydana gelmesi için zorunlu olan unsurları taşıyan suç tipi oluşturur³⁰⁴. Suçun temel şekline eklenip haksızlık içeriğini etkileyen, böylece ilgili suç için öngörülen cezanın azaltılması ya da artırılmasını gerektiren hallere ise suçun nitelikli halleri denir³⁰⁵.

Bir suçun nitelikli halinden bahsedilebilmesi için, o suçun temel şeklini oluşturan zorunlu unsurların yanında en az bir tane özel unsur bulunmalıdır³⁰⁶. Suçun nitelikli

³⁰¹ Dülger, 266; Karagülmez, 205-206; Tezcan, Erdem, Önok, 1154; “*Sanığın, katılanın yetkilisi olduğu Z.... T... İmalat Pazarlama Sanayi ve Ticaret Limited şirketinin Türkiye E... Bankası Denizli şubesinde bulunan hesabına internet üzerinden izinsiz giriş yaptığı, ancak şirkete ait hesaba girdikten sonra bu hesapta oynama yaparak başka bir hesaba havale yapmadığının iddia ve kabul olunması karşısında sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nun 243/1.maddesinde düzenlenen suçu oluşturduğu gözetilmeden...*” Yargıtay 11. Ceza Dairesi, E. 2008/18190, K. 2009/3058, K.T. 26.03.2009, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 25.08.2021).

³⁰² İsmail Malkoç, *Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu Birinci Cilt*, Malkoç Kitabevi, Ankara 2005, 781.

³⁰³ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 121-126; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 902; Tezcan, Erdem, Önok, 1154; Ekici Şahin, Koruculu, 600; Çetin, 9.

³⁰⁴ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 140.

³⁰⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 388; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 140; Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (21. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2017, 150; Kayıhan İçel, Füsun Sokullu Akıncı, İzzet Özgenç, Adem Sözüer, Fatih S. Mahmutoglu, Yener Ünver, *Suç Teorisi-Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri*, 2. Kitap (2. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2002, 89; Dönmezer, Erman, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II*, 340 vd.; Ayhan Önder, *Ceza Hukuku Dersleri* (1. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul 1992; 181; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 220.

³⁰⁶ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 141; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (21. Baskı), 150.

halinin gerçekleşmemesi ilgili suçun temel şeklinin oluşumunu etkilemezken, temel şekli gerçekleşmeyen bir suçun nitelikli halinin oluşması mümkün değildir³⁰⁷.

Suçun temel şekline nazaran daha az ya da daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri, çeşitli nedenlerle meydana gelebilir³⁰⁸. Failin söz konusu bu nitelikli hallere yönelik kastının bulunması, yani nitelikli hallerin failin kastı kapsamında kalması gerekir³⁰⁹. Bu durum, TCK'nın "Hata" başlıklı 30. maddesinin 2. fıkrasında "*Bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.*"³¹⁰ şeklinde düzenlenmiştir. Daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hallerde hataya düşülmesi durumunda, fail hatasından yararlanmakta, ceza ağırlaştırılmamaktayken daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerde hataya düşülmesi durumunda, fail nitelikli halden yararlanmakta, ceza azaltılmaktadır³¹¹.

Bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun nitelikli hali, TCK'nın 243. maddesinin 2. fıkrasında şu şekilde düzenlenmiştir: "*Yukarıdaki fıkra tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.*"³¹² İlgili fıkra, suçun temel şekline göre daha az cezayı gerektiren nitelikli hali yer alır. Buna göre bedeli karşılığı yararlanılabilen bir bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girilmesi veya bu sistemde kalmaya devam edilmesi halinde verilecek ceza, yarı oranına kadar indirilir³¹³.

³⁰⁷ Önder, 182; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 141.

³⁰⁸ Bir suçun nitelikli halleri; suç teşkil eden fiilin işleniş şekline, işleniş şekliyle güdülen amaç ya da saikten, işlendiği yer ve zamandan, failin veya mağdurun vasıflarından ya da aralarındaki ilişkiden ve suçun konusuna ait bir özellikten kaynaklanabilir. Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 142-144; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 389-391; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 221-224; İçel, Sokullu Akıncı, Özgenç, Sözüer, Mahmutoglu, Ünver, *Suç Teorisi-Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri*, 2. Kitap (2. Baskı), 67; Önder, 181-182.

³⁰⁹ Öztürk, Erdem, 244; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 144.

³¹⁰ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 27.08.2021).

³¹¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 144.

³¹² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 27.08.2021).

³¹³ "5237 sayılı TCK'nın 243/2. maddesi uyarınca sanığa verilen cezada 1/2 oranında indirim yapılması gerektiği halde aynı oranda artırım yapılarak fazla ceza tayini, bozmayı gerektirmiş, sanık ... müdafinin temyiz istemi bu bakımdan yerinde görülmüş olduğundan, hükmün açıklanan nedenle tebliğnameye aykırı olarak BOZULMASINA, bozma nedeni yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden, 5320 sayılı Yasa'nın 8/1. maddesi yollamastıyla, 1412 sayılı CMUK'un 322. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak, hüküm fıkrasının TCK'nın 243/2. maddesinin uygulanmasına ilişkin bölümünde yer alan "yarı oranında artırılarak" ibaresinin silinerek "yarı oranında indirilerek" ibaresinin yazılmasına ve "270 gün" yerine "90 gün", "225 gün" yerine "75 gün" ibarelerinin yazılması ile sonuç cezanın "1.500 TL adli para cezası" olarak düzeltilmesi suretiyle, diğer yönleri usul ve yasaya uygun bulunan hükmün DÜZELTİLEREK

Bahsi geçen nitelikli hal, suçun konusu olan bilişim sistemine ait bir özellikten kaynaklanmaktadır.

TCK m. 243/2’de yer alan “*bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler*” ifadesinden nelerin anlaşılacağı net değildir³¹⁴. Bu hususa ilişkin ilgili madde metninde veya maddenin gerekçesinde açıklama bulunmamaktadır. Öğretide de söz konusu ifade farklı izah edilmiştir. Buna göre internet aracılığıyla ücret karşılığında web sitelerinden hizmet alınması³¹⁵, internet kafe örneğinde olduğu gibi bilişim sistemlerinden belirli bir bedel karşılığında bir mekânda yararlandırılması³¹⁶, bilişim sisteminin kurum ya da kuruluşça bedeli karşılığı kullandırılması³¹⁷, zamansal veya dönemsel sınırlamalarla internet bağlantı servisinin sunulması³¹⁸ durumları bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler kapsamında değerlendirilebilir.

TCK m. 243/2’de yer alan “bedel” ifadesi de izaha muhtaçtır³¹⁹. İlgili fıkradaki bedel, sadece para olarak anlaşılmalıdır. Bir bilişim sisteminde sunulan hizmetin karşılığı para olabileceği gibi başka vasıtalar aracılığıyla da sunulan hizmet için uygun görülen bedel karşılanabilir³²⁰. Yine bedelin ilgili bilişim sistemini doğrudan kullanan kişi tarafından ödenip ödenmemesi ilgili nitelikli halin uygulanması açısından bir fark oluşturmaz. Belirlenen bedelin ilgili sistemi bizzat kullanan tarafından ödenmediği sistemler de yine bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemdir³²¹. Örneğin, bazı kurumlar yürüttükleri çalışmalar çerçevesinde gerekli kaynaklara ulaşmak amacıyla önceden ödeme yapmak suretiyle çalışanlarının bazı elektronik veri tabanlarına erişimini sağlamaktadır. Bu durumda bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemi doğrudan kullananlar, o kurumda çalışanlarken belirlenen bedel kurum tarafından ödenmektedir.

ONANMASINA, 16.02.2016 gününde oy birliğiyle karar verildi.” Yargıtay 13. Ceza Dairesi, E. 2015/15008, K. 2016/2352, K.T. 16.02.2016, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 27.08.2021);

³¹⁴ Çetin, 16; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 148; Dülger, 270.

³¹⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 904; Tezcan, Erdem, Önok, 1155; Dülger, 270.

³¹⁶ Tezcan, Erdem, Önok, 1155; Dülger, 270.

³¹⁷ Dülger, 270.

³¹⁸ Dülger, 271.

³¹⁹ Dülger, 271.

³²⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 904; Karagülmez, 210; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 148; Çetin, 15; Dülger, 271-272.

³²¹ Ekici Şahin, Koruculu, 615.

TCK m. 243/2'deki bahsi geçen nitelikli hale ilişkin düzenleme, kimilerince eleştirilirken kimilerince savunulmaktadır.

Nitelikli hale ilişkin düzenlemeyi eleştirenlere göre³²², bedeli karşılığı yararlanılabilen bilişim sistemlerine hukuka aykırı olarak girilmesi veya burada kalmaya devam edilmesi durumunda, hem bilişim sisteminin güvenliği hem de bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olanların malvarlığı şeklinde iki farklı hukuki değer ihlal edilir. Dolayısıyla bunun daha az cezayı gerektiren nitelikli hal yerine, daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmesi gerektiği savunulur.

Nitelikli hale ilişkin düzenlemeyi destekleyen katıldığımız diğer görüşe göre³²³ ise bedeli karşılığında ulaşılabilen bilişim sistemlerinin güvenliği ve sistemdeki içeriklerin masuniyeti ile hiçbir suretle ulaşılamayan bilişim sistemlerinin güvenliği ve sistem içeriklerinin masuniyeti aynı değildir. Öyle ki bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olanlar, bedeli karşılığında sistemden yararlanılmasına icazet vererek ilgili bilişim sisteminin güvenliğini arka plana itmektedir. Dolayısıyla belirli bir bedel karşılığında ulaşılabilen bir bilişim sistemine yetkisiz müdahalenin neden olduğu haksızlık içeriği, ulaşma hiçbir şekilde icazet verilmeyen bir bilişim sistemine yetkisiz müdahalenin oluşturduğu haksızlık içeriğinden daha azdır. Bu nedenle TCK m. 243/2'deki düzenlemenin suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali olarak belirlenmesi yerindedir.

2.1.1.7. Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Suçun Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Hali: Suç İşlenmesi Nedeniyle Sistemin İçerdiği Verilerin Yok Olması veya Değişmesi (TCK m. 243/3)

Netice sebebiyle ağırlaşmış suç, suç teşkil eden tipik fiille kastedilenden daha ağır ya da farklı bir neticenin ortaya çıkması durumunda söz konusu olur³²⁴. Neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlarda faile temel suç tipine ve suçun nitelikli haline göre daha ağır ceza

³²² Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 973-974; Yazıcıoğlu, *Hukukumuzda TCK'nın 243'üncü Maddesi Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı*, 85; Ketizmen, 110; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 51; Şaban Cankat Taşkın, *Bilişim Suçları* (1. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2008, 36.

³²³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 904; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 691; Apaydın, "Bilişim Sistemine Girme Suçu", 272.

³²⁴ Koray Doğan, *Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç* (1. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2011, 1; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 243; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 297; Öztürk, Erdem, 213.

verilir³²⁵. TCK'nın "Netice sebebiyle ağırlaşmış suç" başlıklı 23. maddesi³²⁶ şu şekilde düzenlenmiştir: *"Bir fiilin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi halinde, kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir."*³²⁷ Buna göre temel suç tipinde yer alan fiil ile kastedilenden daha ağır ya da farklı bir neticenin oluşması durumunda failin bunlardan sorumlu tutulabilmesi için nedensellik bağının varlığı tek başına yeterli değildir³²⁸; failin en azından taksirle hareket etmesi gerekir³²⁹. Bu durum, kusur sorumluluğuna dayanan günümüz ceza hukuku anlayışının bir sonucudur³³⁰. Yine günümüz ceza hukukuna hâkim olan kanunilik ilkesi gereği, TCK m. 23 genel hüküm niteliğinde olsa da failin kastedilenden daha ağır veya başka bir neticeden sorumlu tutulabilmesi için bu neticenin ilgili suç tipiyle bağlantılı şekilde o suçun neticesi

³²⁵ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 243; Demirbaş, 254.

³²⁶ Anayasa Mahkemesi, 2009 yılında, TCK m. 23'teki düzenlemenin Anayasa'nın "Cumhuriyetin nitelikleri" başlıklı 2. maddesinde yer alan Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk devleti olma niteliğine aykırı bulunduğu iddiasıyla açılan iptal davasını reddetmiştir: *"Çağdaş ceza hukukunun önde gelen özelliklerinden biri kusurlu sorumluluğu benimsemiş bulunmasıdır. Ceza hukukçularının büyük bir çoğunluğuna göre, bir insan davranışı olmadan suç olmaz, ancak onun bu davranışı nedeniyle ortaya çıkan sonuçtan sorumlu tutulabilmesi için de, o davranışının en azından kusurlu bulunması gerekir. Böylece modern ceza hukuku, objektif sorumluluğu terk ederek "kusursuz suç olmaz" anlayışını çağdaş ceza hukukunun temel bir ilkesi olarak kabul etmiştir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda da bu doğrultuda düzenleme yapılarak 23. maddede kusurun en hafif şekli olan taksire yer verilmiştir. Buna göre, fail ağır neticeden, bu ağır netice öngörülebilir olmasına rağmen özen yükümlülüğüne aykırı davranması nedeniyle meydana gelmesi durumunda sorumlu tutulabilecektir. Hiç kimse tarafından öngörülmesi mümkün olmayan veya öngörülebilir olmakla birlikte önlenmesi mümkün olmayan bir neticeden dolayı bir kimse sorumlu tutulamayacaktır. Failin istemiş bulunduğu neticenin dışında ya da daha ağır neticelerin meydana gelmesi durumunda, failin bu neticelere yönelik kastı veya en azından taksiri aranmaksızın, sadece hareket ile sonuç arasındaki nedensellik bağı yeterli görülerek sorumlu tutulması mümkün olmayacaktır. Türk Ceza Kanunu'nun itiraz konusu 23. maddesi genel hükümler arasında yer alan ve amacı kusursuz suç ve ceza olmaz ilkesine uygun olarak objektif sorumluluğu ortadan kaldırarak sistemi çağdaş ceza hukuku anlayışına kavuşturmak olan genel bir düzenlemedir. Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir."* Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu, E. 2006/72, K. 2009/24, K.T. 19.02.2009, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 30.08.2021); Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Resmî Gazete Tarihi: 09.11.1982, Sayı: 17863 (Mükerrer); Anayasa m. 2: *"Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir."* Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> (Erişim Tarihi: 30.08.2021).

³²⁷ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 30.08.2021).

³²⁸ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 243.

³²⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 476; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 501-507; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 243; Öztürk, Erdem, 213; Demirbaş, 254.

³³⁰ Mustafa Ruhan Erdem, "Netice Yüzünden Ağırlaşan Suçlar", Mehmet Murat İnceoğlu (Ed.), *Uğur Alacakaptan'a Armağan*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008, 258; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 243; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 476; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 299; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 502.

sebebiyle ağırlaştırılmış hali olarak düzenlenmesi gerekir³³¹. Bu durum TCK m. 2/1’de “*Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz.*”³³² şeklinde vurgulanmıştır.

Bilişim sistemine kasten ve hukuka aykırı olarak girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali, TCK’nın 243. maddesinin 3. fıkrasında şu şekilde düzenlenmiştir: “*Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*”³³³ İlgili fıkra, suçun temel şekline göre daha fazla cezayı gerektiren neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali yer alır³³⁴. Buna göre, bir bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girilmesi veya bu sistemde kalmaya devam edilmesi sebebiyle sistemdeki verilerin yok olması ya da değişmesi durumunda, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. Öğretide kimilerince bu fıkra, suçun nitelikli halinin düzenlendiği savunulmuştur³³⁵. Ancak zaten ilgili maddenin gerekçesinde de bu halin suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali olduğu “*Üçüncü fıkra, bu suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali düzenlenmiştir.*”³³⁶ şeklinde ifade edilmiştir.

Netice sebebiyle ağırlaştırılmış suçlarda, kasten işlenen temel suç tipinin yanında en azından taksirle neden olunan daha ağır netice de bulunur³³⁷. Temel suç tipi ve bunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali açısından ortak olan tipik hareket, icrai ve ihmali nitelikte olabilir³³⁸. Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış suç, suçun temel halinde yer alan tipik hareketle yalnızca neticeli bir suça sebebiyet verilen hallerde değil, sırf hareket suçlarında da söz konusu olur³³⁹.

³³¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 249; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 476.

³³² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 30.08.2021).

³³³ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 30.08.2021).

³³⁴ Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*, 445.

³³⁵ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 12; Gül, 68; Dülger de kitabının ilk basısında bu görüşte olduğunu ifade etmiştir. Dülger, 267.

³³⁶ Özgenç, *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler*, 987.

³³⁷ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 503-506; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 248; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 476;

³³⁸ Veli Özer Özbek, “Neticesi Sebebiyle Ağırlaştırılmış Suçlar”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 2 (4), 2007, 242; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 477-478.

³³⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 478.

Suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin varlığı için ilgili fıkradaki verilerin yok olması veya değişmesi neticelerinden herhangi birine sebebiyet verilmesi yeterlidir³⁴⁰. Her iki neticenin bir arada gerçekleşmesi zorunlu olmasa da bunların bir arada gerçekleşmesi durumunda ceza belirlemesi, TCK m. 61/1-e ve m. 61/1-f çerçevesinde “*meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı*”, “*failin kast ve taksire dayalı kusurunun ağırlığı*”³⁴¹ göz önünde bulundurularak yapılır³⁴². Bunun yanında gelişen teknoloji ile günümüzde artık alışverişlerin de sıklıkla dijital ortamda yapılıyor olması, bazı elektronik ticaret şirketlerinin bilişim sistemlerine yönelik yetkisiz giriş veya kalmalarda sebep olunan veri kaybı ya da değişimiyle sistemlerinin kapatılması ya da ağ bağlantılarının kesilmesine ve bu şirketlerin büyük ekonomik kayıplarla karşılaşmasına neden olabilmektedir. Verilerin yok olması veya değişmesiyle meydana gelebilecek ekonomik zarar, yalnızca bahsi geçen şirketlerin bilişim sistemlerine değil, somut olayın özelliğine göre bireysel kullanıma ait ya da farklı kuruluşların bilişim sistemlerine yetkisiz girilmesi veya kalınmasıyla da ortaya çıkabilecektir. Bu nedenle verilerin yok olması veya değişmesi ile ekonomik açıdan bir zarar meydana gelmesi durumunun da TCK m. 243'teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış haline dâhil edilmesi ya da bu hallerin TCK m. 243'ten çıkarılarak doğrudan TCK m. 244'e suçu ağırlaştırıcı bir hal olarak eklenmesi ihtimalleri tartışılabilir.

Suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış haline neden olan veriler, bilişim sisteminin çalışmasını sağlayan yazılımlara ait veriler olabileceği gibi bilişim sisteminde yer alan bilgilere yönelik veriler de olabilir³⁴³. Bu durum TCK'nın 243. maddesinin gerekçesinde de “*Sistem içindeki bütün soyut unsurlar, fıkroda geçen “veri” teriminin kapsamındadır.*” şeklinde belirtilmiştir³⁴⁴.

Netice sebebiyle ağırlaşmış suçlar, gerçek neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlar ve görünüşte neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlar olarak ikiye ayrılır³⁴⁵. Gerçek neticesi

³⁴⁰ Dülger, 267; Karagülmez, 212-213; Apaydın, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku*, 70.

³⁴¹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 30.08.2021).

³⁴² Apaydın, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku*, 70; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 154.

³⁴³ Yazıcıoğlu, *Hukukumuzda TCK'nın 243'üncü Maddesi Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı*, 85; Tezcan, Erdem, Önok, 1154; Ekici Şahin, Koruculu, 617-618; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 905.

³⁴⁴ Ekdemir, 371.

³⁴⁵ Doğan, *Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç*, 27; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 246.

sebebiyle ağırlaştırılmış suçlarda, daha ağır netice açısından failin sadece taksirle hareket etmesi gerekir³⁴⁶. Fail, daha ağır netice bakımından kasten hareket ederse artık farklı bir suç oluşur ve bu yeni suç tipine ilişkin hükümler uygulama alanı bulur³⁴⁷. Görünüşte neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış suçlarda ise daha ağır netice açısından failin en azından taksirle hareket etmesi gerekir³⁴⁸. Fail daha ağır neticeye kasten sebep olabilir ve bu yeni bir suç tipine vücut vermez³⁴⁹.

İlgili suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali, gerçek neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış suçtur³⁵⁰. Zira verilerin yok olması veya değişmesi ağır neticeleri açısından failin sadece taksirle hareket etmesi gerekir³⁵¹. Fail, bu daha ağır neticeler bakımından kasten hareket ederse artık, TCK'nın "Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme" başlıklı 244. maddesinin³⁵² 2. fıkrasında düzenlenen suç oluşur ve bu yeni suç tipine ilişkin hükümler uygulama alanı bulur³⁵³. TCK'nın 243. maddesinin gerekçesinde de suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış haline ilişkin bu durum "*Dikkat edilmelidir ki, bu hükmün uygulanabilmesi için, failin verileri yok etmek veya değiştirmek kastıyla hareket etmemesi gerekir.*" şeklinde vurgulanmıştır³⁵⁴.

³⁴⁶ Doğan, *Neticesi Sebebiyle Ağırlaştırılmış Suç*, 27; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 246.

³⁴⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 246.

³⁴⁸ Doğan, *Neticesi Sebebiyle Ağırlaştırılmış Suç*, 28; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 246.

³⁴⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 246.

³⁵⁰ Çetin, 16-17; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 905.

³⁵¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 905.

³⁵² TCK m. 244/1-2-3-4: "- (1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. (4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 30.08.2021).

³⁵³ Yazıcıoğlu, *Hukukumuzda TCK'nın 243'üncü Maddesi Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı*, 85; Ketizmen, 111; Tezcan, Erdem, Önok, 1154; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 905; Çetin, 17; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 154.

³⁵⁴ Cumhuriyet Şahin, İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı* (1. Baskı), Adalet Bakanlığı Yayınları-Yoğun Ofset, Ankara 2007, 371; "TCK'nın 243/1. maddesinde, 'Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir'; aynı kanunun 243/3. maddesinde, 'Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur' şeklinde birbirinden farklı yaptırım içeren ve biri diğerinin neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış halini oluşturan iki ayrı düzenlemeye yer verildiği gözetilmeden, bilişim sistemine hukuka aykırı olarak giriş yaptığı kabul edilen sanığın eylemi nedeniyle sistemden yok olan veya değişen veri ya da veriler hakkında bir açıklamada bulunulmaksızın ve TCK'nın

Suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinde bahsi geçen bilişim sistemi, TCK m. 243/2’de yer alan ve bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun nitelikli halini oluşturan bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler de olabilmektedir³⁵⁵. Öyle ki TCK m. 243/3’ün uygulanması açısından TCK m. 243/2’ye bir istisna getirilmemiştir³⁵⁶. Dolayısıyla ilgili suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali ile nitelikli halinin birlikte uygulanması bakımından ayrıca bir düzenleme aranmaz³⁵⁷. Ceza yine TCK m. 61 çerçevesinde belirlenir.

2.1.2. Manevi Unsur

Suçun manevi unsuru, fail ile suç teşkil eden fiil arasındaki manevi bağı ifade eder³⁵⁸. Bir suçun varlığından bahsedilebilmesi için fail ile tipik fiil arasındaki bu manevi bağın bulunması gerekir³⁵⁹. Türk hukukunda suçun manevi unsurunu kast ve taksir oluşturur³⁶⁰.

Suçun manevi unsurunun asıl görünüm şekli, kasttır³⁶¹. Dolayısıyla suça ilişkin kanuni tanımda, tipik fiilin kasten işleneceğinin ayrıca belirtilmesi gerekmez³⁶². Bu husus, TCK m. 21/1’de “*Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır.*”³⁶³ şeklinde vurgulanmıştır. Taksir ise istisnai özellik sergilemektedir³⁶⁴. Taksirli hareketler, yalnızca

244/2. maddesinin uygulanabilirliği bakımından kabul edilen bu neticenin sanık tarafından kasten meydana getirilip getirilmediği de irdelenmeksizin, bilişim sistemine girme veya orada kalma suçundan mahkûmiyet kurulması yasaya aykırı olup...” Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2012/31498, K. 2013/24496, K.T. 04.11.2013, Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 30.08.2021).

³⁵⁵ Tezcan, Erdem, Önok, 1154; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 905.

³⁵⁶ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 905.

³⁵⁷ Dülger, 276.

³⁵⁸ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 144; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 391; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 236.

³⁵⁹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 391; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 236.

³⁶⁰ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 236; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 252.

³⁶¹ Zafer, *Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75* (3. Baskı), 238; Faruk Erem, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Cilt:1 Genel Hükümler*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları-Ajans Türk Matbaası, Ankara 1997, 498; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145.

³⁶² Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 394.

³⁶³ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

³⁶⁴ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 394; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 259.

kanunda ayrıca ve açıkça belirtildiği hallerde cezalandırılabilir³⁶⁵. Bu durum, TCK m. 22/1’de şu şekilde açıklanmıştır: “*Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.*”³⁶⁶

Suçun manevi unsurlarından olan kast, suçun maddi unsurlarına yönelik failin bilgi düzeyine göre doğrudan ve olası kast şeklinde ayrılır³⁶⁷. Doğrudan kast, TCK’nın “Kast” başlıklı 21. maddesinin 1. fıkrasında şu şekilde düzenlenmiştir: “*Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.*”³⁶⁸ Doğrudan kast, failin, fiiliyle suç tipinin oluşmasına sebebiyet vereceğini bilmesi veya kesin olarak öngörmesi ve bunu istemesi durumunda mevcuttur³⁶⁹. Olası kast ise TCK’nın 21. maddesinin 2. fıkrasında “*Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır.*”³⁷⁰ şeklinde düzenlenmiştir. Olası kast, failin, fiiliyle kanuni tanımdaki suç tipinin gerçekleşeceğini kesin değil ve fakat muhtemel olarak öngörmesi, bu ihtimale rağmen durumu kabullenip fiili gerçekleştirmesi halinde söz konusu olur³⁷¹.

Kast, suçun genel anlamda manevi unsurunu oluşturur, ancak bazı suç tiplerinde kastın dışında açıkça düzenlenen özel bir maksat, bilme ya da saik aranır³⁷². Bunlar, tipikliğin özel anlamda manevi unsurları olarak anılır³⁷³. Bu hallerde, suçun oluşması

³⁶⁵ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 394; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 259.

³⁶⁶ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

³⁶⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 168; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 247.

³⁶⁸ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

³⁶⁹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 169; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 405-406; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 247; Centel, Zafer, Çakmut, 373; Toroslu, Toroslu, 211.

³⁷⁰ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

³⁷¹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 171-172; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 408-409; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 248-250; Öztürk, Erdem, 249-251; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 258; Centel, Zafer, Çakmut, 375; Toroslu, Toroslu, 211.

³⁷² Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145-250; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 418; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 302; Öztürk, Erdem, 257.

³⁷³ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145-250; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 302; Öztürk, Erdem, 257.

açısından kastın bulunması yeterli değildir³⁷⁴. Kastın yanında suç tipinde açıkça belirtilen özel maksat, bilme ya da saik ile hareket edilmiş olması da gerekir³⁷⁵.

TCK m. 243/1’de yer alan bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun manevi unsuru kasttır³⁷⁶. Bu suç, yalnızca kasten işlenebilen bir suçtur³⁷⁷. İlgili suç tipinin yer aldığı madde metnindeki düzenlemede, kastın dışında, failde ayrıca özel bir maksadın, bilmenin ya da saikin bulunması aranmamıştır³⁷⁸. Suçun oluşabilmesi için manevi unsur olarak kastın varlığı yeterlidir³⁷⁹.

Suçun kanuni tanımında hukuka aykırılığa özel olarak yer verildiği hallerde kastın hukuka aykırılığı hangi durumlarda kapsadığı, öğretide farklı görüşlerle açıklanmıştır³⁸⁰. Türk öğretisindeki genel yaklaşım, suç tipindeki tanımda hukuka aykırılığın özel olarak belirtilmesi durumunda failin, işlediği fiilin hukuka aykırılığını bilmesi, bu konuda kasten hareket etmesi gerektiği yönündedir³⁸¹. Failde hukuka aykırılık bilinci bulunmuyorsa suç açısından kasten hareket edildiğinden de bahsedilemez. Dolayısıyla bu hallerde, ilgili suçun ancak doğrudan kastla işlenebileceği kabul edilmiştir. Alman öğretisinde ise konu ikili bir ayrıma gidilerek ele alınmıştır. Buna göre suçun kanuni tanımında yer alan ve hukuka aykırılığı belirten ibare, suç tipindeki herhangi bir unsur niteler özellikteyse kastın hukuka aykırılığı da kapsadığı kabul edilir. Failin, işlediği fiilin hukuka aykırılığını bilmesi ve o bağlamda kasten hareket etmesi gerekir. Failde bu yönde bir hukuka aykırılık bilinci bulunmuyorsa kasten işlenen bir suçtan bahsedilemez. Bu hallerde ilgili suç ancak doğrudan kastla işlenebilir. Ancak kanundaki tanımda yer alan hukuka aykırılığa yönelik ibare suçun unsurlarından herhangi birini

³⁷⁴ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145-250; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 418-419.

³⁷⁵ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 145-250; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 418-419; Öztürk, Erdem, 257.

³⁷⁶ Dülger, 277-280.

³⁷⁷ Tezcan, Erdem, Önok, 1155; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 902; Apaydın, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku*, 60; Çetin, 11.

³⁷⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 1155; Dülger, 280-281; Karakehya, 14; Mahmutoglu, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, 862; Ekici Şahin, Koruculu, 608; Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1405; Gül, 64.

³⁷⁹ Dülger, 281; Tezcan, Erdem, Önok, 1155; Karakehya, 14; Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1405; Gül, 64.

³⁸⁰ Ayrıntılı değerlendirme için bkz. Tuğrul Katoğlu, *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, 122-126.

³⁸¹ Neslihan Göktürk, *Haksızlık Yanılgısının Ceza Sorumluluğuna Etkisi* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, 5; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 165.

niteler özellikte değil de suçun bütününe ilişkin ise burada hukuka aykırılık artık kastın kapsamı içinde değil, kusurluluk çerçevesinde değerlendirilir³⁸².

TCK m. 243/1’de bulunan suçun kanuni tanımındaki “*Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden...*”³⁸³ düzenlemesinden anlaşıldığı üzere madde metninde hukuka aykırılık ibaresine özel olarak yer verilmiştir. Buna göre bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun manevi unsurunun oluşabilmesi için, failin hukuka aykırılık bilinci³⁸⁴ ile hareket etmesi gerekmektedir³⁸⁵. Bu itibarla söz konusu suç sadece doğrudan kastla işlenebilir³⁸⁶. Tam bir bilmenin gerçekleşmesi gerekir. Fail, suçun kanuni tanımındaki unsurları yani suçun oluşması için gereken dar anlamda tipiklik olarak ifade

³⁸² Neslihan Göktürk, “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan ‘Hukuka Aykırılık’ İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 2016, 424-435; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 165.

³⁸³ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

³⁸⁴ “*Haberleşmenin gizliliğini ihlal, özel hayatın gizliliğini ihlal ve bilişim sistemine girme suçlarından sanığın beraatine ilişkin hükümler, katılan vekili tarafından temyiz edilmekle, dosya incelenerek gereği düşünüldü: Dosya kapsamına göre; resmi nikâhlı eşi olan mağdurun sadakatinden kuşkulanan ve aldatıldığını düşünen sanığın, henüz boşanma davası açılmadığı ve mağdurla fiilen birlikte yaşadıkları dönemde, mağdurun rızası dışında cep telefonunu alıp, şifresini kırarak elde ettiği mağdura ait MSN, GSM görüşmelerini ve elektronik iletileri, daha sonra açtığı boşanma davasına delil olarak sunmak suretiyle haberleşmenin gizliliğini ihlal, özel hayatın gizliliğini ihlal ve bilişim sistemine girme suçlarını işlediğinin iddia edildiği olayda, kişinin, bir daha kanıt elde etme olanağının bulunmadığı ve yetkili makamlara başvurma imkânının olmadığı ani gelişen durumlarda, örneğin; kendisine karşı işlenmekte olan (cinsel saldırı, hakaret, tehdit, iftira veya şantaj gibi) bir suç söz konusu olduğunda ya da kendisine veya aile birliğine yönelen, onurunu zedeleyen, haksız bir saldırıyı önlemek için, kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmasını engelleyip, yetkili makamlara sunarak güvence altına almak amacıyla, saldırıyı gerçekleştiren tarafın bilgisi ve rızası dışında, özel hayata ait bilgileri okuma, konuşma ve haberleşme içeriklerini veya özel hayata ilişkin ses ve görüntülerini dinleme, izleme ya da kaydetme, kişisel verileri kaydetme, ele geçirme ve yayma eylemlerinin hukuka aykırı olduğunu kabul etmek mümkün olmadığı gibi, esasen bu hallerde, kişinin hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davrandığından da söz edilemeyeceği nazara alındığında, şikâyet konu belge örneklerini, üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmeyen sanığın, boşanma davasındaki iddiasını ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davranmadığı anlaşılmakla, sanık hakkında atılı suçlardan beraat kararı verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir. Yapılan yargılama sonunda, yüklenen suçlar açısından sanığın kastının bulunmadığı gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, katılan vekilinin eksik incelemeye dayalı olarak karar verildiğine ilişkin temyiz itirazlarının reddiyle, beraata ilişkin hükümlerin isteme uygun olarak ONANMASINA, 15.06.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.*” Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2015/439, K. 2015/10716, K.T. 15.06.2015, Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

³⁸⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 903.

³⁸⁶ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 36; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 903; Suçun olası kastla da işlenebileceğine ilişkin görüş için bkz. Tezcan, Erdem, Önok, 1155; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 975.

edilen unsurları bilmelidir³⁸⁷. Failin bu tam bilmeye sahip olduktan sonra ise bunu istemesi, iradesini o suçun icrasına yani kanuni tanımın ihlaline yönlendirmiş olması aranır³⁸⁸. İlgili suçun işlendiğinin kabulü açısından, kişinin, tamamına ya da bir kısmına girdiği veya orada kalmaya devam ettiği sistemin bilişim sistemi olduğunu ve bu sistem üzerinde hak sahipliğinin bulunmadığını bilmesi, bu bilgisi dâhilinde sisteme girme veya orada kalmaya devam etme fiillerini gerçekleştirmeyi istemesi gerekir³⁸⁹.

Suçun manevi unsurlarından bir diğeri olan ve dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık sebebiyle oluşan taksir, bilinçsiz taksir ve bilinçli taksir olarak ayrılır³⁹⁰. TCK'nın "Taksir" başlıklı 22. maddesinin 2. fıkrasında bilinçsiz taksir şu şekilde düzenlenmiştir: "*Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir.*"³⁹¹ Bilinçsiz taksir, dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali nedeniyle istenmeyen, ancak öngörülebilir bir neticenin öngörülmezsizin gerçekleştirilmesi durumunda mevcuttur³⁹². Bilinçli taksir ise TCK'nın 22. maddesinin 3. fıkrasında "*Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır.*"³⁹³ şeklinde düzenlenmiştir. Bilinçli taksir, failin, fiiliyle istenmeyen neticenin gerçekleşeceğini muhtemel olarak öngörmesi ancak dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı şekilde neticenin meydana gelmeyeceğine olan güveniyle fiili gerçekleştirmesi halinde söz konusu olur³⁹⁴.

³⁸⁷ Mahmut Gökpinar, "Ceza Sorumluluğunun Temeli: Kast", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (79), 2008, 202; Cengiz Apaydın, *Ceza Hukukunda Kast Kavramı*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2008, 59.

³⁸⁸ Gökpinar, 214-217; Apaydın, *Ceza Hukukunda Kast Kavramı*, 63-68.

³⁸⁹ Tezcan, Erdem, Önok, 1155; Dülger, 280; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 903; Ekici Şahin, Koruculu, 607.

³⁹⁰ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 184-231; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 289; Öztürk, Erdem, 452. Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 472-484; Centel, Zafer, Çakmut, 383.

³⁹¹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

³⁹² Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 231; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 461; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 261; Öztürk, Erdem, 452; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 484; Centel, Zafer, Çakmut, 383; Toroslu, Toroslu, 230.

³⁹³ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

³⁹⁴ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 231-237; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 462-463; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 290; Öztürk, Erdem, 453; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 485; Centel, Zafer, Çakmut, 391; Toroslu, Toroslu, 230.

Bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun taksirli şekli kanunda açıkça düzenlenmemiştir³⁹⁵. Dolayısıyla kişinin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı hareketiyle bilişim sistemine girmesi veya sistemde kalmaya devam etmesi halinde ilgili suç oluşmaz³⁹⁶. Böyle bir hareket cezalandırılabilir nitelikte değildir³⁹⁷.

Suç tipinin kanuni tanımındaki maddi unsurlarına yönelik hataya düşülmesi durumunda, kasten işlenmiş bir suçun varlığından söz edilemez³⁹⁸. Bu durum, TCK m. 30/1’de şu şekilde belirtilmiştir: “*Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır.*”³⁹⁹ Unsur yanlılığı olarak da anılan suçun maddi unsurlarına ilişkin bu hata, somut olay çerçevesinde ilgili unsurlara yönelik bilgisizlikten, doğru olmayan veya eksik tasavvurdan kaynaklanabilir ve kastı ortadan kaldırır⁴⁰⁰. Unsur yanlılığı, failin taksirli hareketinden kaynaklanıyorsa ve suça yönelik taksirli sorumluluk hali kanunda açıkça düzenlenmişse fiilin taksirli şeklinden dolayı failin sorumluluğu devam eder ve fail buna göre cezalandırılır⁴⁰¹. Bu şartlar altında, failin taksirden kaynaklanan sorumluluğu etkilenmez⁴⁰².

Bilişim sistemine hatayla girilmesi veya bu sistemde kalmaya devam edilmesi durumunda suçun maddi unsurlarında hataya ilişkin TCK m. 30/1 uygulama alanı bulur⁴⁰³. Örneğin, tamamına ya da bir kısmına girdiği veya orada kalmaya devam ettiği sistemin bilişim sistemi olduğunu bilmeyen kişi, suçun maddi unsurlarından olan konu hakkında yanlış bir tasavvurda bulunmuştur. Bu yanlış tasavvur nedeniyle oluşan unsur

³⁹⁵ Dülger, 277; Tezcan, Erdem, Önok, 1155; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 902; Çetin, 11.

³⁹⁶ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 975; Dülger, 277; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 902; Karagülmez, 208; Karakehya, 201; Çetin, 11; Koray Doğan, “Bilişim Suçları ve Yeni Türk Ceza Kanunu”, *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi*, (6-7), 2005, 298;

³⁹⁷ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 902; Dülger, 279.

³⁹⁸ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 255; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 444-445; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 463; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 426.

³⁹⁹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 03.09.2021).

⁴⁰⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 645-647; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 255; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 464-465.

⁴⁰¹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 261.

⁴⁰² Ünver’e göre, TCK m. 30/1’deki düzenleme ile hatanın sadece kastı kaldırması, taksire yönelik sorumluluğun ise devam etmesi yerinde olmamıştır. Öyle ki bir somut olayda hata varsa vardır, yoksa yoktur. Eğer hata varsa bu durumda yalnızca kastın değil, taksirden kaynaklanan sorumluluğun da ortadan kalkacağı kabul edilmelidir. Yener Ünver, “YTCK’da Kusurluluk”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 1 (1), 2006, 63.

⁴⁰³ Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 139.

yanılgısı kastı ortadan kaldırmaktadır. İlgili suçunun taksirli hali ise kanunda ayrıca ve açıkça düzenlenmediğinden, suçun maddi unsurlarına yönelik taksirle sebep olunan hata halinde, taksirli sorumluluk da söz konusu olmaz.

2.1.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

İşlenen fiilin suç teşkil etmesi için, kanuni tanıma uygun tipik bir fiilin bulunması yeterli değildir⁴⁰⁴. Kanuni tanıma uygun tipik fiilin bulunması, o fiilin hukuka aykırılığı hususunda bir karine teşkil eder⁴⁰⁵. Kanuni tanıma uygun tipik bir fiilin bulunmasının yanı sıra fiilin hukuka aykırı olması⁴⁰⁶, yani hukuk düzeni tarafından izin verilmeyen bir haksızlık oluşturması da aranır⁴⁰⁷.

Fiilin hukuka aykırı olmasından anlaşılması gereken, o fiilin tüm hukuk sistemine aykırı olmasıdır⁴⁰⁸. Öyle ki hukuk düzeninin bütünlüğü ilkesi gereğince fiilin, hukukun bir alanına uygun olup diğerine aykırı olması olanaklı değildir. Dolayısıyla hukuka aykırılık değerlendirmesi tüm hukuk sistemi göz önüne alınarak yapılır⁴⁰⁹.

Manevi unsur başlığı altında ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere, Türk hukukunda genel olarak suçun kanuni tanımında hukuka aykırılığa özel olarak yer verilmesi durumunda, failin, işlediği fiilin hukuka aykırılığını bilmesi ve bu bilinçle kasten hareket etmesi gerekir⁴¹⁰. Alman öğretisine göre ise kanundaki tanımda yer alan hukuka aykırılığa yönelik ibare, suçun unsurlarından herhangi birini niteler özellikte olmayıp

⁴⁰⁴ Centel, Zafer, Çakmut, 296; Öztürk, Erdem, 257; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 264.

⁴⁰⁵ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 276; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 265; Akyazan, 78.

⁴⁰⁶ Ayrıntılı değerlendirme için bkz. Katoğlu, *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*, 19 vd.

⁴⁰⁷ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 305; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 483; Ahmet Emrah Akyazan, “5237 Sayılı TCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”, *Ankara Barosu Dergisi*, (1), 2006, 78; Alacakaptan, 95; Öztürk, Erdem, 257; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 264; Centel, Zafer, Çakmut, 296.

⁴⁰⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 305; Mahmut Koca, “YTCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 1 (1), 2006, 115-116; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 266; Centel, Zafer, Çakmut, 297; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 483; Öztürk, Erdem, 258; Tuğrul Katoğlu, *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*, 21-24.

⁴⁰⁹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 305; Centel, Zafer, Çakmut, 297; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 266.

⁴¹⁰ Öztürk, Erdem, 261; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 312-313; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 165-268-269.

suçun bütününe ilişkinse burada hukuka aykırılık artık kastın kapsamı içinde değil, kusurluluk çerçevesinde ele alınır⁴¹¹.

TCK m. 243/1’de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından tipik hareketlerin hukuka aykırı olarak gerçekleştirilmesi aranmıştır⁴¹². Kanun metninde yer verilen bu hukuka aykırılık ifadesi gereğince, ilgili suçun oluşabilmesi için failin, işlediği fiilin hukuka aykırılık teşkil ettiğini bilip bu bilinçle hareket etmesi gerekir⁴¹³. Böylece fail kasten hareket etmiş sayılır ve cezalandırılır.

2.1.3.1. Hukuka Uygunluk Nedenleri

Suçun hukuka aykırılık unsurunu ortadan kaldırarak fiilin suç teşkil etmesini engelleyen nedenler, hukuka uygunluk nedenleridir⁴¹⁴. Hukuka aykırılık açısından karine teşkil eden kanuni tanıma uygun tipik fiil, somut olayda hukuka uygunluk nedeni bulunması durumunda artık hukuka aykırı olmayacağından suç da oluşturmaz⁴¹⁵. Hukuka aykırılığı kaldıran hukuka uygunluk nedenleri bakımından da tüm hukuk sistemi göz önünde bulundurularak belirleme yapılır⁴¹⁶.

TCK’da bazı hukuka uygunluk nedenleri düzenlenmiştir. Bunlar, kanun hükmünü yerine getirme, meşru savunma, hakkın kullanılması ve ilgilinin rızasıdır⁴¹⁷.

Bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından da çeşitli hallerde, TCK’da düzenlenen kanun hükmünü yerine getirme, meşru savunma, hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası şeklindeki hukuka uygunluk nedenleri uygulama alanı bulur.

⁴¹¹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 165-268-269; Öztürk, Erdem, 261-262; Göktürk, “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan ‘Hukuka Aykırılık’ İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon”, 424-435.

⁴¹² Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 903.

⁴¹³ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 903.

⁴¹⁴ Demirbaş, 277; Öztürk, Erdem, 259; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 484; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 272-273; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 280; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 313.

⁴¹⁵ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 272; Centel, Zafer, Çakmut, 308; Demirbaş, 277; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 483.

⁴¹⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 313; Koca, 115-116; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 274.

⁴¹⁷ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 490; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 274-275; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 315; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 281.

Kişinin, hukuka uygunluk nedeninin maddi şartları oluşmadığı halde oluştuğu zannıyla tipik fiili gerçekleştirmesi durumunda, hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarında hata söz konusu olur⁴¹⁸. Öğretideki bazı görüşlere göre hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarında hataya ilişkin değerlendirmelerin TCK m. 30/1 çerçevesinde yapılması gerektiği savunulmaktadır⁴¹⁹. Bu doğrultuda, söz konusu hata kasta dâhil edileceğinden, hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarda hataya düşen kişinin işlediği suç bakımından kastı ortadan kalkar⁴²⁰. Ancak mevcut suçun taksirli şekli kanunda açıkça düzenlenmişse ve failin bu hataya düşmede taksiri bulunuyorsa fiilin taksirli şeklinden dolayı sorumluluk devam eder ve fail buna göre cezalandırılır⁴²¹. Katıldığımız diğer görüşe göre ise hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarında hataya ilişkin değerlendirmeler TCK m. 30/3 çerçevesinde yapılır⁴²². Kanun koyucu da TCK m. 30'un gerekçesinde, TCK tasarısında m. 30/3'te hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarında hataya düşülmesinin sonuçlarının düzenlendiğini, ancak kanunlaştırma sürecinde bölüm başlığıyla uyum sağlamak için ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler olarak değiştirildiğini belirtmektedir⁴²³. TCK m. 30/3'te hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarında kaçınılmaz biçimde hataya düşülmesi şu şekilde düzenlenmiştir: “*Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.*”⁴²⁴ Buna göre, somut olayda hukuka uygunluk nedenlerinin şartları oluşmadığı halde bunların oluştuğu yönünde kaçınılmaz bir hataya düşen fail, bu hatasından yararlanmaktadır. Hata, failin kişisel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, hataya

⁴¹⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 470; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 657; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 298.

⁴¹⁹ Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (3. Baskı), 475-476; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 302. Koca, “YTCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”, 126.

⁴²⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 658; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 301-302.

⁴²¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 301-302.

⁴²² Hamide Zafer, *Ceza Hukuku Genel Hükümler Ders Kitabı*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016, 405; Mustafa Özen, *Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, 449; Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (19. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2016, 461; Cem Şenol, “5237 Sayılı TCK’ya Göre Hukuka Uygunluk Sebeplerinin Maddi Koşullarında Hata”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 14 (149), 2019, 62; Reşit Karaaslan, “Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Koşullarında Hata”, *Legal Hukuk Dergisi*, 15 (172), 2017, 11; Selman Dursun, Ali Emrah Bozbayındır, “Ceza Hukukunda Hukuka uygunluk Nedenlerinin Manevi Unsurları Meselesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 73 (1), 2015, 64.

⁴²³ Özgenç, *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler*, 423.

⁴²⁴ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

düşmemek konusunda gerekli dikkat ve özenin gösterilmiş olması halinde dahi düşülen bir hataysa kaçınılmaz hata olarak kabul edilir. Hukuka uygunluk nedenlerin maddi şartlarında kaçınılmaz bir hataya düşülmesi halinde fail bu hatasından yararlanacağından artık cezalandırılmaz⁴²⁵. Hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarında kaçınılabılır bir hataya düşülmesi durumunda ise fail cezalandırılır ancak ceza belirlenirken bu durum göz önünde bulundurularak cezada indirimle gidilmesi beklenir⁴²⁶.

Bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartları oluşmadığı halde kaçınılmaz bir hataya düşüp şartların oluştuğu sanılarak tipik fiilin gerçekleştirilmesi durumunda da hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarında hata söz konusu olur. Bu hata halinde TCK m. 30/3 uygulama alanı bulur. Örneğin, meşru savunmadan söz edilebilmesi için bir saldırının olması veya hakkın kullanılması için hukuken tanınmış bir hakkın bulunması gerekir. Failin ortalama yoluyla elde ettiği şifrelerle bilişim sistemine girmesi veya burada kalmaya devam etmesi durumunda saldırıya ilişkin şartların oluşması olanaklıdır, fakat bunlar yani bir saldırı yokken var olduğu konusunda kaçınılmaz bir hataya düşülerek savunma için hareketler icra edilmesi durumunda TCK m. 30/3 uygulanır.

Hukuka uygunluk nedenlerinin bulunduğu ve bunlardan yararlanma şartlarının oluştuğu durumlarda kişinin ilgili nedenden yararlanırken hukuk düzeninin çizdiği sınırın dışına çıkması halinde, hukuka uygunluk nedenlerinde sınırın aşılması söz konusu olur⁴²⁷.

TCK'nın "Sınırın aşılması" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında hukuka uygunluk nedenlerinde sınırın aşılması şu şekilde düzenlenmiştir: *"Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması halinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altında birinden üçte birine kadarı indirilerek hükmolunur."*⁴²⁸ Buna göre, hukuka uygunluk nedenlerinden yararlanma koşulları gerçekleşmiş, ancak yararlanma sırasında sınırın ölçüsü kast

⁴²⁵ Karaaslan, 2-6; Şenol, "5237 Sayılı TCK'ya Göre Hukuka Uygunluk Sebeplerinin Maddi Koşullarında Hata", 63-64; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373.

⁴²⁶ Şenol, "5237 Sayılı TCK'ya Göre Hukuka Uygunluk Sebeplerinin Maddi Koşullarında Hata", 64; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373.

⁴²⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 306.

⁴²⁸ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

olmaksızın aşılmışsa ilgili hüküm uygulama alanı bulur⁴²⁹. Sınırın aşılması failin taksirinden kaynaklanıyorsa ve mevcut suçun taksirli şekli kanunda açıkça düzenlenmişse suçun taksirli halinden doğan sorumluluk devam eder⁴³⁰.

Bilişim sistemine girme veya sitemde kalmaya devam etme suçu açısından hukuka uygunluk nedenlerinden yararlanma şartları gerçekleşmiş, fakat yararlanma sırasında sınırın ölçüsü kast olmaksızın aşılmışsa ilgili suçun taksirli şekli kanunda açıkça düzenlenmediğinden TCK m. 27/1'e göre ceza verilmesi mümkün değildir⁴³¹. Bahsi geçen bu sınırı kasten aşılması halinde ise TCK m. 27/1'de ayrıca bir düzenleme olmadığından genel hükümler uygulanır⁴³². Fail, TCK m. 243/1'de yer alan kasten bilişim sistemine girme veya sitemde kalmaya devam etme suçundan sorumlu olur⁴³³.

TCK'nın 27. maddesinin 2. fıkrasında, hukuka uygunluk nedenlerinden olan meşru savunma halinde sınırın aşılması "*Meşru savunmada sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilmez.*"⁴³⁴ şeklinde düzenlenmiştir. İlgili hüküm sadece meşru savunma hali ile sınırlıdır⁴³⁵. Sınırın mazur görülebilecek bir heyecan, korku ya da telaştan kaynaklanarak aşılması yeterlidir. Sınırın kast veya taksirle aşılmış olması önem taşımaz⁴³⁶. Kişi burada hukuka uygunluk nedenlerinin sınırında bir yanlışlığa düşmemektedir⁴³⁷. Fail, heyecanı, korkusu veya telaşı nedeniyle aşırılaşan tepkisinin bilincinde olmasına rağmen, bu ruhsal durumu sebebiyle davranışlarını hukuki gereklilikler çerçevesinde yönlendirememektedir⁴³⁸. Dolayısıyla meşru savunmada sınırın belirtilen şekilde aşılması hali haksızlığı değil, kusurluluğu

⁴²⁹ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 348; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 562; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 308; Öztürk, Erdem, 307; Centel, Zafer, Çakmut, 355.

⁴³⁰ Öztürk, Erdem, 307; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 310; Centel, Zafer, Çakmut, 255; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 562; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 348.

⁴³¹ Dülger, 294

⁴³² Dülger, 294

⁴³³ Dülger, 294.

⁴³⁴ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴³⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 565; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 308; Centel, Zafer, Çakmut, 356.

⁴³⁶ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 354.

⁴³⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 308.

⁴³⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 567; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 308.

etkiler⁴³⁹. Kişi kasten işlediği suç bakımından kusurluluğu bulunmadığı için cezalandırılmaz⁴⁴⁰.

2.1.3.1.1. Kanun Hükmünü Yerine Getirme

TCK'nın "Kanun hükmü ve amirin emri" başlıklı 24. maddesinin 1. fıkrasında yer alan ve hukuka uygunluk nedenlerinden olan kanun hükmünü yerine getirme "*Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.*"⁴⁴¹ şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre, kanun hükmü gereğince belirli kişilere hak veya yetki verilmişse bunların usule uygun şekilde ve belirlenen kişilerce kullanılması durumunda fiil tipik olsa da hukuka aykırılık söz konusu olmaz⁴⁴².

Kanun hükmünü yerine getirme hukuka uygunluk nedeninin uygulanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekir⁴⁴³. Öncelikle bir kanun hükmünün varlığı aranır⁴⁴⁴. Bu kanun hükmü, kişiye bir hak veya yetki vermelidir⁴⁴⁵. Kişi, fiilini kanun hükmünün verdiği hak ya da yetkiye dayanarak gerçekleştirmelidir⁴⁴⁶.

Kanun hükmünü yerine getirme hukuka uygunluk nedeninin kaynağı doğrudan kanundur⁴⁴⁷. Ayrıca bu hukuka uygunluk sebebinin varlığından bahsedilebilmesi için ilk şart olan TCK m. 24/1'deki kanun lafzından anlaşılması gereken, öğretide genelde sadece şekli anlamda kanun değil, tüzük, yönetmelik, düzenleyici işlemleri de kapsayacak genişlikte herhangi bir yazılı hukuk kuralı olarak kabul edilir⁴⁴⁸.

⁴³⁹ Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 308; Öztürk, Erdem, 324; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 567.

⁴⁴⁰ Öztürk, Erdem, 324.

⁴⁴¹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁴² Zafer, *Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75* (3. Baskı), 298; Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 275; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 322.

⁴⁴³ Zeynel T. Kangal, "Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, 8 (89-90), 2012, 28.

⁴⁴⁴ Akyazan, 80; Kangal, "Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi", 28; Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 275.

⁴⁴⁵ Kangal, "Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi", 31; Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 275.

⁴⁴⁶ Akyazan, 80; Kangal, "Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi", 32; Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 275.

⁴⁴⁷ Koca, Üzülmaz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 275; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 490.

⁴⁴⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 322; Öztürk, Erdem, 264; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 490-493; Kangal, "Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak

TCK m. 243/1’de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından, tipik fiilin kanunlarda belirtilen usule ve koşullara uygun şekilde yetkili kişilerce gerçekleştirilmesi durumunda, kanun hükmünü yerine getirme hukuka uygunluk nedeni uygulama alanı bulur⁴⁴⁹.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun⁴⁵⁰ “Bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve elkoyma” başlıklı 134. maddesi⁴⁵¹ ve “İletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması” başlıklı 135. maddesi⁴⁵² ile Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği’nin⁴⁵³ “Bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve elkoyma” başlıklı 17. maddesinde⁴⁵⁴ düzenlenen koruma tedbirleri, bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından kanun hükmünün yerine getirilmesi hukuka uygunluk nedenini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, iletişimin tespiti ve denetlenmesine yönelik, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu’nun⁴⁵⁵ “Kayıp çocukların araştırılması” başlıklı

Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi”, 29; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 275-276; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 284.

⁴⁴⁹ Tezcan, Erdem, Önok, 1156; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 974; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 903; Çetin, 14; Dülger, 291-292.

⁴⁵⁰ Resmî Gazete Tarihi: 17.12.2004, Sayı: 25673. Bundan sonraki bölümlerde “CMK” olarak kısaltılacaktır.

⁴⁵¹ CMK m. 134/1: “Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada, somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması halinde, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesine (...) karar verilir.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁵² CMK m. 135/1: “Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi (...) dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyalleri bilgileri değerlendirilebilir.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁵³ Resmî Gazete Tarihi: 01.06.2005, Sayı: 25832.

⁴⁵⁴ Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği m. 17/1-2-3: “Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada, başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması halinde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesine hâkim tarafından karar verilir. Bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine şifrenin çözülmemesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılamaması halinde çözümün yapılabilmesi ve gerekli kopyaların alınabilmesi için, bu araç ve gereçlere elkonulabilir. Şifrenin çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, elkonulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir. Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine el koyma işlemi sırasında, sistemdeki bütün verilerin yedeklemesi yapılır. Bu işlem, bilgisayar ağları ve diğer uzak bilgisayar kütükleri ile çıkarılabilir donanımları hakkında da uygulanır.” Mevzuat Bilgi Sistemi,

<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=8203&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁵⁵ Resmî Gazete Tarihi: 14.07.1934, Sayı: 2751.

13/A maddesi⁴⁵⁶ ve ek 7. maddesi⁴⁵⁷ ile 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu’nun⁴⁵⁸ “Yetkiler” başlıklı 6. maddesi⁴⁵⁹ ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu’nun⁴⁶⁰ ek 5. maddesi⁴⁶¹ de kanun hükmünü yerine getirme hukuka uygunluk nedeninin ilgili suç açısından uygulama alanı bulacağı kanun metinlerindendir.

Kanun hükmünü yerine getirme hukuka uygunluk nedeni açısından TCK m.243’teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin varlığının tartışılabileceği durumlar ayrıca incelenmelidir. Örneğin, CMK m. 134/1 ya da Adli ve Önleme Arama Yönetmeliği m. 17/1’e göre usulüne uygun şekilde şüphelinin kullandığı bilgisayarda arama yapılması ve bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılması durumunda hukuka uygunluk nedenlerinden kanun hükmünü yerine getirme söz konusu olacağından artık TCK m. 243/1’deki suçun oluştuğundan bahsedilemez. Ancak ilgili aramayı ve

⁴⁵⁶ Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu m. 13/A: “Kaybolan çocukların bulunması amacıyla, polis, sulh ceza hâkiminin veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülki idare amirinin yazılı veya sonradan yazılı hale getirilmek üzere sözlü emri ile kayıp çocuğa ait veya başkasına ait olmakla birlikte kayıp çocuk tarafından kullanılan her türlü banka hesap hareketlerini talep edebilir, telekomünikasyon yoluyla iletişimini denetleyebilir ve sinyal bilgilerini değerlendirebilir.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁵⁷ Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu Ek Madde 7/1-2: “Polis, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayişin sağlamak üzere ... 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçlar ile bilişim suçlarının işlenmesinin önlenmesi amacıyla hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Emniyet Genel Müdürünün, Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi Başkanının veya bilişim suçlarıyla sınırlı olmak üzere bilişim suçları ile ilgili daire başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim veya internet bağlantı adresleriyle internet kaynakları arasındaki veri trafiği ile iletilen veriler tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁵⁸ Resmî Gazete Tarihi: 03.11.1983, Sayı: 18220.

⁴⁵⁹ Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu m. 6/2: “Bu Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Teşkilat Başkanı veya yardımcısının yazılı emriyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2937.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁶⁰ Resmî Gazete Tarihi: 12.03.1983, Sayı: 17985.

⁴⁶¹ Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu Ek Madde 5/1: “Jandarma, bu Kanunun 7 nci maddesinin (a) bendine ilişkin görevleri yerine getirirken önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanında 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Jandarma Genel Komutanı veya istihbarat başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi tespit edebilir, dinleyebilir, sinyal bilgilerini değerlendirebilir, kayda alınabilir.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2803.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

kopyalamayı yapanlar tarafından bu işlemlerin gerçekleştiği süreçte bilişim sistemine girmeleri veya burada kalmaları sebebiyle bilgisayardaki verilerin kast olmaksızın dikkat ve özen yükümlülüğü ihlal edilerek yok edilmesi veya değiştirilmesi söz konusu olabilir. Bu durumda TCK m. 243/3'teki verilerin yok olması veya değişmesi ağır neticelerine yalnızca taksirle sebep olunabileceği ve somut olayda da taksirin varlığı göz önüne alınsa dahi suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin oluştuğundan bahsedilmez. Öyle ki tipte yer alan hareketler hukuka uygun şekilde gerçekleştirildiğinden suçun temel hali oluşmamıştır. Temel hali oluşmamış bir suçun ise neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali söz konusu olamaz. Verilerin yok olması veya değişmesi neticeleri açısından TCK m. 244/2'deki suçun oluşması ise ancak kastın varlığıyla mümkündür. İlgili maddede suçun taksirli hali düzenlenmemiştir. Bu sebeple kanun hükmünü yerine getirerek bilişim sistemine giren veya burada kalanlarca dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak verilerin yok edilmesi veya değiştirilmesi durumunda TCK m. 244/2 çerçevesinde de herhangi bir sorumluluk doğmayacaktır. Dolayısıyla kanaatimizce, TCK m. 243/3'teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali kaldırılıp ilgili halin TCK m. 244/2'de yer alan suça dâhil edilmesi ve bu suçun taksirli halinin de ayrıca düzenlenmesi ceza adaleti açısından daha yerinde olacaktır.

2.1.3.1.2. Meşru Savunma

TCK'nın "Meşru savunma ve zorunluluk hali" başlıklı 25. maddesinin 1. fıkrasında yer alan ve hukuka uygunluk nedenlerinden olan meşru savunma "*Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.*"⁴⁶² şeklinde düzenlenmiştir. Meşru savunma, kişinin kendisine ya da başkasına yönelen bir saldırıyı yok etmek için savunma amacıyla orantılı kuvvet kullanması halidir⁴⁶³.

⁴⁶² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁶³ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 358; Öztürk, Erdem, 270; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 279.

Meşru savunma hukuka uygunluk nedeninden bahsedilebilmesi için saldırıya ve savunmaya ilişkin bazı şartların gerçekleşmesi gerekir⁴⁶⁴. Saldırıya ilişkin şartlar, haksız, insandan kaynaklanan, hukukten korunan bir hakka yönelmiş saldırının bulunması ve bunun, mevcut, gerçekleşmesi ya da tekrarı muhakkak bir saldırı olmasıdır⁴⁶⁵. Savunmaya ilişkin şartlar ise saldırıyı defetmek için savunmanın zorunlu olması, savunmanın saldırıyı uzaklaştırmak amacıyla saldırıyı gerçekleştiren kişiye karşı yapılması ve saldırı ile savunma arasında uygun orantının bulunmasıdır⁴⁶⁶. Bu şartların varlığı halinde hukuka uygunluk nedenlerinden olan meşru savunma söz konusu olur.

TCK m. 243/1'de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından meşru savunma hukuka uygunluk nedeninin uygulanabilmesi için meşru savunmanın saldırıya ve savunmaya ilişkin şartların oluşması gerekir⁴⁶⁷.

Failin, bilişim sistemine girmesi veya burada kalmaya devam etmesi durumunda saldırıya ilişkin şartların gerçekleşmesi olanaklıdır⁴⁶⁸. Ancak bu saldırıya karşı mağdurun ya da üçüncü bir kişinin bilişim sistemine yönelik savunmaya geçmesi halinde savunmaya ilişkin şartların gerçekleşmesi güç gözükmemektedir⁴⁶⁹. Öyle ki çoğunlukla ağ bağlantısı üzerinden yapılan bilişim sistemlerine yönelik saldırılar, sistemin kapatılması ya da ağ bağlantısının kesilmesiyle defedilebilmektedir. Bu nedenle saldırının ortadan kaldırılması için savunmanın zorunluluğu şartı, sağlanması güç bir şarttır. Ayrıca, bilişim sistemine yapılan saldırının içeriğinin ve genişliğinin teknik olarak belirlenmesi saldırı anında her zaman mümkün olmaz⁴⁷⁰. Dolayısıyla kapsamı tam olarak belirlenemeyen bir saldırıya yönelik, orantılı bir savunmadan bahsedilmesi zorlaşmaktadır⁴⁷¹.

⁴⁶⁴ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 501; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 279; Öztürk, Erdem, 270; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 298.

⁴⁶⁵ Öztürk, Erdem, 270-276; Hafızoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 219-220; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 502-511; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 279-282; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 359-363; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 299-306; Toroslu, Toroslu, 156-158.

⁴⁶⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 363-365; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 282-286; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 512-520; Hafızoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 220-221; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 306-309; Öztürk, Erdem, 276-280; Toroslu, Toroslu, 158-163;

⁴⁶⁷ Tezcan, Erdem, Önok, 1159; Dülger, 292.

⁴⁶⁸ Dülger, 292.

⁴⁶⁹ Dülger, 292.

⁴⁷⁰ Dülger, 292.

⁴⁷¹ Dülger, 292.

Somut olayın özelliklerine göre, bilişim sistemlerine gerçekleşen saldırılar bakımından, bazı durumlarda meşru savunma hukuka uygunluk nedeninin varlığından bahsedilebilir⁴⁷². Örneğin, kişinin bilişim sistemindeki verilerin şifrelenerek kullanıma kapatıldığı ve açılması için belli bir ödemenin yapılmasının talep edildiği fidye yazılımları⁴⁷³ gibi bilişim sistemlerine ağ bağlantısı üzerinden yapılan bu tarz saldırıların her zaman sistemin kapatılması ya da ağ bağlantısının kesilmesi suretiyle defedilmesi mümkün olmaz. Öyle ki bazı elektronik ticaret şirketlerinin bilişim sistemlerine yönelen saldırılarda bu sistemlerin kapatılması ya da ağ bağlantılarının kesilmesi, söz konusu şirketlerin büyük ekonomik kayıplarla karşılaşmasına sebep olabilir. Bu durumda ise meşru savunma hukuka uygunluk nedeninin uygulanması için savunmanın zorunluluğu şartı artık gerçekleşmiş olur. Ayrıca, günümüzde kurumsal şirketler ya da geniş ölçekli kuruluşlar bilişim sistemlerine karşı gerçekleşecek saldırılara yönelik bilişim güvenliği alanında özelleşmiş uzmanlarla çalışmaktadır. Böylece, ilgili bilişim sistemlerini hedef alan saldırıların kapsamı, teknik açıdan donanımlı olan bu uzmanlarca saldırı anında kolayca belirlenebilmektedir. Bu belirleme yoluyla, saldırı ile orantılı bir savunmanın gerçekleştirilebilmesi de olanaklı hale gelir. Bunların yanında, bilişim sistemlerine yönelik saldırının fiziki bir müdahale ile gerçekleştirilmesi durumunda diğer şartlar da gerçekleşmişse bu saldırıya karşı artık meşru savunmadan söz edilebilir⁴⁷⁴.

2.1.3.1.3. Hakkın Kullanılması

TCK'nın "Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası" başlıklı 26. maddesinin 1. fıkrasında yer alan ve hukuka uygunluk nedenlerinden olan hakkın kullanılması "*Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez.*"⁴⁷⁵ şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre, kişilere hukuken belirli bir hak tanınmış ve bu hakkın sınırları çerçevesinde kişilerce bir fiil

⁴⁷² Tezcan, Erdem, Önok, 1159.

⁴⁷³ Bilgi Üniversitesi Bilişim Teknolojileri, Fidye Yazılımı, <https://it.bilgi.edu.tr/tr/guvenlik/fidye-yazilimi/> (Erişim Tarihi: 20.04.2022); Bilişim İnovasyon Derneği, Fidye Yazılımları, <http://www.bilisinovasyon.org.tr/tr/main/blog/fidye-yazilimleri/3> (Erişim Tarihi: 20.04.2022); İşnet, Fidye Yazılımı (Ransomware) Nedir?, <https://www.isnet.net.tr/BlogIcerik/Fidye-Yazil%C4%B1m%C4%B1-Ransomware-Nedir-isnet-blog> (Erişim Tarihi: 20.04.2022).

⁴⁷⁴ Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 162; Erdoğan, "Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu", 1411.

⁴⁷⁵ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

gerçekleştirilmişse bu fiil, kanuni tipe uygun bir fiil olsa dahi hukuka aykırılıktan bahsedilemez⁴⁷⁶. Hukuken tanınmış bu hak, bir mesleğin icrasından da kaynaklanabilir⁴⁷⁷.

Hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninden bahsedilebilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekir⁴⁷⁸. Kişiye, hukuken korunan, kişinin doğrudan ve iradi olarak kullanabildiği yani sübjektif bir hak tanınmalıdır⁴⁷⁹. Hak, tanınma amacının sınırları içerisinde kullanılmalıdır⁴⁸⁰. Ayrıca, hakkın kullanılması ile gerçekleştirilen kanuni tipe uygun fiil arasında nedensellik bağı bulunmalıdır⁴⁸¹.

TCK m. 243/1’de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni, gazetecilik mesleğinin icrası ile haber verme hakkının kullanılması durumunda tartışılabilir⁴⁸².

Gazetecinin bilişim sistemiyle doğrudan etkileşimde bulunmadan sisteme yapılan giriş ve kalmaya devam ediş sürecini izleyip bu yolla bilgileri takip ederek haber yapması, haber verme hakkının kullanılmasından bağımsız olarak zaten bilişim sistemine girme ve sistemde kalmaya devam etme suçu bakımından tipiklik oluşmadığından ilgili suça vücut vermez⁴⁸³. Aksi bir durumda, örneğin, gazetecinin bilişim sistemine yetkisiz şekilde doğrudan girmesi veya sistemde kalmaya devam etmesi ya da failleri azmettirmesi veya yardım etmesi hallerinde ise tipik fiilin suç teşkil ettiği ve hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninin gerçekleşmediği kabul edilir⁴⁸⁴. Her halükarda, haber verme hakkının hukuka uygun şekilde kullanılması, haberin konusunun gerçek ve güncel olmasına, haberin topluma aktarılmasında kamunun yararının bulunmasına ve haberin iletiliş şekli ile içeriği arasında fıkri bir bağ olmasına bağlıdır⁴⁸⁵.

⁴⁷⁶ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 520-521; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 286; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 315.

⁴⁷⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 287.

⁴⁷⁸ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 287; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 522; Öztürk, Erdem, 287.

⁴⁷⁹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 315; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 312; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 287; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 522; Öztürk, Erdem, 287.

⁴⁸⁰ Toroslu, Toroslu, 172; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 288; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 315; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 522.

⁴⁸¹ Öztürk, Erdem, 288; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 288; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 523.

⁴⁸² Dülger, 292-294.

⁴⁸³ Dülger, 293-294.

⁴⁸⁴ Dülger, 294.

⁴⁸⁵ “Haber verme hakkının hukuka uygun bir biçimde kullanılabilmesi için gereken ölçütler dört başlık altında toplanmaktadır.

2.1.3.1.4. İlgilinin Rızası

İlgilinin rızası hukuka uygunluk sebebi, TCK'nın "Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası" başlıklı 26. maddesinin 2. fıkrasında "*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.*"⁴⁸⁶ şeklinde düzenlenmiştir.

Kişi tarafından gösterilen her rıza hukuka uygunluk nedeni teşkil etmez⁴⁸⁷. Kişinin rızasının tipik fiili hukuka uygun hale getirmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekir⁴⁸⁸. Öncelikle, rıza, mutlak surette tasarrufta bulunulabilecek bir hak açısından gösterilmelidir⁴⁸⁹. Rıza gösteren kişinin rıza ehliyetine sahip olması gerekir⁴⁹⁰. Rıza beyanı, açık veya örtülü, yazılı ya da sözlü olarak geçerli şekilde açıklanmalıdır⁴⁹¹. Rızanın açıklanması, suçtan önce ya da suçun icra hareketleri tamamlanmadan gerçekleştirilmelidir⁴⁹². Rıza, fiilin işlenmesi sırasında da bulunmalı, yani fiil işlendiği sırada geri alınmış olmamalıdır⁴⁹³. İradeyi sakatlayan hallerin bulunması durumunda verilen rıza geçerli değildir⁴⁹⁴. Rızanın özelleştirilmesi mümkündür⁴⁹⁵. Yani, rıza gösterilen fiilin ne zaman, hangi şekilde ya da kim tarafından gerçekleştirileceği

Bunlar;

1- Haber gerçek olmalı,

2- Haber güncel olmalı,

3- Haberin verilmesinde kamu yararı bulunmalı,

4- Haberin veriliş biçimi ile özü arasında düşünsel bir bağ bulunmalıdır." Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2007/7-28, K. 2007/34, K.T. 13.02.2007, Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁸⁶ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁴⁸⁷ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 331; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 294.

⁴⁸⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 554; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 294.

⁴⁸⁹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 367; Toroslu, Toroslu, 177; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 294; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 554; Öztürk, Erdem, 297; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 332.

⁴⁹⁰ Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 227; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 558; Toroslu, Toroslu, 182; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 296; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 340.

⁴⁹¹ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 342; Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 228; Toroslu, Toroslu, 181; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 297; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 560.

⁴⁹² Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 228; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 297.

⁴⁹³ Toroslu, Toroslu, 183; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 297.

⁴⁹⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 297.

⁴⁹⁵ Meral Ekici Şahin, *Ceza Hukukunda Rıza* (1. Baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, 130.

belirtilerek rıza şarta bağlanabilir⁴⁹⁶. Rızanın bu şekilde özelleştirilerek verildiği hallerde, rıza kapsamında olmayan tipik hareketler hukuka aykırıdır⁴⁹⁷.

İlgilinin rızası hukuka uygunluk nedeni, TCK m. 243/1’de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından uygulama alanı bulur⁴⁹⁸. Bu durumda rıza verme yetkisi, bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan kişilere aittir⁴⁹⁹. Bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan bu kişilerin rızalarının sakatlanmamış olması gerekir⁵⁰⁰. Rıza ancak hak sahibi tarafından verilebileceğinden hak sahibince bilişim sistemine ilişkin şifrenin verildiği kişi tarafından bunun üçüncü bir kişiyle paylaşılması durumunda, hukuka uygunluk nedeni olan rızanın varlığından söz edilemez⁵⁰¹.

Bilişim sistemine girme veya sistemde kalma açısından özel bir güvenlik tedbirinin alınmamış olması her koşulda sisteme girişe örtülü olarak rıza gösterildiği anlamına gelmez⁵⁰². Bu husustaki değerlendirme, her somut olayın özelliğine göre yapılmalıdır⁵⁰³. Yetkisiz şekilde bilişim sistemine girme veya orada kalmaya devam etme hareketlerinin rızaya dayalı olduğu iddiasının ispatı faile aittir⁵⁰⁴.

Bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan kişi, sisteme girilmesi veya orada kalmaya devam edilmesi hususunda verdiği rızayı sonradan geri almışsa bu rıza sebebiyle hukuka uygun olarak sisteme ulaşan kişinin, rızanın geri alınmasıyla derhal sistemden çıkması gerekir⁵⁰⁵. Yalnızca bilişim sistemine girmeye ilişkin verilen bir rızanın varlığı halinde sistemde kalmaya devam edilmesi durumunda, girme ile kalmaya devam etme hareketleri seçimlik hareketler olduğundan ilgili suç oluşur⁵⁰⁶. Ancak, verilen rıza, hem girme hem de sistemde kalmaya devam etmeye ilişkinse hukuka uygunluk nedeninin varlığı

⁴⁹⁶ Ekici Şahin, 130-131.

⁴⁹⁷ Ekici Şahin, 131-132.

⁴⁹⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 1158; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 903; Mahmutoglu, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, 862; Ekici Şahin, Koruculu, 607; Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1408; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 974; Çetin, 14.

⁴⁹⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 903; Tezcan, Erdem, Önok, 1158-1159.

⁵⁰⁰ Dülger, 291.

⁵⁰¹ Ekici Şahin, Koruculu, 612; Tezcan, Erdem, Önok, 1159; Dülger, 291;

⁵⁰² Tezcan, Erdem, Önok, 1158.

⁵⁰³ Dülger, 290.

⁵⁰⁴ Kurt, 156; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 159; Dülger, 291.

⁵⁰⁵ Çetin, 14.

⁵⁰⁶ Dülger, 290-291.

sebebiyle tipik fiil suç teşkil etmez⁵⁰⁷. Kişi, sistemde kalmaya devam etmeye ilişkin rızasını kaldırırrsa hukuka uygun olarak sisteme ulaşan kişinin, rızanın geri alınmasıyla derhal sistemden çıkması gerekir⁵⁰⁸.

Bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan kişi tarafından verilen bir rıza olmaksızın sisteme yetkisiz şekilde ulaşılmasının ardından sistemde kalmaya devam edilirken rıza verilmesi halinde, bilişim sistemine girme seçimlik hareketi açısından suç oluşur⁵⁰⁹. Öyle ki hak sahibince sonradan verilen bu rıza, hem bilişim sistemine girme hem de sistemde kalmaya devam etme hareketlerini kapsayacak şekilde verilmiş olsa da artık sona ermiş olan girme hareketi açısından önemli değildir⁵¹⁰. Zira rıza, fiilin icrasından önce ya da suçun icra hareketleri tamamlanmadan verilmelidir⁵¹¹. Bu rıza, bilişim sistemine girme tipik hareketini hukuka uygun hale getirmez. Ancak, hala devam etmekte olan sistemde kalma hareketi bakımından sonradan verilen rıza hukuka uygunluk nedeni teşkil eder.

Kişiler arasındaki şahsi⁵¹² ya da hukuki⁵¹³ ilişkiler sebebiyle bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme hareketleri açısından hak sahibince verilen

⁵⁰⁷ Dülger, 291.

⁵⁰⁸ Çetin, 14.

⁵⁰⁹ Dülger, 291.

⁵¹⁰ Dülger, 291.

⁵¹¹ Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 228; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 297.

⁵¹² “Müşteki S’nin kolluktaki ifadesinde, kendisine ait facebook adresine izinsiz girildiğinden bahsettiği, kollukta verdiği dilekçesinde ise, şikâyetten vazgeçtiğini belirttiği, sanığın savunmasında, müşteki S ile birlikte olduğu dönemde müştekinin rızasıyla kendi facebook şifresini verdiğini beyan ettiği dikkate alındığında, sanığın, müştekiye ait facebook giriş şifresini hukuka aykırı olarak ele geçirdiğine dair hiçbir delil bulunmadığı gibi, müşteki S’nin bu yönde bir iddiasının da bulunmadığı anlaşılmakla, sanığın, müşteki S’nin bilgisi ve rızası dışında müştekiye ait facebook sayfasına girme eyleminin, TCK’nın 136. maddesinde düzenlenen verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu değil, TCK’nın 243/1. maddesinde düzenlenen bilişim sistemine girme suçunu oluşturduğu göz önünde bulundurularak bu suçtan ceza verilmesi gerektiği gözetilmeden suçun vafında yanlıya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması, kanuna aykırı olup...” Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2015/2309, K. 2015/15364, K.T. 14.10.2015, Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

⁵¹³ “Bu açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; sanığın, bir şirkette satış pazarlama elemanı olarak çalıştığı, sebepsiz olarak işe gelmemesi nedeniyle işten çıkartılmasından önce, ele geçirdiği şifre ile yetkisiz olarak şirket bilgisayarına girerek şirket çalışanlarının işe geliş gidiş saatlerine ilişkin çizelge ile kendisine ait maaş bordroları, sigortalı işe giriş bildirgesi ve iş sözleşmesi örneklerini çıkartıp, bu belgelerle maaş ve diğer haklarının eksik ödendiği ve bir kısmının ödenmediği, sigortasının süresinde yatırılmadığı iddiasıyla şirket hakkında ÇSGB İzmir Bölge Müdürlüğü’ne şikâyetçi olduğu olayda; şirketin bilgisayar kayıtlarından alınan belgelerin yasal anlamda kişisel veri kapsamında kabul edilemeyeceği ancak sanığın kendi ikrarı ile sabit olan şifreyle girilebilen şirket bilgisayarına ele geçirdiği şifre ile yetkisiz olarak hukuka aykırı girmesi eyleminin TCK’nın 243/1. maddesine uyan bilişim sistemine girme suçunu oluşturacağı gözetilerek, bu suçtan mahkûmiyetine hükmedilmesi gerekirken, delillerin takdirinde ve suç vafında yanlıya düşülerek, dosya kapsamına uygun düşmeyen yetersiz gerekçelerle beraatine karar verilmesi, kanuna aykırı olup...” Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2014/2525, K. 2014/17259, K.T. 08.09.2014, Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

rıza, bu ilişkilerin sona ermesi durumunda ortadan kalkar⁵¹⁴. Böylelikle sisteme ulaşmak için bir kere verilmiş olan bu rıza, ilişki bittikten sonra da açık ya da örtülü şekilde açıklanmazsa hukuka uygunluk nedeni ortadan kalktığından artık kanuni tipe uygun hareketler suç teşkil eder⁵¹⁵.

Bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan kişi tarafından verilen rıza özelleştirilerek amaç açısından şarta bağlanabilir. Bu durumda ilgilinin rızası, hak sahibince amaca yönelik verilen rızanın sınırları dışına çıkılması halinde hukuka uygunluk nedeni oluşturmaz⁵¹⁶. Örneğin, hak sahibinin akıllı telefonunu yalnızca bir fotoğrafa bakması için rıza göstererek verdiği kişi tarafından mesajlara girilmesi durumunda, bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu oluşur. Öyle ki hak sahibi tarafından kanuni tanıma uygun fiilin gerçekleştirilmesine yalnızca belirli sınırlar içerisinde rıza gösterilmesine rağmen, kişi bu özel sınırların dışına çıkmıştır.

Fiilin icra edildiği ortamda ilgilinin olmaması ve bir rıza açıklamasının da bulunmaması ancak kişinin aralarındaki ilişkiye güvenerek ilgilinin rıza göstereceğini düşünüp fiili icra etmesi durumunda ya da ilgilinin yine bir rıza açıklamasında bulunmamasına rağmen olay yerinde olması halinde lehine olan fiile rıza göstereceğinin kabul edildiği hallerde varsayılan rızanın varlığından bahsedilir⁵¹⁷. Örneğin, oğluyla birlikte yaşayan bir babanın, oğlu evde olmadığı sırada onun bilgisayarından kendi kişisel elektronik posta hesabına giriş yaparak bir ileti göndermesi ve işini halletmesinin ardından bilgisayarı kapatması durumunda, baba, oğlu ile aralarındaki ilişkiye güvenerek oğlunun rıza göstereceğini düşünüp bilgisayar bilişim sistemine girerek burada kalmaya devam ettiğinden varsayılan rıza söz konusu olabilir. Bunun yanında, kişinin oturduğu bir restoranda akıllı telefonunu unutması halinde garsonun, telefonun sahibinin bulunması amacıyla telefonun ekranını açıp rehber girerek buradaki insanlara ulaşım durumundan telefon sahibini haberdar etmesi örneğinde de bilişim sistemi sahibinin lehine bir durumun bulunması sebebiyle garson, rıza gösterileceğini düşünüp bilişim sistemine girerek burada kalmaya devam ettiğinden varsayılan rızanın bulunduğu söylenebilir.

⁵¹⁴ Tezcan, Erdem, Önok, 1159.

⁵¹⁵ Tezcan, Erdem, Önok, 1159.

⁵¹⁶ Aksi görüş için bkz. Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 137.

⁵¹⁷ Zeynel T. Kangal, “Ceza Hukukunda Varsayılan Rıza”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15 (4), 2011, 233-240; Ekici Şahin, 245-246.

İlgilinin rızası hukuka uygunluk nedeni açısından TCK m.243'teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin varlığının tartışılabilceği durumlar ayrıca incelenmelidir. Örneğin, bir kutlama sırasında yalnızca fotoğraf ve video çekmek amacıyla karşıdakine rıza ile verilen tabletin o kişice rızaya uygun şekilde kullanılması durumunda hukuka uygunluk nedenlerinden ilgilinin rızası bulunduğu için artık TCK m. 243'teki suçun oluştuğundan bahsedilemez. Ancak fotoğraf ve videoları çeken kişi tarafından bu işlemlerin gerçekleştiği süreçte kast olmaksızın dikkat ve özen yükümlülüğü ihlal edilerek tek nüshası ilgili tablette bulunan fotoğrafların yok edilmesi veya bunlar üzerinde kalıcı değişiklikler yapılması söz konusu olabilir. Bu durumda TCK m. 243/3'teki verilerin yok olması veya değişmesi ağır neticelerine yalnızca taksirle sebep olunabileceği ve somut olayda da taksirin varlığı göz önüne alınsa dahi suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin oluştuğundan bahsedilmez. Öyle ki tipte yer alan hareketler hukuka uygun şekilde gerçekleştirildiğinden suçun temel hali oluşmamıştır. Temel hali oluşmamış bir suçun ise neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali söz konusu olamaz. Verilerin yok olması veya değişmesi neticeleri açısından TCK m. 244/2'deki suçun oluşması ise ancak kastın varlığıyla mümkündür. İlgili maddede suçun taksirli hali düzenlenmemiştir. Bu sebeple ilgilinin rızasına dayanarak bilişim sistemine giren veya burada kalanlarca dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak verilerin yok edilmesi veya değiştirilmesi durumunda TCK m. 244/2 çerçevesinde de herhangi bir sorumluluk doğmayacaktır. Dolayısıyla kanaatimizce, TCK m. 243/3'teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali kaldırılıp ilgili halin TCK m. 244/2'de yer alan suça dâhil edilmesi ve bu suçun taksirli halinin de ayrıca düzenlenmesi ceza adaleti açısından daha yerinde olacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME SUÇU AÇISINDAN KUSURLULUK, SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ, YAPTIRIM, ZAMANAŞIMI, MUHAKEME USULÜ

3.1. Kusurluluk

Bir suçun maddi ve manevi unsurları ile hukuka aykırılık unsurunun tam olması halinde suç gerçekleşmiştir⁵¹⁸. Bundan sonraki aşamada ise failin cezalandırılabilir olup olmadığının belirlenmesi için kusurluluk incelemesi yapılır⁵¹⁹.

Suç işleyen kişinin kusurluluğundan söz edilebilmesi, kusur yeteneğinin bulunmasına bağlıdır⁵²⁰. Kusur yeteneğinin varlığından bahsedilebilmesi için kişinin gerçekleştirdiği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını idrak edebilme ve davranışlarını buna göre yönlendirebilme kabiliyetinin bulunması gerekir⁵²¹. Kusur yeteneğinin aranacağı zaman, suçun işlendiği yani suç oluşturan tipik fiilin gerçekleştirildiği zamandır⁵²². Fiil gerçekleştirildikten sonra kusur yeteneğinin etkilenmesi ise ceza muhakemesinin konusunu oluşturur⁵²³.

Kusur yeteneğinin iki unsuru, algılama ve irade yeteneğidir⁵²⁴. Algılama yeteneği, suç teşkil eden fiili gerçekleştiren kişinin, fiilinin yaşadığı toplumdaki hukuki anlam ve sonuçlarını idrak edebilme kabiliyetidir⁵²⁵. İrade yeteneği ise kişinin algılaması

⁵¹⁸ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 311; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 572.

⁵¹⁹ Selami Turabi, “Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (101), 2012, 268; Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 484; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 311; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 572.

⁵²⁰ Öztürk, Erdem, 311; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 573; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 314; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 573.

⁵²¹ Demirbaş, 351; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 314; Centel, Zafer, Çakmut, 402;

⁵²² Centel, Zafer, Çakmut, 403; Öztürk, Erdem, 312; Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 491; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 314; Demirbaş, 352.

⁵²³ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 357; Demirbaş, 352.

⁵²⁴ Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 573; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 383.

⁵²⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 574; Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 489; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 315.

doğrultusunda davranışlarını serbest bir şekilde belirleyerek yönlendirebilmesini ifade eder⁵²⁶.

Kişinin suç tipindeki fiili gerçekleştirmesi sebebiyle cezalandırılabilmesi yani kusurlu sayılabilmesi için kusur yeteneğine sahip olması, haksızlık bilincinin bulunması ve somut olayda kusurluluğu kaldıran hallerin yer almaması gerekir⁵²⁷. Aksi durumda tipik fiili gerçekleştiren kişi hakkında soruşturma aşamasında, CMK'nın "Kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar" başlıklı 172. maddesi çerçevesinde kovuşturmayaya yer olmadığı kararı; kovuşturma aşamasında, CMK'nın "Duruşmanın sona ermesi ve hüküm" başlıklı 223. maddesi çerçevesinde kusurunun bulunmaması sebebiyle ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir⁵²⁸.

TCK m. 243/1'de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun maddi, manevi unsurları ile hukuka aykırılık unsuru gerçekleştiğinde suç oluşur. Suçun failinin cezalandırılabilir olup olmadığı ise tipik fiil gerçekleştirilirken failin kusurunun bulunup bulunmamasına göre belirlenir. Bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun gerçekleştirildiği somut olayda, kusurluluğu kaldıran haller yer almıyorsa kusur yeteneğine ve haksızlık bilincine sahip olan fail kusurlu sayılır ve cezalandırılır.

3.1.1. Kusurluluğu Etkileyen (Kaldıran veya Azaltan) Haller

Kusurluluğu etkileyen haller, algılama ve irade yeteneğine ettiği tesire göre kusurluluğu kaldırır veya azaltır⁵²⁹. Kusurluluğu kaldıran hallerin mevcudiyetinde, failin kusuru tamamen ortadan kalkar ve kişi cezalandırılmaz⁵³⁰. Kusurluluğu azaltan haller ise kusurun sadece azalmasına sebep olup failin, kusuruyla orantılı şekilde indirimine gidilmiş

⁵²⁶ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 317; Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 490; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 574.

⁵²⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 314.

⁵²⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 575.

⁵²⁹ Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 488; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 318.

⁵³⁰ Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 488; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 318.

bir cezayla cezalandırılmasını sağlar⁵³¹. Kusurluluğu etkileyen haller, gerçekleştirilen tipe uygun fiili suç olmaktan çıkarmaz⁵³².

TCK'da kusurluluğu etkileyen çeşitli haller düzenlenmiştir. Bunlar, hukuka aykırı fakat bağlayıcı bir emrin yerine getirilmesi, zorunluluk hali, cebir ve şiddet ile korkutma ve tehdit, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, sağır ve dilsizlik, akıl hastalığı, geçici nedenler ile alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olmadır⁵³³.

TCK m. 243/1'de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun faili açısından da çeşitli durumlarda, TCK'da düzenlenen hukuka aykırı fakat bağlayıcı bir emrin yerine getirilmesi, zorunluluk hali, cebir ve şiddet ile korkutma ve tehdit, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, sağır ve dilsizlik, akıl hastalığı, geçici nedenler ile alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma şeklindeki kusurluluğu etkileyen haller uygulama alanı bulur.

TCK m. 30/3'te kusurluluğu etkileyen hallerin maddi şartlarında kaçınılmaz biçimde hataya düşülmesi şu şekilde düzenlenmiştir: *“Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.”*⁵³⁴ Buna göre, somut olayda kusurluluğu kaldıran ya da azaltan nedenlerin şartları oluşmadığı halde bunların oluştuğu yönünde kaçınılmaz bir hataya düşen fail, bu hatasından yararlanmaktadır⁵³⁵. Hata, failin kişisel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, hataya düşmemek konusunda gerekli dikkat ve özenin gösterilmiş olması halinde dahi düşülen bir hataysa kaçınılmaz hata olarak kabul edilir⁵³⁶. Kusurluluğu kaldıran nedenlerin maddi şartlarında kaçınılmaz bir hataya düşülmesi halinde fail bu hatasından yararlanacağından artık cezalandırılmaz⁵³⁷. Kusurluluğu azaltan nedenlerin maddi şartlarında kaçınılmaz bir hataya düşülmesi durumunda da fail bu hatasından yararlanır ve ilgili neden mevcutmuşçasına failin cezasında indirim

⁵³¹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 318.

⁵³² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 390-426.

⁵³³ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 402-403; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 575-576; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 318.

⁵³⁴ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵³⁵ Turabi, 287; Olgun Değirmenci, “Ceza Hukukunda Yanılma Kavramı ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanılma”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (110), 2014, 141-177; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 372; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 662.

⁵³⁶ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373.

⁵³⁷ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 474; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373.

yapılır⁵³⁸. Kusurluluğu etkileyen hallerin maddi şartlarında kaçınılabilir bir hataya düşülmesi durumunda ise fail cezalandırılır, ancak ceza belirlenirken bu durum göz önünde bulundurularak cezada indirimde gidilmesi beklenir⁵³⁹.

Kişinin, gerçekleştirdiği fiilin hukuk düzenince yasaklandığı hususunda kaçınılmaz biçimde hataya düşmesi hali olan haksızlık yanılığı, TCK m. 30/4'te şu şekilde düzenlenmiştir: “İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.”⁵⁴⁰ Haksızlık yanılığında failin, gerçekleştirdiği haksızlığın maddi unsurlarına yönelik bilgisi tamdır, ancak fail o fiile hukuk düzenince izin verilmediği yani fiilin haksızlık teşkil ettiği-hukuka aykırı olduğu değerlendirmesinde yanılığa düşmektedir⁵⁴¹. Kaçınılmaz hata değerlendirmesi, failin kişisel özellikleri ve içinde bulunduğu çevresel faktörler göz önüne alınarak yapılır⁵⁴². Hataya düşmemek konusunda gerekli dikkat ve özen gösterilmesine rağmen bir hataya düşülmüşse bu hata kaçınılmaz hatadır⁵⁴³. Bu durumda, fail kusurlu sayılmayacağından cezalandırılmaz.⁵⁴⁴ Fiilin haksızlık teşkil ettiği konusunda kaçınılabilir bir hataya düşülmesi durumunda ise failin ceza sorumluluğu devam eder ancak cezanın belirlenmesinde bu durum göz önünde bulundurulur⁵⁴⁵.

Bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından da tipik fiili gerçekleştiren failin, kusurluluğunu etkileyen hallerin maddi şartlarında ya da gerçekleştirdiği fiilin hukuk düzenince yasaklandığı hususunda kaçınılmaz biçimde hataya düşmesi durumlarında TCK m.30/3 ve m. 30/4 uygulanır. Örneğin, zorunluluk halinden söz edilebilmesi için ağır ve muhakkak bir tehlike olması veya haksız tahrik için bir tahrikin bulunması gerekir. Uzaktan fark edip eşi sandığı bir kadını ya da adamı bir başkasıyla samimi şekilde gördüğüne ve aldatıldığına kanaat getiren kişinin, somut

⁵³⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 474; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373.

⁵³⁹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373.

⁵⁴⁰ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁴¹ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 665; Değirmenci, “Ceza Hukukunda Yanılma Kavramı ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanılma”, 141; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 369.

⁵⁴² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 476; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 371; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 667.

⁵⁴³ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373.

⁵⁴⁴ Turabi, 287; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 371.

⁵⁴⁵ Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), 555; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 371; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 667.

olayda tahrik teşkil eden haksız bir fiil bulunmamasına rağmen yanlış kanaati dolayısıyla oluşan hiddet veya şiddetli elemin etkisiyle fotoğraf ya da yazışma bulmak için eşinin şahsi tabletine girmesi veya burada kalmaya devam etmesi durumunda TCK m. 30/3 uygulama alanı bulur.

3.1.1.1. Hukuka Aykırı Fakat Bağlayıcı Bir Emrin Yerine Getirilmesi

TCK'nın "Kanun hükmü ve amirin emri" başlıklı 24. maddesinin 2. fıkrasında yer alan ve kusurluluğu etkileyen hallerden olan hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi hali "*Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz.*"⁵⁴⁶ şeklinde düzenlenmiştir. Bu hükme paralel bir düzenlemeye Anayasa'nın "Kanunsuz emir" başlıklı 137. maddesinin 1. fıkrasında şu şekilde yer verilmiştir: "*Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz.*"⁵⁴⁷ İlgili düzenlemelere göre, kamu idaresindeki hiyerarşi gereği üstün asta verdiği ve görev sebebiyle yerine getirilmesi zorunlu olan hukuka aykırı ancak bağlayıcı bir emrin varlığı halinde, astın sorumluluğu bulunmaz⁵⁴⁸. Hukuka aykırı bu emir sebebiyle emri veren sorumlu olur⁵⁴⁹. Ast, üstü tarafından kendine verilen emrin hukuka uygunluğunu kontrol etme yükümlülüğü altındadır⁵⁵⁰. Bu kontrol yükümlülüğünü gerçekleştirmeksizin üstün hukuka aykırı ancak bağlayıcı emrini yerine getirmesi durumunda artık ast da emri veren üstüyle birlikte sorumlu olur⁵⁵¹.

⁵⁴⁶ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁴⁷ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁴⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 434; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 344.

⁵⁴⁹ Selman Dursun, "Türk Ceza Hukuku'nda Emrin İfasının Hukuki Niteliğinin Alman ve İtalyan Ceza Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 2014, 238; Olgun Değirmenci, "Türk Ceza Hukukunda Kusurluluğu Kaldıran Neden Olarak Amirin Emrini İfa", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 3 (10), 2012, 472-473; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373.

⁵⁵⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 578; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 344.

⁵⁵¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 344.

TCK m. 24/4'te ise üstün asta verdiği emrin hukuka uygunluk denetiminin gerçekleştirilmesinin kanun tarafından önlendiği haller şu şekilde düzenlemiştir: *“Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hallerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.”*⁵⁵² Nitekim Anayasa m. 137/3'te de bu doğrultuda *“Askeri hizmetlerin görülmesi ve acele hallerde kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması için kanunla gösterilen istisnalar saklıdır.”*⁵⁵³ düzenlemesi yer alır. İlgili düzenlemelere göre, astın üstü tarafından kendine verilen emrin hukuka uygunluğunu denetleme yükümlülüğü ortadan kalktığından ast emrin hukuka aykırılığını fark etse dahi bunu yerine getirmek zorundadır⁵⁵⁴. Bu hallerde, sorumluluk emri veren üste ait olur⁵⁵⁵.

TCK m. 24/3'te ve Anayasa m. 137/2'de konusu suç teşkil eden emre yönelik *“Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.”*⁵⁵⁶ *“Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.”*⁵⁵⁷ şeklinde düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemelere göre, üstün asta verdiği emrin bir suç oluşturması durumunda emri yerine getiren ast da emri veren üstle birlikte sorumlu olur⁵⁵⁸. Bu durumda emri veren üst azmettiren, emri alan ast ise fail olarak sorumlu tutulur⁵⁵⁹.

TCK m. 243/1'de düzenlenen bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun faili açısından, amirin emrine ilişkin yukarıda açıklanan ihtimaller dâhilinde TCK m. 24'te yer alan düzenlemeler uygulama alanı bulabilir⁵⁶⁰. Örneğin,

⁵⁵² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁵³ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁵⁴ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 403; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 437; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 344-345.

⁵⁵⁵ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 437; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 344-345; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 403.

⁵⁵⁶ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁵⁷ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁵⁸ Dursun, 238; Değirmenci, “Türk Ceza Hukukunda Kusurluluğu Kaldıran Neden Olarak Amirin Emrini İfa”, 478; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 345; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 578; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 434-435.

⁵⁵⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 345; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 434.

⁵⁶⁰ Dülger, 299.

CMK'nın 134. ve 135. maddelerindeki düzenlemelere uygun şekilde bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama yapılması ya da iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması yönünde bir karar bulunmamasına ve kararın bulunmadığı kolluk amirince bilinmesine rağmen, kolluğa bu yönde emir verilmesi durumunda ilgili suç oluşur⁵⁶¹. Konusu suç teşkil eden emir bulunduğundan hem emri veren üst kolluk amiri açısından hem de emri yerine getiren ast kolluk görevlileri açısından sorumluluk doğar. Bir kamu kurumunda, bilişim sisteminin güvenliğinin kontrolü amacıyla dahi olsa amirin yetkisinin bulunmadığı halde, astına sisteme girme veya burada kalmaya devam etmeye yönelik emir vermesi de yine aynı sonucu doğurur. Bu örnekte de bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunu oluşturan bir emir bulunduğundan kamu kurumundaki emri veren amir de emri yerine getiren görevli de sorumlu olur.

3.1.1.2. Zorunluluk Hali

TCK'nın "Meşru savunma ve zorunluluk hali" başlıklı 25. maddesinin 2. fıkrasında yer alan ve kusurluluğu etkileyen hallerden olan zorunluluk hali "*Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.*"⁵⁶² şeklinde düzenlenmiştir. Zorunluluk hali, kişinin kendisinin ya da bir başkasının sahip olduğu hakka yönelen tehlikeyi uzaklaştırmak amacıyla gerçekleştirdiği davranışı ifade eder⁵⁶³.

⁵⁶¹ "Cumhuriyet Savcısının talimatıyla yapıldığı belirtilen, telefon inceleme tutanağının 20.04.2014 saat 14.10'da düzenlendiği, bu saatten daha önceki bir saatte saat 12.57'de düzenlenen "fotoğraf teşhis tutanağına" göre şüphe üzerine durdurulan sanığın cep telefonunun Cumhuriyet savcısının emri ya da mahkeme kararı olmadan kolluk görevlileri tarafından incelendiği ve telefonda, müştekiye ait çalıntı motosikletin fotoğrafının telefonda K ismiyle kayıtlı bir kişiye gönderildiğinin tespiti üzerine sanık hakkında mahkûmiyet kararı verilmiş ise de; işlevi itibarıyla bilgisayar niteliğinde olan cep telefonu üzerinde inceleme yapılabilmesi için CMK'nın 134. maddesi uyarınca hâkim kararı alınması gerektiği bu kararın alınmaması nedeniyle arama ve incelemenin yasaya aykırı olduğu ve bu delilin mahkûmiyete esas alınmayacağı..." Yargıtay 17. Ceza Dairesi, E. 2015/27517, K. 2017/1716, K.T. 15.02.2017, Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁶² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁶³ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 378; Koca, Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 346.

TCK m. 243/1'deki suçun faili açısından kusurluluğu kaldıran bir neden olan zorunluluk halinden bahsedilebilmesi için tehlikeye ve korunmaya ilişkin bazı şartların gerçekleşmesi gerekir⁵⁶⁴. Tehlikeye ilişkin şartlar, tehlikenin varlığı, bu tehlikenin ağır ve muhakkak nitelikte olması, kişinin kendisinin ya da bir başkasının sahip olduğu bir hakka yönelmiş bulunması ve tehlikeye bilerek sebebiyet verilmemiş olmasıdır⁵⁶⁵. Korunmaya ilişkin şartlar ise tehlike sebebiyle bir suç işlenmiş olması, tehlikeden suç işlemekten başka bir suretle kurtulma olanağının bulunmaması, tehlike ile korunma arasında konu ve araçlar açısından bir orantının yer alması ve suç işleyen kişinin mevcut tehlikeye hukukten katlanma yükümlülüğünün bulunmamasıdır⁵⁶⁶. Bu şartların varlığı halinde kusurluluğu kaldıran bir neden olarak zorunluluk halinden bahsedilebilir ve fail cezalandırılmaz⁵⁶⁷.

İlgili şartlara bağlı olarak bir tehlikeden kurtulmak amacıyla bilişim sistemine girilmesi veya sistemde kalmaya devam edilmesi durumunda kusurluluk ortadan kalkacağından fail cezalandırılmaz. Örneğin, deprem sonucu bir binada mahsur kalan ve yanında başka hiçbir iletişim aracı bulunmayan kişinin, depremin etkisiyle baygın halde bulunan bir başkasının akıllı telefonuna, şifre bulunmuyorsa doğrudan erişmesi, parmak izi ya da yüz tanıma yöntemiyle sistem kullanıma açılıyorsa bu vasıtalarla girmesi veya burada kalmaya devam edip yardım çağırması durumlarında zorunluluk halinin varlığından bahsedilebilir. Bu hallerde failin kusurundan bahsedilemeyeceğinden fail cezalandırılmaz.

3.1.1.3. Cebir ve Şiddet ile Korkutma ve Tehdit

TCK'nın "Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit" başlıklı 28. maddesinde kusurluluğu etkileyen bu haller mevcutken tipik fiilin gerçekleştirilmesi durumu "*Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hallerde cebir ve şiddet,*

⁵⁶⁴ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 583; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 389.

⁵⁶⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 349-352; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 583-587; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 389-392.

⁵⁶⁶ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 392-395; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 587-589; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 352-353.

⁵⁶⁷ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 427; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 347.

korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır.”⁵⁶⁸ şeklinde düzenlenmiştir. Kusur yeteneğinin unsurlarından biri olan irade yeteneğinin, kişinin cebir, şiddet, korkutma ya da tehdit sonucu suç teşkil eden tipik fiili işlemesi halinde etkilendiği kabul edilir⁵⁶⁹. Kişinin farklı şekilde davranma olanağının bulunmadığı kabul edilir⁵⁷⁰. Dolayısıyla madde metninde belirtilen şartların oluşması durumunda ilgili hallerin etkisiyle suçu işleyen fail açısından kusurluluk kalkar. Failin kusurluluğu ortadan kalktığından cezalandırılmaz⁵⁷¹. Suç işleyen kişi işlenen suç nedeniyle dolaylı fail olarak sorumlu olur⁵⁷².

Sayılan hallerin etkisi altında TCK m. 243’teki suçu işleyen kişinin kusurluluğunun kalkması ve cezalandırılmaması için bunların belli bir ağırlığa ulaşması gerekir⁵⁷³. Madde metninde bu husus cebir ve şiddet açısından “*karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı*”, korkutma ve tehdit açısından “*muhtak ve ağır*” nitelemesi ile belirtilmiştir. İlgili hallerin etkisi altındaki kişinin, bu hallere maruz kalan daha önemli hukuki değeri korumak için bunların etkisinde gerçekleştirilen suçun ilişkili olduğu daha önemsiz ya da en azından eşit derecedeki hukuki değeri feda etmesi gerekir⁵⁷⁴. Ancak böyle bir durumda cebir, şiddet, korkutma veya tehdit etkisinde suç işleyen kişinin kusurluluğunun ortadan kalktığı ve cezalandırılmaması gerektiği söylenebilir⁵⁷⁵. Öyle ki yine ancak böyle bir durumda kişinin irade yeteneğinin gerçek anlamda bertaraf edilmesi söz konusu olur⁵⁷⁶.

İlgili şartlara bağlı olarak cebir, şiddet, korkutma veya tehdit etkisinde bilişim sistemine girilmesi veya sistemde kalmaya devam edilmesi durumunda kusurluluk

⁵⁶⁸ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁶⁹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 422; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 357.

⁵⁷⁰ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 405; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 591; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 357.

⁵⁷¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 422; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 592; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 357.

⁵⁷² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 422; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 357; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 591.

⁵⁷³ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 592; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 359; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 424; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 406.

⁵⁷⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 359; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 595; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 424.

⁵⁷⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 359.

⁵⁷⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 424; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 359.

ortadan kalkacağından fail cezalandırılmaz Örneğin, bir bilişim uzmanına silah ya da bıçak dayanarak kendisine önemli bir zararın verileceğinden yahut isteği dışında cinsel ilişkiye zorlanacağından bahisle tehdit edilip yetkisiz şekilde bir bilişim sistemine girmeye veya orada kalmaya devam etmeye zorlanması sebebiyle tipik fiilin gerçekleştirilmesi durumunda, kusurluluğu etkileyen ilgili halden yararlanır. Böylece, kusurluluğu ortadan kalkan bilişim uzmanı cezalandırılmaz. Öyle ki bir hukuki değer olarak yaşam hakkının ya da cinsel dokunulmazlığın bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçuyla korunun hukuki değer olan bilişim sisteminin güvenliğine karşı önceliği ve önemi mevcuttur.

3.1.1.4. Haksız Tahrik

TCK'nın "Haksız tahrik" başlıklı 29. maddesinde yer alan ve kusurluluğu etkileyen bu hal "*Haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında suç işleyen kimseye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onsekiz yıldan yirmidört yıla ve müebbet hapis cezası yerine oniki yıldan onsekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.*"⁵⁷⁷ şeklinde düzenlenmiştir. İlgili hal, kişinin haksız bir fiil neticesinde kendisinde oluşan hiddet ya da şiddetli elemin etkisiyle suç işlemesini ifade eder⁵⁷⁸.

TCK m. 243/1'deki suçun faili açısından kusurluluğu azaltan bir neden olan haksız tahrik halinden bahsedilebilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekir⁵⁷⁹. Öncelikle haksız bir fiil bulunmalıdır ve bu haksız fiil kişide hiddet veya şiddetli eleme sebebiyet vermelidir⁵⁸⁰. Bu hiddet veya şiddetli elemin etkisi sonucu tepki olarak suç gerçekleştirilmelidir⁵⁸¹. Tepki olarak işlenen suç, ilk haksız fiili gerçekleştiren kişiye

⁵⁷⁷ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁷⁸ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 413; Öztürk, Erdem, 329; Özgenç, 451; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 359.

⁵⁷⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 599; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 361; Öztürk, Erdem, 336.

⁵⁸⁰ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 413-416; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 361; Öztürk, Erdem, 336; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 601-606; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 454.

⁵⁸¹ Öztürk, Erdem, 336; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 606-609; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 361; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 417.

karşı işlenmelidir⁵⁸². Bu şartların varlığı halinde kusurluluğu azaltan bir neden olarak haksız tahrikten bahsedilebilir ve failin cezasında indirim yapılır⁵⁸³.

İlgili şartlara bağlı olarak tahrik teşkil eden haksız fiilin etkisinde bilişim sistemine girilmesi veya sistemde kalmaya devam edilmesi durumunda kusurluluk azalacağından fail cezasında indirim yapılır. Örneğin, eşi tarafından aldatıldığına şahit olan adamın ya da kadının, bu durumun oluşturduğu hiddet veya şiddetli elemin etkisiyle fotoğraf veya yazışma bulma amacıyla eşinin şahsi bilgisayarına girmesi veya burada kalmaya devam etmesi halinde haksız tahrikin varlığından bahsedilebilir. Bu durumda, kusurluluğu azaltan bir neden olan haksız tahrikin varlığı sebebiyle failin cezasında madde metnindeki sınırlar çerçevesinde indirim yapılır.

3.1.1.5. Yaş Küçüklüğü

Kusur yeteneğinin unsurları olan algılama yeteneği ve irade yeteneği, insanın fiziki gelişimiyle doğru orantılı şekilde olgunlaşmaktadır⁵⁸⁴. Öyle ki yaşı küçük birinin gerçekleştirdiği fiilin yaşıdığı toplumdaki hukuki anlam ve sonuçlarını idrak edebilme kabiliyeti ve bunun doğrultusunda davranışlarını serbest bir şekilde belirleyerek yönlendirebilmesi, yetişkin bir kişinininkiyle aynı değildir⁵⁸⁵. Bu nedenle kanun koyucu, yaş küçüklüğünü belli sınırlar içerisinde kişinin kusurluluğunu etkileyen bir hal olarak ele almıştır.

TCK'nın "Yaş küçüklüğü" başlıklı 31. maddesinde⁵⁸⁶ yer alan ve kusurluluğu etkileyen hallerden olan yaş küçüklüğü hali, farklı yaş grupları ve şartlar çerçevesinde

⁵⁸² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 455; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 418; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 361.

⁵⁸³ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 598; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 360; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 418-419.

⁵⁸⁴ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 403; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 319.

⁵⁸⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 618-619; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 319.

⁵⁸⁶ TCK m. 31: "Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir. Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu

hem kusurluluğu kaldıran hem de kusurluluğu azaltan bir neden olarak düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre TCK m. 243/1'deki suçu işlediği sırada, 0-12 yaş grubu arasında olan ve 13-15 yaş grubu arasında olup işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya davranışlarını yönlendirme yeteneği yeterince gelişmemiş olan çocukların kusurluluğu ortadan kalkmış olduğundan cezai sorumlulukları bulunmamaktadır⁵⁸⁷. Bunlara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir⁵⁸⁸. İlgili suçu gerçekleştirdiği sırada, 13-15 yaş grubu arasında bulunan, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği mevcut olan çocuklar ve fiili işlediği sırada, 16-18 yaş grubu arasında bulunan çocuklar açısından ise kusurluluk azaldığından kanunda belirtilen şekilde cezada indirimle gidilmektedir⁵⁸⁹.

Örneğin, eğitim gördüğü anaokulunda 5 yaşındaki öğrencinin, öğretmenin kişisel tabletini kurcalamak amacıyla tableti açıp sisteme giriş yapması veya burada kalmaya devam etmesi durumunda yaş küçüklüğü halinden bahsedilir. Bu durumda öğrenci, henüz 12 yaşını doldurmamış bir çocuk olduğundan ceza sorumluluğu bulunmaz ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

3.1.1.6. Sağır ve Dilsizlik

Kişilerin işitme yeteneğine doğuştan sahip olmaması veya küçük yaştan beri işitme yeteneğinin bulunmaması konuşma yeteneği üzerinde de etkili olduğundan, sağır ve dilsizlerin algılama yeteneklerinin yeterince gelişmemesi mümkündür⁵⁹⁰. Bu nedenle

hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz. Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde onsekiz yıldan yirmidört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası oniki yıldan fazla olamaz.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁸⁷ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 404-409; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 621-625; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 320-324; Öztürk, Erdem, 317-319.

⁵⁸⁸ Öztürk, Erdem, 317-319; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 320-324; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 621-625; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 404-409.

⁵⁸⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 623-627; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 321-324; Öztürk, Erdem, 317-319; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 405-411.

⁵⁹⁰ İçel, Sokullu Akıncı, Özgenç, Sözüer, Mahmutoglu, Ünver, *Suç Teorisi-Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri*, 2. Kitap (2. Baskı), 936; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 635; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 324; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 417.

kanun koyucu, sağır ve dilsizlik durumunu belli sınırlar içerisinde kişinin kusurluluğunu etkileyen bir hal olarak kabul etmiştir.

TCK'nın "Sağır ve dilsizlik" başlıklı 33. maddesinde⁵⁹¹ yer alan ve kusurluluğu etkileyen hallerden olan sağır ve dilsizlik hali, farklı yaş grupları ve şartlar çerçevesinde hem kusurluluğu kaldıran hem de kusurluluğu azaltan bir neden olarak düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre TCK m. 243/1'deki suçu işlediği sırada, 0-15 yaş grubu arasında olan ve 16-18 yaş grubu arasında olup işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya davranışlarını yönlendirme yeteneği yeterince gelişmemiş olan sağır ve dilsizlerin kusurluluğu ortadan kalkmış olduğundan cezai sorumlulukları bulunmamaktadır⁵⁹². Bunlara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir⁵⁹³. İlgili suçu gerçekleştirdiği sırada 16-18 yaş grubu arasında bulunan, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği mevcut olan ve fiili işlediği sırada, 19-21 yaş grubu arasında olan sağır ve dilsizler açısından kusurluluk azaldığından kanunda belirtilen şekilde cezada indirimde gidilmektedir⁵⁹⁴.

Örneğin, henüz 13 yaşında sağır ve dilsiz bir bireyin, gelişimi için devam ettiği rehabilitasyon merkezindeki idarecilerin kullanımına tahsis edilmiş bilgisayara girmesi veya burada kalmaya devam etmesi durumunda bu fiili gerçekleştirdiği sırada 15 yaşını doldurmamış olması sebebiyle ceza sorumluluğu bulunmamaktadır. Ancak bunlara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

⁵⁹¹ TCK m. 33: "Bu Kanunun, fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocuklara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onsekiz yaşını doldurmuş olup da yirmibir yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında da uygulanır." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁹² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 416-417; Öztürk, Erdem, 320; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 325; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 635-636.

⁵⁹³ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 635-636; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 325; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 416-417.

⁵⁹⁴ Öztürk, Erdem, 320; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 325; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 416-417; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 635-636.

3.1.1.7. Akıl Hastalığı

Kusur yeteneğinin unsurları olan algılama yeteneği ve irade yeteneği, insanın fiziki gelişimiyle olduğu kadar akli sağlığı ile de paralel şekilde gelişmektedir⁵⁹⁵. Öyle ki akıl hastası birinin, fiilinin yaşadığı toplumdaki hukuki anlam ve sonuçlarını idrak edebilme kabiliyeti ve buna göre davranışlarını serbestçe belirleyerek yönlendirebilmesi zorlaşmaktadır⁵⁹⁶. Bu nedenle kanun koyucu, akıl hastalığını belli sınırlar dâhilinde kişinin kusurluluğunu etkileyen bir hal olarak ele almıştır.

TCK'nın "Akıl hastalığı" başlıklı 32. maddesinde⁵⁹⁷ yer alan ve kusurluluğu etkileyen hallerden olan akıl hastası olma hali, farklı olasılıklar çerçevesinde hem kusurluluğu kaldıran hem de kusurluluğu azaltan bir neden olarak düzenlenmiştir. TCK m. 32/1'e göre, akıl hastalığı sebebiyle gerçekleştirdiği TCK 243/1'deki fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalan kişilerin kusurluluğu ortadan kalktığından cezai sorumlulukları bulunmamaktadır⁵⁹⁸. Bu kişiler hakkında güvenlik tedbirleri uygulanabilir⁵⁹⁹. TCK m. 32/2'ye göre ise ilk fıkrada belirtilen derecede olmamakla beraber, işlediği bu tipik fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalan kişilerin kusurluluğu da azaldığından kanunda belirtilen şekilde cezada indirim

⁵⁹⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 630-631; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 325.

⁵⁹⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 411; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 325.

⁵⁹⁷ TCK m. 32: "Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur. Birinci fıkrada yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmibeş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁵⁹⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 414-415; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 632; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 329.

⁵⁹⁹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 329; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 632.

gidilmektedir⁶⁰⁰. Bu kişiler hakkında hükmolunan ceza, güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir⁶⁰¹.

Akıl hastalığı nedeniyle TCK m. 243/1'deki suç açısından kişinin kusurluluğunun ve dolayısıyla ceza sorumluluğunun etkilenmesi için bunun kişinin suç teşkil eden tipik fiili gerçekleştirdiği anda bulunan bir akıl hastalığı olması gerekir⁶⁰². TCK m. 32'nin uygulanması için önemli olan tipik fiili gerçekleştiren kişinin akıl hastası olması ya da akıl hastalığının türleri değil, söz konusu akıl hastalığıyla suçun işlenmesi arasında bir nedensellik ilişkisinin bulunmasıdır⁶⁰³. Dolayısıyla kusurluluğun ve ceza sorumluluğunun akıl hastalığı sebebiyle etkilenmesi için, failin akıl hastası olmasının yanında bu akıl hastalığının algılama ve irade yeteneğini etkilemesi gerekmekte ve bu etkinin derecesi önem arz etmektedir⁶⁰⁴.

Örneğin, zekâ geriliği sebebiyle ilgili bilişim sistemlerinin niteliğini saptayamadığından yetkisi olmadığı halde bir başkasın akıllı telefonuna ya da bilgisayarına giren veya burada kalmaya devam eden kişinin kusurluluğu ve ceza sorumluluğu etkilenir. Ancak, akıl hastalığı seviyesinde yoğun bir çalma dürtüsüne sahip kişinin yetkisiz şekilde herhangi bir bilişim sistemine girmesi veya burada kalmaya devam etmesi durumunda kusurluluğunun ve ceza sorumluluğunun etkilendiğinden bahsedilemez. Öyle ki bu durumda, yoğun çalma dürtüsü akıl hastalığı halinin ilgili suç açısından kişinin algılama ya da irade yeteneğini etkilediğinden ve bu akıl hastalığıyla ilgili suçun işlenmesi arasında bir nedensellik ilişkisinin bulunduğu bahsetmek oldukça güçtür.

⁶⁰⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 633; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 329; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 415-416.

⁶⁰¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 416; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 329; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 634.

⁶⁰² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 414; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 326; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 633; Öztürk, Erdem, 320; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 372.

⁶⁰³ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 633.

⁶⁰⁴ Öztürk, Erdem, 320; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 326; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 633; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 415.

3.1.1.8. Geçici Nedenler

Akıl hastalığı düzeyine ulaşmayan ancak kişinin suç teşkil eden tipik fiili gerçekleştirdiği sırada algılama ve irade yeteneğini etkileyen ve akıl hastalığının aksine kalıcı değil, geçici bir etki oluşturan haller geçici nedenler olarak kabul edilmektedir⁶⁰⁵.

TCK'nın "Geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma" başlıklı 34. maddesinin 1. fıkrasında yer alan ve kusurluluğu kaldıran hallerden olan geçici nedenlerin bulunması hali "*Geçici bir nedenle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez.*"⁶⁰⁶ şeklinde düzenlenmiştir.

Geçici nedenlerin TCK m. 243/1'deki suç açısından kişinin kusurluluğunu ve dolayısıyla ceza sorumluluğunu ortadan kaldırması için bazı şartların gerçekleşmesi gerekir⁶⁰⁷. Öncelikle suç teşkil eden tipik fiili işlediği sırada kişide geçici neden olarak kabul edilebilecek bir hal bulunmalı ve bu hal sebebiyle kişinin algılama ve irade yeteneği önemli ölçüde azalmış olmalıdır⁶⁰⁸. Yani, mevcut geçici nedenle suçun işlenmesi arasında bir nedensellik ilişkisinin varlığı aranır⁶⁰⁹. Ayrıca, fail, somut olaydaki geçici nedenin ortaya çıkmasına kendi kastı ya da taksiriyle sebebiyet vermemelidir⁶¹⁰.

Örneğin, uyurgezerlik sebebiyle uykusundan uyanıp bilinçsiz bir şekilde hareket eden kişinin, aynı konuttaki bir başkasına ait akıllı cihaz olan tablete yetkisiz biçimde girmesi veya burada kalmaya devam etmesi durumunda bu kişinin kusurluluğu ortadan kalkacağından cezalandırılmaz.

⁶⁰⁵ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 373; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 330; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 637; Öztürk, Erdem, 321.

⁶⁰⁶ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁶⁰⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 331.

⁶⁰⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 639; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 331.

⁶⁰⁹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 331.

⁶¹⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 638; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 329.

3.1.1.9. Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma

TCK'nın "Geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma" başlıklı 34. maddesinin 1. fıkrasında yer alan ve kusurluluğu etkileyerek ortadan kaldıran hallerden olan irade dışı alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma hali "*İrade dışı alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez.*"⁶¹¹ şeklinde düzenlenmiştir. TCK m. 34/2'de ise iradi şekilde alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde suç teşkil eden tipik fiilin gerçekleştirilmesi durumunda ilk fıkradaki hükümlerin uygulanamayacağı "*İradi olarak alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde suç işleyen kişi hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.*"⁶¹² şeklinde belirtilmiştir.

Alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma halinden, TCK m. 243/1'deki suçun failinin kusurluluğunu ve dolayısıyla ceza sorumluluğunu kaldıran bir neden olarak bahsedebilmek için bazı koşulların gerçekleşmesi gerekir⁶¹³. Öncelikle alkol veya uyuşturucu madde irade dışı alınmış olmalıdır⁶¹⁴. Buna, başkasının fiili, zaruret ya da bir yanılığ sebep olabilir⁶¹⁵. Kişi, alkol ya da uyuşturucu madde etkisi altında bulunmasına kastı ya da taksiriyle sebebiyet vermemelidir⁶¹⁶. Bunların vücuda alınması sebebiyle failin algılama ve irade yeteneğinin önemli ölçüde azalması gerekmektedir⁶¹⁷.

İradi şekilde alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde TCK m. 243/1'deki suç teşkil eden tipik fiilin gerçekleştirilmesi durumunda ise failin kusurluluğu etkilenmez ve ceza sorumluluğu tamdır⁶¹⁸. Bu maddelerin niteliğinin bilinerek bir başkasının fiili, zaruret ya da yanılığ olmaksızın kullanılması durumunda bunların iradi şekilde alındığı

⁶¹¹ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁶¹² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2021).

⁶¹³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 333.

⁶¹⁴ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 419; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 639; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 333.

⁶¹⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 333; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 419.

⁶¹⁶ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 639; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 333.

⁶¹⁷ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 419; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 334; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 640.

⁶¹⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 640; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 335; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 420.

kabul edilir⁶¹⁹. Alkol ya da uyuşturucu maddeyi almanın sonucunda suç işlemenin düşünülüp düşünülmemesi veya sarhoş olmanın istenilip istenilmemesi iradi şekilde alma hususunun belirlenmesi açısından önemli değildir⁶²⁰.

Alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığının tiryakilik boyutuna ulaştığı durumlarda ise kişi hakkında artık akıl hastalığına ilişkin hükümler uygulanır ve bunlara yönelik güvenlik tedbirine hükmolunur⁶²¹.

Örneğin, vücuduna zorla uyuşturucu madde enjekte edilen ya da alkolsüz olduğu belirtilerek alkollü içecek içirilen kişinin, bu maddelerin etkisiyle ortamda açık bırakılmış bir başkasına ait elektronik posta adresine veya sosyal medya hesabına yetkisi bulunmadığı halde girmesi veya burada kalmaya devam etmesi durumunda kusurluluk ortadan kalkacağından kişi cezalandırılmaz. Ancak, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olan kişi, iradi şekilde ve hatta bahsi geçen bilişim sistemlerine girmek ya da orada kalmaya devam etmek konusunda cesaret toplayabilmek için bu maddeleri almışsa bu durum artık kusurluluğu etkilemeyeceğinden kişinin ceza sorumluluğu tamdır.

3.2. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

3.2.1. Teşebbüs

TCK'nın "Suça teşebbüs" başlıklı 35. maddesinin 1. fıkrası "*Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.*"⁶²² şeklindedir. Madde metninde belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde suça teşebbüsten bahsedilir.

Öncelikle suçun maddi yapısının teşebbüse uygun olması gerekir⁶²³. Bunun yanı sıra madde metninde varlığı aranan diğer şartlar⁶²⁴; kasten işlenen bir suçun varlığı, failde

⁶¹⁹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 333.

⁶²⁰ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 333.

⁶²¹ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 641-642; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 341-342; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 422.

⁶²² Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 02.10.2021).

⁶²³ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 449-451.

⁶²⁴ Demirbaş, 477-489; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 485-506; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 420; Adem Sözüer, *Suçta Teşebbüs*, Kazancı Kitap Ticaret A.Ş., İstanbul 1994,

ilgili suçu gerçekleştirme hususunda kastın bulunması, icra hareketlerine başlanması, bu hareketlerin elverişli olması⁶²⁵ ve suçun failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamamasıdır. Suçun failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamaması, icra hareketlerinin yarım kalması veya icra hareketleri tamamlanmasına rağmen neticenin gerçekleştirilememesi şeklinde karşımıza çıkabilir⁶²⁶.

TCK m. 243/1’de düzenlenen bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına kasten ve hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu seçimlik hareketli bir suç olduğundan bu suç için teşebbüs incelemesi her iki seçimlik hareket açısından ayrı ayrı yapılmalıdır.

TCK m. 243/1’de düzenlenen suçun oluşması için gerekli ve yeterli olan ilk seçimlik hareket, bilişim sisteminin tamamına ya da belli bir kısmına hukuka aykırı şekilde girilmesidir. Dolayısıyla bu seçimlik hareketin gerçekleşmesiyle tamamlanan ve suç tipinde ayrıca bir neticenin aranmadığı ilgili suç, sırf hareket suçu niteliğindedir⁶²⁷. Bu nedenle bilişim sistemine girme fiili açısından icra hareketlerinin bölünebildiği hallerde icra hareketleri failin elinde olmayan sebeplerle tamamlanamadığında ilgili suça teşebbüs söz konusu olur⁶²⁸. Örneğin, bir bilişim sistemine girme sırasında şartel atması

157-234; Devrim Aydın, “Suça Teşebbüs”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 55 (1), 2006, 96-100.

⁶²⁵ “Şüphelilerin kurdukları “www.unimugla.com” adlı internet sitesinin giriş sayfasını, müşteki Muğla Üniversitesi’nin “Dijital Üniversite” adlı internet sitesinin giriş sayfası ile aynı yaparak, kendi sitelerini Dijital Üniversite sitesi sanarak bu siteye parola vs. bilgilerini giren kullanıcıların bu bilgilerini elde ederek, Muğla Üniversitesinin yasal internet sitesi olan Dijital Üniversite sitesine haksız yere girerek buradaki bilgileri elde etmeye ve yine kullanıcıların gerçek bilgilerini kullanarak dolandırıcılık suçunu işlemeye çalıştıkları iddia olunan olayda, sanıkların bu site ile herhangi bir şifreyi kopyalama veya öğrenme imkânlarının bulunmadığı, iddia edilen amaca ulaşmaya yarar uygun vasıtalar içermediği, gerek dolandırıcılık gerekse bilişim sistemine girme ya da bu suçlara teşebbüs etme suçlarını işlemeye elverişli araçlar bulunmadığı, sanıkların üzerine atılı bulunan iddiaların eylemlerinin gelecekte tehlike yaratabileceği kaygısına dayandığı, mahkûmiyete yeterli delil bulunmadığı gerekçeleriyle mahkemece verilen beraat kararında bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2012/13233, K. 2014/795, K.T. 21.01.2014, Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 02.10.2021).

⁶²⁶ Hasan Hüseyin Bayraklı, Ahmet Bozdağ, “Türk Ceza Hukukunda Teşebbüse Elverişlilik Sorunu ve Vergi Suçlarının Teşebbüse Elverişlilik Açısından Değerlendirilmesi”, *Maliye Dergisi*, (158), 2010, 17; Centel, Zafer, Çakmut, 467; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 707-713.

⁶²⁷ Yaşar, Gökcan, Artuç, 6745; Çetin, 19; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 905; Tezcan, Erdem, Önok, 1159; Mahmutoglu, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, 861; Ekici Şahin, Koruculu, 618.

⁶²⁸ Ersin Şare, “Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (130), 2017, 149-150; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 975; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 905-906; Tezcan, Erdem, Önok, 1160; Çetin, 19.

ya da bilişim sisteminin güvenlik yöntemleriyle korunması sebebiyle girme hareketinin tamamlanamaması durumlarında suçun teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilir.

TCK m. 243/1’de düzenlenen suçun oluşması için gerekli ve yeterli olan diğer seçimlik hareket, bilişim sisteminin tamamında ya da belli bir kısmında hukuka aykırı şekilde kalmaya devam edilmesidir. Bu hareketin gerçekleştirilmesiyle de suç tamamlanmakta ayrıca bir neticenin oluşması aranmamaktadır⁶²⁹. Dolayısıyla sistemde kalmaya devam etme hareketi açısından da bu suç, sırf hareket suçu niteliğindedir⁶³⁰. Ancak kalma fiilinin icra hareketlerinin bölünmesi mümkün değildir⁶³¹. Öyle ki bilişim sisteminde hukuka aykırı şekilde anlık olarak kalınması durumunda dahi suç tamamlanmış sayılır⁶³². Ayrıca hukuka uygun olarak veya kast bulunmaksızın bilişim sistemine girilmesinin ardından hukuka aykırı şekilde bilişim sisteminde kalınması halinde, suç teşkil etmeyen icrai nitelikteki sisteme girme hareketinin ihmali şekilde sistemde kalmaya devam edilerek sürdürülmesi, gerçek ihmali suça sebebiyet verir⁶³³. Gerçek ihmali suçlar, sırf hareket suçlarıdır, ancak bu dış dünyada aktif gözlemlenebilen bir hareket değildir. Öğretide gerçek ihmali suçlar, netice ile hareketin birbirine bitişik sayılması, suçun tamamlanması için neticenin gerçekleşmesinin aranmaması sebebiyle teşebbüse elverişli kabul edilmez. Bilişim sisteminin tamamında ya da belli bir kısmında hukuka aykırı şekilde kalmaya devam edilmesi seçimlik hareketiyle ilgili suçun işlendiği hallerde de gerçek ihmali suç söz konusu olduğundan suça teşebbüs mümkün değildir⁶³⁴.

Bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali açısından teşebbüs değerlendirmesi ayrıca yapılmalıdır. Verilerin yok olması veya değişmesi ağır neticeleri bakımından failin yalnızca taksirle hareket etmesi gerektiğinden fail bu daha ağır neticeler bakımından kasten hareket ederse artık TCK m. 244/2’de düzenlenen suç meydana gelir⁶³⁵. Dolayısıyla TCK m. 243/3’teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali söz konusu

⁶²⁹ Karakehya, 13; Erdoğan, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, 1415; Tezcan, Erdem, Önok, 1159;

⁶³⁰ Tezcan, Erdem, Önok, 1159.

⁶³¹ Ketizmen, 108; Çetin, 18.

⁶³² Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 975; Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 151.

⁶³³ Dülger, 300-301.

⁶³⁴ Öztürk, Erdem, 442; Demirbaş, 239-240; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 394-396; Hakeri, *Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmali Suçların Çeşitleri*, 263-264; Ekici Şahin, Koruculu, 618; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 975; Tezcan, Erdem, Önok, 1160; Dülger, 300-301.

⁶³⁵ Çetin, 20; Tezcan, Erdem, Önok, 1159-1160.

olduğunda kasten gerçekleştirilemeyen bu hareketler açısından teşebbüs olanaklı değildir⁶³⁶. Burada özel netice ayrı bir suç tipi olan TCK m. 244/2'nin unsuru niteliğinde olduğundan fail buna kast etmiş olmasına rağmen neticeyi gerçekleştirememişse artık TCK m. 244/2'deki suça teşebbüsten sorumlu olur⁶³⁷.

TCK'nın "Gönüllü vazgeçme" başlıklı 36. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir: *"Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır."*⁶³⁸ Madde metnindeki düzenlemeye göre gönüllü vazgeçmenin failin teşebbüsten ötürü cezalandırılmamasını sağlaması için suçun tamamlanmaması yani failin icra hareketlerini yarım bırakması veya neticeyi önlemesi ve failin vazgeçmesinin iradi ve gönüllü olması gerekir⁶³⁹. Gönüllü vazgeçme, cezayı kaldıran şahsi sebeptir⁶⁴⁰.

Gönüllü vazgeçme hükümleri, TCK m. 243/1'de düzenlenen suç açısından uygulama alanı bulur⁶⁴¹. Örneğin, failin mağdurun elektronik posta hesabının adresini ve şifresini habersizce ele geçirmesinin ardından yetkisiz olarak giriş sağlamak için bilgisayarı çalıştırması, kullanıcı adı ve şifrenin bulunduğu ana giriş ekranının gelmesi ve burayı doldurmaya başlaması üzerine sisteme giriş yapacağı sırada iradi olarak ve gönüllü bir şekilde vazgeçip sistemi kapatması durumunda gönüllü vazgeçmeye ilişkin değerlendirme yapılabilir. Ceza kanunumuzun kabul ettiği maddi objektif teori çerçevesinde değerlendirildiğinde TCK m. 243/1'deki suçun kanuni tanımındaki bilişim sistemine girme veya kalma hareketleriyle arasında dar bir zaman-mekân bağlantısı bulunan giriş yapmaya yönelik bu örnekteki hareketler, tipiklikte tanımlanan hareketlerden önce gelmesine rağmen onun ayrılmaz bir parçası olduğundan icra hareketi

⁶³⁶ Erdem, 260 vd.; Demirbaş, 477-479; Öztürk, Erdem, 353-356; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 166-167; Ekici Şahin, Koruculu, 619; Çetin, 20; Tezcan, Erdem, Önok, 1160.

⁶³⁷ Doğan, *Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suçlar*, 248-249; Nazmiye Özenbaş, *Netice Sebebiyle Ağırlaştırılmış Suçlarda Ceza Sorumluluğunun Esası* (1. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2012, 344-345.

⁶³⁸ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 02.10.2021).

⁶³⁹ Enes Yılmaz, "Suçun Özel Bir Görünüş Şekli Olarak Gönüllü Vazgeçme", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4), 2016, 2555; Toroslu, Toroslu, 296-298; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 442-445; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 713-723.

⁶⁴⁰ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 509; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 471.

⁶⁴¹ Apaydın, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku*, 86.

niteliğindedir⁶⁴². Burada failin iradi olarak ve gönüllü bir şekilde suçu işlemekten vazgeçmesi ve sistemi kapatması durumunda artık fail, bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçuna teşebbüsten ötürü cezalandırılmaz. Ancak failin tamam olan mağdurun elektronik posta hesabının adresini ve şifresini habersizce ele geçirmesi hareketi TCK'nın “Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme” başlıklı 136. maddesince suç teşkil ettiğinden sorumluluk bu suçla sınırlı olacak şekilde devam eder.

Sistemde kalmaya devam etme hareketi açısından da TCK m. 243/1'deki suç, sırf hareket suçu niteliğindedir⁶⁴³. Ancak kalma fiilinin icra hareketlerinin bölünmesi mümkün değildir⁶⁴⁴. Öyle ki bilişim sisteminde hukuka aykırı şekilde anlık olarak kalınması durumunda dahi suç tamamlanmış sayılır⁶⁴⁵. Ayrıca, hukuka uygun olarak veya kast bulunmaksızın bilişim sistemine girilmesinin ardından hukuka aykırı şekilde bilişim sisteminde kalınması halinde, suç teşkil etmeyen icrai nitelikteki sisteme girme hareketinin ihmali şekilde sistemde kalmaya devam edilerek sürdürülmesi, gerçek ihmali suça sebebiyet verir⁶⁴⁶. Gerçek ihmali suçlar, sırf hareket suçlarıdır ancak bu dış dünyada aktif gözlemlenebilen bir hareket değildir. Öğretide gerçek ihmali suçlar, netice ile hareketin birbirine bitişik sayılması, suçun tamamlanması için neticenin gerçekleşmesinin aranmaması sebebiyle teşebbüse elverişli kabul edilmez. Dolayısıyla bilişim sisteminin tamamında ya da belli bir kısmında hukuka aykırı şekilde kalmaya devam edilmesi seçimlik hareketiyle bu suçun işlendiği hallerde gerçek ihmali suç söz konusu olduğundan suça teşebbüs ve dolayısıyla gönüllü vazgeçme mümkün olmaz⁶⁴⁷.

3.2.2. İştirak

İştirak müessesesi, TCK'nın “Suça İştirak” başlıklı bölümünde m. 37 ile m. 41 arasında düzenlenmiştir. Tek kişi tarafından işlenebilen bir suçu birden fazla kişinin farklı

⁶⁴² Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 698; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 424.

⁶⁴³ Tezcan, Erdem, Önok, 1159.

⁶⁴⁴ Ketizmen, 108; Çetin, 18.

⁶⁴⁵ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 975; Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 151.

⁶⁴⁶ Dülger, 300-301.

⁶⁴⁷ Öztürk, Erdem, 442; Demirbaş, 239-240; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 394-396; Hakeri, *Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmali Suçların Çeşitleri*, 263-264; Ekici Şahin, Koruculu, 618; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 975; Tezcan, Erdem, Önok, 1160; Dülger, 300-301.

katılım şekilleriyle birlikte işlemesi halinde veya çok failli bir suçun icrasına çeşitli şekillerde katılma durumunda suça iştirakten bahsedilir⁶⁴⁸. Suça iştirakte, kişilerin iştirak iradesi yani iştirak kastıyla hareket ederek suçun icrasına nedensel katkıda bulunması gerekir⁶⁴⁹. İştirak halinde, suçun işlenişine katılanlar cezalandırılır⁶⁵⁰.

Suçta iştirak, faillik ve şeriklik şeklinde ikiye ayrılır⁶⁵¹. Faillik, suç teşkil eden fiil üzerinde kurulan hâkimiyete göre doğrudan faillik, dolaylı faillik ve müşterek faillik olarak ayrılır⁶⁵². Şeriklik ise azmettirme ve yardım etme ayrımına tabi tutulurken yardım etme de kendi arasında maddi yardım etme ve manevi yardım etme şeklinde bölünür⁶⁵³. Faillik ve şeriklik ayrımı fiil hâkimiyeti teorisine göre yapıldığında suç tipindeki neticenin meydana gelmesine iştirak iradesi yani kastıyla nedensel katkıda bulunan kişi tipik fiil üzerinde hâkimiyet kuruyorsa fail olarak, tipik fiil üzerinde hâkimiyet kurmuyorsa şerik olarak kabul edilir⁶⁵⁴.

TCK m. 243/1’de düzenlenen suç, herkes tarafından işlenebilen ve bir kişi tarafından işlenmesi mümkün olan tek failli suçtur. İlgili suç, iştirak bakımından bir özellik arz etmez; TCK’da yer alan suça iştirake ilişkin hükümler uygulama alanı bulur⁶⁵⁵. Yani, suçun birden çok fail tarafından işlenmesi ve azmettirme ya da yardım etme gibi şeriklik hallerinin ilgili suç açısından gerçekleşmesi mümkündür.

⁶⁴⁸ Toroslu, Toroslu, 301; Hafizoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 334; Demirbaş; 511-512; Öztürk, Erdem; 401-402; Cem Şenol, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre İştirak Hâlinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme (TCK m. 41)”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 5 (10), 2017, 509; Bilgehan Savaşçı Temiz, “İştirak Hükümleri Açısından Bağlılık Kuralı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4), 2016, 2487; Fatih S. Mahmutoglu, “Kusurluluk Prensibi Açısından Azmettirenin Cezai Sorumluluğu”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 63 (1-2), 2005, 57-58; Faruk Erem, “Suça İştirak”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 1946, 62; Mustafa Özen, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun İştirak Kurumuna Bakışı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (70), 2007, 239; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 448.

⁶⁴⁹ Dönmezer, Erman, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II*, 473-482; Şenol, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre İştirak Hâlinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme (TCK m. 41)”, 509-510; Savaşçı Temiz, 2488; Mahmutoglu, “Kusurluluk Prensibi Açısından Azmettirenin Cezai Sorumluluğu”, 62; Erem, “Suça İştirak”, 66; Özen, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun İştirak Kurumuna Bakışı”, 240 vd.;

⁶⁵⁰ Savaşçı Temiz, 2489; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 448.

⁶⁵¹ Özgeç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 520; Şenol, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre İştirak Hâlinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme (TCK m. 41)”, 510.

⁶⁵² Şenol, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre İştirak Hâlinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme (TCK m. 41)”, 510; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 740.

⁶⁵³ Öztürk, Erdem, 422; Centel, Zafer, Çakmut, 505; Şenol, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre İştirak Hâlinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme (TCK m. 41)”, 510; Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (3. Baskı), 648.

⁶⁵⁴ Demirbaş, 517-518; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 212.

⁶⁵⁵ Tezcan, Erdem, Önok, 1160; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 906; Çetin, 20.

Seçimlik hareketli olan bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalma suçunun kalmaya devam etme seçimlik hareketiyle işlenmesi halinde suç, mütemadi suç özelliği gösterir. Bu durumda suçun bitmesine, yani sistemde kalmaya devam etme hareketinin sona ermesine kadar, azmettirme dışındaki iştirak şekilleri suç açısından söz konusu olabilir⁶⁵⁶.

Örneğin, bir failin bilişim sisteminde yetkisiz şekilde kalmaya devam edebilmesinin sağlanması açısından sistem korumasının devreye girmesini önleyip failin sistemden atılmasını engelleyerek suçun icrasına olmazsa olmaz katkı sunan kişi, müşterek fail olarak sorumlu olur.

Ayrıca, bir bilişim uzmanına motorlu testere gösterilerek parmaklarının kesileceğinden bahisle tehdit edilip yetkisiz şekilde bilişim sistemine girmeye veya orada kalmaya devam etmeye zorlanmasıyla tipik fiilin gerçekleştirilmesi durumunda bu kişiyi tehdit edip araç olarak kullanan kişi, dolaylı fail sıfatıyla gerçekleştirilen fiilden sorumlu olur ve cezalandırılır. Öyle ki bir hukuki değer olarak beden bütünlüğünün ve vücut dokunulmazlığının, bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçuyla korunun hukuki değer olan bilişim sisteminin güvenliğine karşı önceliği ve önemi mevcuttur. Dolayısıyla somut olayda bilişim uzmanının kusurluluğu ortadan kalktığından bu halde işlenen fiilden sorumluluğu da söz konusu olmaz.

Bunun yanında bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme hususlarında gerekli teknik bilgi ve beceriye sahip olmayan kişi tarafından, bilişim uzmanının kusur yeteneği ortadan kaldırılmadan hukuka aykırı şekilde sisteme girmeye ya da orada kalmaya ikna edilmesi ve tipik fiilin işlenmesine neden olunması durumunda ise kişi artık dolaylı fail olarak değil, azmettiren şeklinde sorumludur⁶⁵⁷.

İnternet üzerinden elektronik posta adresi ve şifre vasıtasıyla giriş yapıp kullanılan bir uygulama üzerinde hak sahibi olan kişinin rızasıyla sisteme girmeye veya kalmaya devam etmeye yönelik yetkilendirdiği bir başka kişiye, bu yetkinin rızaya aykırı şekilde paylaşılması ve üçüncü kişilerin sisteme erişiminin sağlanması örneğinde ise bilişim sistemine girme ve kalmaya devam etme suçu açısından yardım etme şeklinde suça iştirak gerçekleşebilir.

⁶⁵⁶ Dülger, 301-302; Çetin, 20.

⁶⁵⁷ Karakehya, 20.

3.2.3. İçtima

İçtima, aralarında farklı bağlanma noktaları bulunması dolayısıyla suçlara uygulanan bir müessesedir⁶⁵⁸. İçtima, gerçek içtima, suçların içtimai ve görünüşte içtima şeklinde ayrılır⁶⁵⁹.

Ceza hukuku açısından gerçek içtima kurarken suçların içtimai istisnadır⁶⁶⁰. Ceza hukukunda kural olan gerçek içtima gereğince fiil sayısınca suç bulunur ve fail her suçtan ayrı ayrı cezalandırılır⁶⁶¹.

TCK m. 243/1’de düzenlenen suç ile başka suçlar arasında araç suç amaç suç ilişkisi bulunabilir⁶⁶². Bu durumda bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçu, başka suçların işlenmesi amacıyla kullanılan araç suç işlevi görür⁶⁶³. Örneğin, fail bir başkasının akıllı cihazı olan tabletine, akıllı telefonuna ya da bilgisayarına sistem üzerinde hak sahibi olan bu kişinin fotoğraflarına, videolarına ya da elektronik posta iletilerine ulaşma amacıyla girebilir veya sistemde kalabilir. Böylece somut olayın özelliklerine göre bilişim sistemine girme veya kalma suçu ile birlikte haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK m. 132), özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK m. 134), kişisel verilerin kaydedilmesi (TCK m. 135) ve kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme (TCK m. 136) suçları da oluşur⁶⁶⁴. Öğretideki bir görüşe göre araç suç amaç suç ilişkisinin bulunduğu bu hallerde gerçek içtima hükümleri uygulanır ve fail her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılır⁶⁶⁵. Diğer bir görüşe göre ise araç suç amaç suç ilişkisinin varlığında failin amacına bakılmaktadır. Fail, amaç suçu işleyebilmek adına araç suçu işlemişse bu durumda araç suç amaç suçun içinde kaybolduğundan sorumluluk sadece amaç suçtan yani tek bir suç tipinden doğar.

⁶⁵⁸ Centel, Zafer, Çakmut, 518; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 549-550;.

⁶⁵⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 794 vd.; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 508 vd.; Demirbaş, 551 vd.

⁶⁶⁰ Öztürk, Erdem, 385; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 592.

⁶⁶¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 588; Öztürk, Erdem, 385.

⁶⁶² Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 170; Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 906.

⁶⁶³ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 906.

⁶⁶⁴ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 906.

⁶⁶⁵ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 906; Doktrinde, bu olasılıklarda farklı neviden fikri içtima hükümlerinin uygulanması gerektiği görüşü de savunulmuştur. Ekici Şahin, Koruculu, 620; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 976; Koca ve Üzülmmez’e göre ise belirtilen durumda icra hareketleri arasında kısmen ya da tümüyle örtüşme söz konusuysa ancak o zaman farklı neviden fikri içtima hükümleri uygulama alanı bulur. Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 906.

Fikri içtima hükümleri uygulanır. Örneğin, kişinin özel konuşmalarına ya da fotoğraflarına ulaşmak amacıyla sosyal medya hesabına yetkisiz şekilde girilip burada kalınarak mesajlarının okunması durumunda fail amaç suç olan ve daha ağır cezayı gerektiren haberleşmenin gizliliğini ihlal ya da özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan sorumlu olur. Bilişim sistemine girme veya burada kalmaya devam etme suçundan ayrıca ceza almaz. Ancak amaç suçun cezasının araç suçun cezasından daha ağır olmadığı ihtimallerde fikri içtima düzenlemesiyle bu görüşün çelişeceği görülmektedir⁶⁶⁶.

Bilişim sistemine girme veya burada kalmaya devam etme suçunun genellikle haberleşmenin gizliliğini ihlal, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verilere ilişkin suçlar ve ekonomik suçların işlenmesi amacıyla araç suç olarak kullanıldığı görülür. Belgede sahtecilik suçlarına yönelik hükümlerden olan TCK'nın "İçtima" başlıklı 212. maddesine göre bahsi geçen suçların başka bir suçun işlenmesinde kullanılması halinde hem belgede sahtecilik suçundan hem de işlenen diğer suçtan dolayı ayrı cezalandırma yapılır⁶⁶⁷. Belgede sahtecilik suçlarının başka suçların işlenmesinde kullanılması durumunda gerçek içtimanın uygulanması gerektiğinin ifade edildiği böyle bir hükme, ceza kanununun bilişim suçlarının düzenlendiği bölümünde de yer verilmesine ihtiyaç vardır. Böylece bilişim suçlarının araç suç olarak kullanıldığı hallerde fikri içtimanın uygulanabilme ihtimalinin ortadan kalkması ve her suçtan ayrı cezaya hükmolunmasıyla ceza adaleti açısından daha yerinde bir uygulamaya yer verilmiş olacaktır.

İstisnai nitelikte olan suçların içtimayı, birden fazla suç işlenmiş olmasına rağmen failin yalnızca bir suçtan dolayı cezalandırıldığı durumlarda söz konusu olur⁶⁶⁸. Suçların içtimayı türleri, zincirleme suç ve fikri içtimadır⁶⁶⁹.

TCK'nın m. 43/1'e göre zincirleme suçtan bahsedilebilmesi için aynı suçun farklı zamanlarda birden fazla kez ve bir suç işleme kararı kapsamında, aynı mağdura karşı

⁶⁶⁶ Dönmezer, Erman, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II*, 377; Mustafa Özen, "Ceza Hukukunda Fikri İçtima", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (73), 2007, 136-137.

⁶⁶⁷ TCK m. 212: "Sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2021).

⁶⁶⁸ Hafızoğulları, Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 353-354; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 549-550.

⁶⁶⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 803-836; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 510; Demirbaş, 555-571.

işlenmesi gerekir. Bu durumda ceza artırılır ve tek bir cezaya hükmedilir⁶⁷⁰. Her somut olaya göre değişmekle birlikte, işlenen birden fazla suç arasındaki zaman aralığı ne kadar uzunsa bu suçların aynı suç işleme kararı kapsamında gerçekleştirilmemiş olma ihtimali de o kadar yüksektir⁶⁷¹.

Bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalma suçu, aynı suç işleme kararı kapsamında, aynı kişiye ait bilişim sistemine değişik zamanlarda girilerek veya sistemde kalınarak işlenirse zincirleme suç hükümleri uygulama alanı bulur ve faile madde metninde belirtilen oranda artırılarak ceza verilir⁶⁷². Örneğin, bir başkasına ait bilişim sistemine yetkisiz şekilde girmesinin ardından kısa aralıklarla tekrar giren ve burada kalmaya devam eden fail, zincirleme suç hükümlerine göre sorumlu olur⁶⁷³. Failin, aynı suç işleme kararı kapsamında değerlendirilemeyecek kadar uzun aralıklarla bir bilişim sistemine girmesi ya da orada kalmaya devam etmesi ihtimallerinde ise artık zincirleme suç hükümleri uygulanmaz⁶⁷⁴.

Fikri içtima, kişinin gerçekleştirdiği tek bir fiille aynı ya da farklı türden birden fazla suça sebep olmasıdır⁶⁷⁵. TCK m. 43/2'ye göre aynı suçun tek bir fiille birden fazla kişiye karşı işlenmesi halinde aynı neviden fikri içtima söz konusu olmaktadır. Bu durumda ceza artırılır ve tek bir cezaya hükmedilir⁶⁷⁶. TCK m. 44'e göre tek bir fiille

⁶⁷⁰ TCK m. 43/1: “Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2021); Toroslu, Toroslu, 344-346; Halil Yılmaz, “Müteselsil (Zincirleme) Suç”, *Ankara Barosu Dergisi*, (5), 1992, 740-744; Türkan Yalçın Sancar, “Yeni Türk Ceza Kanun’nda Zincirleme Suç”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (70), 2007, 249-255.

⁶⁷¹ Öztürk, Erdem, 390; Yalçın Sancar, 250.

⁶⁷² Tezcan, Erdem, Önok, 1160; Dülger, 302; “Sanığın soruşturma aşamasında müdafî huzurunda alınan beyanında katılan şirketten ayrıldıktan sonra katılan şirkete ait bilgisayar programına girdiğini kabul etmesi ve değişik zamanlarda bu programa girdiğinin dosya içerisindeki belgelerden anlaşılmış olması karşısında, sanığın oluşan eylemi nedeniyle bilişim sistemine izinsiz girme suçundan TCK’nın 243, 43. maddeleri gereğince cezalandırılması yerine dosya içeriğiyle uyuşmayan gerekçelerle beraat kararı verilmesi yasaya aykırı olup...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2014/3984, K. 2014/13848, K.T. 04.06.2014, Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Erişim Tarihi: 05.10.2021).

⁶⁷³ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (11. Baskı), Yetkin Yayınevi, Ankara 2016, 638; Erdoğan, *Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)*, 169; Mahmutoglu, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, 860; Dülger, 302.

⁶⁷⁴ Dülger, 302.

⁶⁷⁵ Centel, Zafer, Çakmut, 518; Özen, “Ceza Hukukunda Fikri İçtima”, 137; Neslihan Göktürk, “Türk Hukuku’nda Suçların İçtimai”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, 2 (1-2), 2014, 44.

⁶⁷⁶ TCK m. 43/2: “Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>

birden fazla farklı suçun oluşması durumunda ise farklı neviden fikri içtimanın varlığından bahsedilir. Kişi, bu suçlar arasından en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır⁶⁷⁷. Bu düzenlemelere göre genel anlamda fikri içtimadan söz edebilmek için fiilin tek olması ve bu tek fiille birden fazla suç işlenmesi gerekir⁶⁷⁸.

TCK m. 243/1’de düzenlenen suç, ilgili bilişim sisteminde farklı kişilerin hak sahipliğinin bulunması halinde, failin tek bir fiiliyle birden fazla kişiye ait olan bu bilişim sistemine girmesi veya burada kalması şeklinde işlenirse somut olayda aynı neviden fikri içtima hükümleri uygulanır ve faile madde metninde belirtilen oranda artırılarak ceza verilir⁶⁷⁹.

Fail, tek bir fiiliyle TCK m. 243/1’de düzenlenen bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu ile TCK m. 244/1’de düzenlenen bilişim sistemini engelleme ve bozma suçuna birlikte sebebiyet verebilir. Böylece, farklı neviden fikri içtima hükümleri uygulama alanı bulur⁶⁸⁰. Bu durumda, fail için ilgili suçlar arasında en ağır cezayı gerektiren suç düzenleyen TCK m. 244/1’e göre cezaya hükmedilir⁶⁸¹.

Görünüşte içtima halinde, gerçekte fiile uygulanacak tek bir norm varken görünüşte birden fazla norm bulunur⁶⁸². Görünüşte içtima, tüketen tüketilen norm, özel-genel norm ve asli-tali norm ilişkileri çerçevesinde söz konusu olur⁶⁸³.

Bir ceza normu tarafından diğer normların koruduğu hukuki değerler ortak şekilde korunuyor, bu değerlere zarar veren fiillere tek bir ceza öngörülüyor ve böylece diğer normlar tüketiliyorsa tüketen tüketilen norm ilişkisinin varlığından bahsedilir⁶⁸⁴. TCK m. 42’ye göre bir suçun diğerinin unsurunu ya da cezayı artıran nitelikli halini oluşturması durumunda unsur veya nitelikli hal şeklinde olan suçların bağımsızlıklarını tamamen

(Erişim Tarihi: 05.10.2021); Özen, “Ceza Hukukunda Fikri İçtima”, 140; Göktürk, “Türk Hukuku’nda Suçların İçtimai”, 44.

⁶⁷⁷ TCK m. 44: “İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2021); Özen, “Ceza Hukukunda Fikri İçtima”, 140; Göktürk, “Türk Hukuku’nda Suçların İçtimai”, 44.

⁶⁷⁸ Öztürk, Erdem, 395; Özen, “Ceza Hukukunda Fikri İçtima”, 138-141.

⁶⁷⁹ Çetin, 20.

⁶⁸⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 906.

⁶⁸¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 906.

⁶⁸² Demirbaş, 552; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 795.

⁶⁸³ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 795; Demirbaş, 552-554.

⁶⁸⁴ Öztürk, Erdem, 400; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 555.

kaybetmesi halinde tek bir suç olarak kabul edilen bileşik suçtan bahsedilir⁶⁸⁵. Bileşik suç, tüketen tüketilen norm ilişkisinin görünüm şekillerindendir⁶⁸⁶. Bu durumda ortada tek bir suç bulunur ve fail yalnızca bu suçun cezasıyla cezalandırılır⁶⁸⁷.

Bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalma suçu bir başka suçun unsuru ya da ağırlaştırıcı nedenini oluşturursa bileşik suç hükümleri uygulanır⁶⁸⁸. Örneğin, hırsızlık suçunun nitelikli hallerinin düzenlendiği TCK'nın 142. maddesinin 2. fıkrasının e bendine⁶⁸⁹ ve dolandırıcılık

⁶⁸⁵ TCK m. 42: "Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suçta bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2021); Hafızoğulları, Özen, 356-357; Pervin Aksoy İpekçioğlu, "Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suç", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61 (1), 2012, 49-50.

⁶⁸⁶ Koca, Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 555; Demirbaş 554.

⁶⁸⁷ Toroslu, Toroslu, 341; İpekçioğlu, 50.

⁶⁸⁸ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 976; Yaşar, Gökcan, Artuç, 6751.

⁶⁸⁹ "5237 sayılı TCK'nın kişilere karşı suçların düzenlendiği, ikinci kitap, ikinci kısmının, malvarlığına karşı suçların yer aldığı onuncu bölümünde düzenlenmiş olan hırsızlık suçunun temel şekli anılan kanunun 141. maddesinde; zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak amacıyla bulunduğu yerden almak şeklinde düzenlenmiş, aynı kanunun "Nitelikli hırsızlık" başlıklı 142. maddesinin ikinci fıkrasının uyumsuzluğunun konusunu oluşturan (e) bendinde ise; "Suçun; ...Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi hâlinde, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur" şeklinde hırsızlık suçunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi nitelikli hal olarak yaptırma bağlanmıştır. Bilişim sistemlerinin kullanılmasından maksat, bilgileri otomatik olarak işleme tâbi tutan manyetik sistemler üzerinden hırsızlığın gerçekleştirilmesidir. Bununla birlikte, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık eylemlerinde de hırsızlık suçunun tüm unsurlarının gerçekleşmesi gerekir. Bu anlamda zilyedin rızasının bulunmaması ve malın yarar sağlamak amacıyla alınması unsurlarının yanında, taşınır malın bulunduğu yerden alınması unsurunun da gerçekleşmesi gerekir. Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen hırsızlık suçlarında alma eylemi, zilyedin tasarrufu altında bulunan taşınır malın bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle failin veya üçüncü bir kişinin zilyetliğine geçirilmesi suretiyle gerçekleşmiş olacaktır. Değişen ve gelişen hayat şartları ile teknolojik olarak sürekli yenilenen bilişim sistemlerinin günümüzde hayatın her alanında etkinliğini artırması karşısında, kişiler ekonomik değer ifade eden ve taşınır mal olan para, hisse senedi ve altın vb. gibi menkul değerlerine ilişkin işlemleri çoğunlukla bu sistemler üzerinden gerçekleştirmektedir. Bilişim sistemleri ekonomik değer ifade eden taşınır mallarla fiziki temas olmaksızın işlemler yapmayı mümkün hale getirmiştir. Bilişim sistemleri kullanılmak suretiyle para, hisse senedi ve altın gibi taşınır mallarla fiziki temas olmaksızın işlemler yapmak, "bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılabilen her türlü değeri ifade eder" şeklinde tanımlanmış olan ve bilişim sisteminde taşınır malları temsil eden "veri" aracılığıyla olmaktadır. Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarında fail, para, hisse senedi, altın vb. gibi ekonomik değer ifade eden taşınır mallarla fiziki temasta bulunmaksızın, bilişim sisteminde bu malları temsil eden ve bir başka yere aktarılması mümkün olan verileri yer değiştirerek, hâkimiyet alanına almak suretiyle eylemini gerçekleştirmektedir. Bu açıklamalar ışığında oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; şikayetçinin internet üzerinden Vodafone hattına ait kontör satış işiyle uğraştığı, olay tarihinde sanığın şikayetçinin internet sayfasındaki şifresini kırarak ele geçirdiği 121,96 TL'lik kontörü babasının adına kayıtlı ancak kendisinin kullandığı ... nolu GSM hattına ve 150 TL'lik kontörü ise ... nolu GSM hattına gönderdiği anlaşılan somut olayda; sanığın eyleminin telefonun kullanılması için gerekli olup ekonomik bir değer ifade eden, ancak bedeli karşılığında alınabilen ve sistemde veri ile temsil edilen kontörü telefona aktararak kullanılması şeklinde gerçekleştiği, bu işlem nedeniyle bilişim sisteminin doğru ve işlevine uygun olarak çalışmasına engel bir durumun da meydana gelmediği, katılanın rızasına aykırı olarak malvarlığında azalmaya neden olduğu; başka bir anlatımla sanığın amaç ve kastının var olan veriyi başka bir yere göndermekten ziyade, bu verinin temsil ettiği ve ekonomik bir değeri olan, ancak bir bedel ödemek suretiyle alınabilecek olan kontörleri alarak mal edinmeye yönelik olduğunun anlaşılması

suçunun nitelikli hallerinin düzenlendiği TCK'nın 158. maddesinin 1. fıkrasının f bendine⁶⁹⁰ göre bu suçların bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi halinde verilecek ceza artırılır. Bu durumda, bilişim sistemine girme veya kalma yoluyla hırsızlık veya dolandırıcılık suçlarının işlenmesi bu suçlar açısından cezayı artıran nitelikli hal teşkil ettiğinden bileşik suç hükümleri uygulanır⁶⁹¹. Yargıtay kararlarında ve öğretide de kabul edildiği üzere fail, yalnızca TCK m. 142/2-e ve TCK m. 158/1-f çerçevesinde cezalandırılır ayrıca TCK m. 243/1'den ceza verilmez⁶⁹².

Özel norm-genel norm ilişkisinde, aynı hukuki değeri koruyan özel norm ve genel norm arasında özel norm, genel normun tüm unsurlarını içermekle birlikte bazı özel unsurları da barındırır⁶⁹³. Özel normun önceliği ilkesi gereğince özel norm ve genel normun birlikte bulunduğu hallerde, genel norm geri çekilir ve özel norm uygulanır⁶⁹⁴.

TCK m. 243/2'de bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalma suçunun bedeli karşılığında yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi hali, suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali olarak düzenlenmiştir. TCK m. 243/3'e göre ise bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girilmesi

karşısında; sanığın eyleminin zincirleme şekilde TCK'nın 142/2-e, 43. madde ve fıkrasında düzenlenen "zincirleme şekilde bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık" suçunu oluşturduğu..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2019/9478, K. 2020/15892, K.T. 23.09.2020, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 05.10.2021).

⁶⁹⁰ "Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu, TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin gerekçesinde de; "Dolandırıcılık suçunun, bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi de, birinci fıkranın (f) bendinde bu suçun bir nitelikli unsuru olarak kabul edilmiştir. Bilişim sisteminin aldatılmasından söz edilemeyeceği için, ancak bu sistemin araç olarak kullanılarak bir insanın aldatılması yani dolandırılması halinde bu bendin uygulanması mümkündür. Aksi halde yani sisteme girilerek bir kişi aldatılmayıp sistemden yararlanılarak çıkar sağlanmışsa bilişim suçu veya bilişim sistemi kullanılmak suretiyle hırsızlık suçunun oluşması söz konusu olacaktır. Günümüzde bilişim sistemleri ile sesli-görüntülü haberleşme, elektronik imzanın kabulü, yeni ticari ilişkiler, internet bankacılığı hizmeti ile para transferleri ve bunlar gibi pek çok yenilik toplumsal hayata girmiş, bilişim gerek iş gerekse günlük hayatta vazgeçilemeyecek kadar önemli bir noktaya ulaşmış, bilişim teknolojileri daha hızlı ve ucuz bir nitelik arz etmesi nedeniyle, klasik yöntemlere nazaran daha fazla tercih edilir duruma gelmiştir. Bu sistemlerin güvenle kullanılması, aynı anda hızlı ve kolayca birçok kişi tarafından ulaşılması ve diğer taraftaki failin kontrol imkânını azaltması nedeniyle nitelikli hal sayılmıştır. Somut olayda; sanığın, katılanlardan ...'e ait "...555@hotmail.com" MSN adresine şifresini kırmak suretiyle girdiği, diğer katılan ... ile görüşüp kontör istediği ve katılan ...'ın diğer katılan ... zannederek 30 adet 250'lik kontör kart numarasını MSN ile bahse konu mail adresine göndererek bilişim sistemine girme ve bilişim sistemini araç olarak kullanmak suretiyle dolandırıcılık suçlarını işlediğine dair kabulde isabetsizlik görülmüştür." Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2012/6555, K. 2014/2640, K.T. 13.02.2014, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 05.10.2021).

⁶⁹¹ Ekici Şahin, Koruculu, 619; Mahmutoglu, "Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi", 868.

⁶⁹² Tezcan, Erdem, Önok, 1161; Ekici Şahin, Koruculu, 619.

⁶⁹³ Öztürk, Erdem, 398; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 647-649.

⁶⁹⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 555; Öztürk, Erdem, 398.

veya bu sistemde kalmaya devam edilmesi sebebiyle failin taksirli hareketi sonucu sistemdeki verilerin yok olması ya da değişmesi durumunda suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali söz konusu olur. Genel norm özelliği gösteren TCK m. 243/1'e göre, TCK m. 243/2 ve TCK m. 243/3 özel norm niteliğindedir. Dolayısıyla suçun nitelikli halinin veya neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin mevcut olduğu durumlarda genel norm teşkil eden TCK m. 243/1 geri çekilir, özel norm uygulanır ve failin cezası TCK m. 243/2'ye veya TCK m. 243/3'e göre belirlenir.

Asli-tali norm ilişkisi bulunan durumlarda, tali normun sonralığı ilkesi gereğince mevcut olaya uygulanacak tek norm asli normdur⁶⁹⁵. Tali norma diğer normların uygulanamadığı durumlarda başvurulur⁶⁹⁶.

Bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalma suçu açısından asli norm-tali norm ilişkisi gündeme gelirse somut olaya asli norm niteliğindeki hüküm uygulanır ve fail bu hüküm çerçevesinde cezalandırılır.

Her ne kadar TCK m. 243'te asli norm tali norm ilişkisini oluşturabilecek bir düzenleme bulunmasa da bilişim suçlarından olan TCK m. 244'ün son fıkrasında bir tali norma yer verilmektedir. Buna göre söz konusu maddenin ilk üç fıkrasında düzenlenen fiillerin işlenmesiyle kişinin kendine ya da başkasına haksız bir yarar sağlaması farklı bir suça sebebiyet vermiyorsa ancak bu durumda TCK m. 244'e göre cezalandırma gerçekleşmektedir. Yargıtay da bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunun gerçekleştirilmesi halinde TCK m. 142/2-e'nin veya bilişim sistemlerinin kullanılmasıyla dolandırıcılık suçunun işlenmesi halinde TCK m. 158/1-f'nin oluştuğunu, hırsızlık veya dolandırıcılık suçunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi sebebiyle failin cezasının artırılacağını, ayrıca farklı bir bilişim suçundan ceza verilmeyeceğini kararlarında belirtmekte ve bunu TCK m. 244/4'teki düzenlemenin tali norm niteliğinde olmasıyla da desteklemektedir⁶⁹⁷. Oysa günümüzde hemen her alanda

⁶⁹⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 796; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 650-652.

⁶⁹⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 650; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 555.

⁶⁹⁷ "Bu suç tipine uyan ve uygulamada en çok karşılaşılan eylem, kişilerin internet bankacılık şifrelerinin bir şekilde öğrenilip, internet üzerinden bu şifre kullanmak suretiyle ilgilinin banka hesabındaki paraları temsil eden verilerin, failin kontrolündeki başka bir hesaba aktararak, veriler üzerinden işlem gören suça konu paranın buradan çekilmesi şeklindeki eylemler olup, Ceza Genel Kurulunun 17.11.2009 gün ve 193-268 sayılı kararında da belirtilen surette gerçekleştirilen eylemlerin bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. 244. maddenin dördüncü fıkrasında

yaygınlaşan bilişim sistemleri kullanımı ve bu yolla diğer suçların da sıklıkla işlenebildiği göz önüne alındığında bilişim suçlarına ilişkin düzenlemelerin asli, diğer suçların ise tali norm niteliğinde olması, buna göre bilişim suçları için öngörülen cezaların tespit edilmesi ceza adaleti açısından daha yerinde sonuçlar doğuracaktır.

3.3. Yaptırım, Zamanaşımı, Muhakeme Usulü

3.3.1. Yaptırım

Ceza hukuku açısından yaptırım, suç teşkil eden fiillere bağlanan hukuki sonuçlardır⁶⁹⁸. Yaptırımlar, yalnızca tüm unsurlarıyla oluşmuş bir suçun varlığı halinde uygulanır⁶⁹⁹. Yaptırımlar, cezalar ve güvenlik tedbirleri şeklinde ayrılır⁷⁰⁰. Suç teşkil eden fiilin failinin kusurlu olduğu hallerde ceza ve güvenlik tedbirleri birlikte uygulanırken failin kusurlu sayılmadığı hallerde sadece güvenlik tedbirleri uygulanır⁷⁰¹.

Tüm suçlar için olduğu gibi, TCK m. 243/1-2-3'te düzenlenen suç teşkil eden haller açısından da ceza tayin edilirken TCK'nın "Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi" başlıklı bölümünde belirtilen durumlar göz önünde bulundurularak buradaki indirim veya artırım nedenlerine göre hareket edilir⁷⁰².

düzenlenmiş olan suç tipinin gerçekleşebilmesi için, ya maddenin birinci fıkrasında yer aldığı şekliyle sistemin işleyişinin engellenmesi veya bozulması ya da ikinci fıkrasında belirtildiği şekliyle bilişim sistemi içerisindeki verilerin bozulması, yok edilmesi, değiştirilmesi, sisteme veri yerleştirilmesi, var olan verilerin başka bir yere gönderilmesi gerekmektedir. Bir diğer şart ise gerçekleştirilen eylem dolayısıyla fail ya da üçüncü bir kişi lehine haksız bir menfaat temin edilmiş olmasıdır. Anılan maddenin dördüncü fıkrasında yer alan; "Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamanın başka bir suç oluşturmaması halinde..." biçimindeki ifadede, bu fıkradaki düzenlemenin tali norm niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, bilişim sistemleri aracılığıyla haksız çıkar sağlanmış olması halinde öncelikle kanunda düzenlenmiş olan bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların (hırsızlık, dolandırıcılık) oluşup oluşmadığı değerlendirilmeli, şayet gerçekleştirilen eylem bu suçlardan hiçbirisinin tanımına uygun değilse, o zaman TCK'nın 244. maddesinin 4. fıkrası hükmü uyarınca uygulama yapılmalıdır." Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2019/9478, K. 2020/15892, K.T. 23.09.2020, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 05.10.2021).

⁶⁹⁸ Demirbaş, 585; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 562.

⁶⁹⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 562.

⁷⁰⁰ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 583; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 697; Demirbaş, 585.

⁷⁰¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 697-698; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 562.

⁷⁰² Hafizoğulları, Özen, 495-500; Öztürk, Erdem, 555-568; Toroslu, Toroslu, 421-426;

TCK m. 243/1’de bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına kasten ve hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun temel şekli için bir yıla kadar hapis ya da adli para cezası öngörülmüştür. Hapis veya adli para cezası seçenek yaptırımlar olarak düzenlendiğinden bu cezalardan yalnızca birine hükmedilir⁷⁰³. TCK’nın “Süreli hapis cezası” başlıklı 49. maddesinin 1. fıkrasına⁷⁰⁴ göre ilgili suç için verilebilecek hapis cezasının alt sınırı bir ay kabul edilir. Bahsi geçen suç için hükmedilebilecek yaptırımlardan olan adli para cezasının alt sınırı ve üst sınırı ise TCK’nın “Cezanın belirlenmesi” başlıklı 61. maddesinin 9. fıkrası⁷⁰⁵ çerçevesinde, ilgili suç tanımındaki hapis cezasının alt sınırından az ve üst sınırından fazla olmayacak şekilde belirlenir.

TCK m. 243/2’ye göre, ilgili suç açısından daha az cezayı gerektiren nitelikli hal teşkil eden suçun bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi durumunda, maddenin ilk fıkrasına göre belirlenen ceza yarı oranına kadar indirilerek verilir.

İlgili suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali söz konusu olduğunda TCK m. 243/3 çerçevesinde altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

CMK’nın “Hükmün açıklanması ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması” başlıklı 231. maddesine⁷⁰⁶ göre maddedeki diğer şartların da sağlanmış olması şartıyla,

⁷⁰³ Dülger, 307; Çetin, 22;

⁷⁰⁴ TCK m. 49/1: “Süreli hapis cezası, kanunda aksi belirtilmeyen hallerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olamaz.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2021).

⁷⁰⁵ TCK m. 61/9: “Adli para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü suçlarda bu cezaya ilişkin gün biriminin alt sınırı, o suç tanımındaki hapis cezasının alt sınırından az; üst sınırı da, hapis cezasının üst sınırından fazla olamaz.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2021).

⁷⁰⁶ CMK m. 231/5-6-7-8-9: “Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için; a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması, b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması, c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, gerekir. Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez. Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tâbi tutulur. Denetim süresi içinde, kişi hakkında kasıtlı bir suç nedeniyle bir daha hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilemez. Bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle, sanığın denetimli serbestlik tedbiri olarak; a) Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, meslek veya sanat

sanığa verilen ceza iki yıl ya da daha az süreli bir hapis veya adli para cezası ise hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. TCK m. 243/1-2-3 kapsamında hükmolunacak cezalar bu sınır dâhilinde olduğundan ilgili suç açısından kanun metnindeki diğer şartların da sağlanması halinde fail hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

TCK'nın "Hapis cezasının ertelenmesi" başlıklı 51. maddesine⁷⁰⁷ göre, belirlenen koşulların da sağlanması halinde, hakkında iki yıl ya da daha az süreli hapis cezasına hükmolunun kişinin cezası ertelenebileceğinden, TCK m. 243/1-2-3 çerçevesinde verilecek cezaların da ertelenmesi mümkündür.

Suç teşkil eden tipik fiili kasten gerçekleştiren kişi, bu suç sebebiyle hapis cezasına mahkûm edilmişse kişi hakkında TCK'nın "Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma" başlıklı 53. maddesi⁷⁰⁸ çerçevesince bazı tedbirler uygulanır. Bu kapsamda, kasten işlenen suçlardan olan TCK m. 243'teki bilişim sistemine girme veya kalmaya devam etme dolayısıyla verilecek hapis cezasının sonucuna ilişkin de fail hakkında belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma tedbirine hükmolunur.

sahibi olmasını sağlamak amacıyla bir eğitim programına devam etmesine, b) Bir meslek veya sanat sahibi olması halinde, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına, c) Belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine, karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zamanaşımı durur. Altıncı fıkranın (c) bendinde belirtilen koşulu derhal yerine getiremediği takdirde; sanık hakkında mağdura veya kamuya verdiği zararı denetim süresince aylık taksitler halinde ödemek suretiyle tamamen gidermesi koşuluyla da hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2021).

⁷⁰⁷ TCK m. 51/1: "İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Ancak, erteleme kararının verilebilmesi için kişinin; a) Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması, b) Suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması, gerekir." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2021).

⁷⁰⁸ TCK m. 53/1: "Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak; a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçmeye tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten, b) Seçme ve seçilme ehliyetinden, c) Velayet hakkından; vesayet veya kayıymlığa ait bir hizmette bulunmaktan, d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan, e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten, yoksun bırakılır." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2021).

TCK'nın 60. maddesinde⁷⁰⁹, tüzel kişilerin faaliyetleri kapsamında organı ya da temsilcisi tarafından işlenen suçlar sebebiyle uygulanan tüzel kişilere yönelik güvenlik tedbirleri olan iznin iptali ve müsadere düzenlenmiştir. Ayrıca, TCK'nın "Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması" başlıklı 246. maddesine⁷¹⁰ göre, ceza kanunundaki bilişim alanında suçlar başlıklı bölümünde yer alan suçların işlenmesiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. Dolayısıyla TCK m. 246 göndermesiyle, TCK m. 243/1-2-3'teki suçlar kapsamında verilen mahkûmiyet hallerinde tüzel kişilere yönelik güvenlik tedbirlerine ilişkin TCK m. 60 uygulama alanı bulur.

3.3.2. Zamanaşımı

Zamanaşımı, devletin yargılama ve cezalandırma yetkisinin belirli şartlar altında düşmesine sebep olan bir kurumdur⁷¹¹. Zamanaşımı, dava zamanaşımı ve ceza zamanaşımı şeklinde ayrılır. Dava zamanaşımında dava ilişkisi; ceza zamanaşımında ceza ilişkisi düşer⁷¹².

TCK m. 243'te düzenlenen bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına kasten ve hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu açısından dava zamanaşımı ve ceza zamanaşımına ilişkin kurallar uygulama alanı bulur.

⁷⁰⁹ TCK m. 60/1-2-3-4: "(1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir. (2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır. (3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir. (4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2021).

⁷¹⁰ TCK m. 246: "Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2021).

⁷¹¹ Burak Albayrak, "Ceza Hukukunda Zamanaşımı Kurumu ve İnfaz Zamanaşımı", *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 2020, 201; Hakan A. Yavuz, "Türk Ceza Hukukunda Dava Zamanaşımı ve Olağanüstü Kanun Yolları ile İlişkisi", *Adalet Dergisi*, (66), 2021, 499; Toroslu, Toroslu, 471.

⁷¹² Albayrak, 203; Yavuz, 499; Demirbaş, 756.

TCK'nın "Dava zamanaşımı" başlıklı 66. maddesinde⁷¹³ düzenlenen dava zamanaşımı, suça ilişkin kovuşturma yapılmasını engeller⁷¹⁴. TCK m. 66/1-e'ye göre dava zamanaşımı süresi, "*Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl*"⁷¹⁵ olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla TCK m. 243/1-2-3'teki suç teşkil eden tipik fiiller için öngörülen yaptırımlar göz önüne alındığında dava zamanaşımı süresinin bunlar için de sekiz yıl olduğu saptanır. Sırf hareket suçu niteliğindeki bilişim sistemine girme veya kalmaya devam etme suçu açısından, dava zamanaşımı tipik hareketin yapılmasıyla işlemeye başlar⁷¹⁶. Seçimlik hareketli olan bu suç sistemde kalmaya devam etme hareketi açısından mütemadi (kesintisiz) suç özelliği gösterdiğinden suçun bu hareketle işlenmesi halinde, dava zamanaşımı süresi, kesintinin gerçekleştiği yani suç işlenmesinin sona erdiği andan itibaren işlemeye başlar⁷¹⁷. Dava zamanaşımının durması⁷¹⁸ ve kesilmesi⁷¹⁹ halleri ile bunların nedenleri TCK'nın "Dava

⁷¹³ TCK m. 66: "Kanunda başka türlü yazılmış olan haller dışında kamu davası; a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda otuz yıl, b) Müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmibeş yıl, c) Yirmi yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıl, d) Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl, e) Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl, Geçmesiyle düşer. Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısıdır; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer. Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri de göz önünde bulundurulur. Yukarıdaki fıkralarda yer alan sürelerin belirlenmesinde suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı göz önünde bulundurulur; seçimlik cezaları gerektiren suçlarda zamanaşımı bakımından hapis cezası esas alınır. Aynı fiilden dolayı tekrar yargılamayı gerektiren hallerde, mahkemece bu husustaki talebin kabul edildiği tarihten itibaren fiile ilişkin zamanaşımı süresi yeni baştan işlemeye başlar. Zamanaşımı, tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs halinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlar. Bu Kanunun İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında yazılı ağırlaştırılmış müebbet veya müebbet veya on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçların yurt dışında işlenmesi halinde dava zamanaşımı uygulanmaz." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

⁷¹⁴ Albayrak, 203; Demirbaş, 760.

⁷¹⁵ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

⁷¹⁶ Yavuz, 509; Toroslu, Toroslu, 473.

⁷¹⁷ Yavuz, 509; Toroslu, Toroslu, 473.

⁷¹⁸ TCK m. 67/1: "Soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer bir mercide çözülmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hallerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılınca kadar dava zamanaşımı durur." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

⁷¹⁹ TCK m. 67/2-3-4: "Bir suçla ilgili olarak; a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi, d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi, Halinde, dava zamanaşımı kesilir. Dava zamanaşımı kesildiğinde, zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlar. Dava zamanaşımını kesen birden fazla nedenin bulunması

zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi” başlıklı 67. maddesinde düzenlenmiştir. Dava zamanaşımı süresinin durması, kanunda belirlenen nedenler dolayısıyla zamanaşımı süresinin işlemeye hiç başlamamasını veya işlemeye başlayan zamanaşımı süresinin ilerlememesini ancak ilgili neden ortadan kalkınca o ana kadar geçen süreden itibaren kaldığı yerden devam etmesini ifade eder⁷²⁰. Dava zamanaşımı süresinin kesilmesi ise yine kanunda belirlenen nedenler dolayısıyla zamanaşımı süresinin sıfırlanması ve en baştan tekrar işlemesi halinde söz konusu olur⁷²¹. TCK m. 243/1-2-3’teki suçlar açısından da ilgili nedenlerin oluşması halinde, dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi mümkündür.

TCK’nın “Ceza zamanaşımı” başlıklı 68. maddesinde⁷²² düzenlenen ceza zamanaşımı, ceza mahkûmiyetine ilişkin kesinleşmiş bir hükmün infazını önler⁷²³. TCK m. 68/1-e’ye göre ceza zamanaşımı süresi, “*Beş yıla kadar hapis ve adlî para cezalarında on yıl.*”⁷²⁴ olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla TCK m. 243/1-2-3’teki suç teşkil eden tipik fiiller için öngörülen yaptırımlar göz önünde bulundurulduğunda ceza zamanaşımı süresinin bunlar için de on yıl olduğu saptanır. TCK m. 68/1-e’ye göre “*Ceza zamanaşımı, hükmün kesinleştiği veya infazın herhangi bir suretle kesintiye uğradığı günden itibaren işlemeye başlar ve kalan ceza miktarı esas alınarak süre hesaplanır.*”⁷²⁵ Ceza zamanaşımı süresinin işlemesine ilişkin bu hüküm, TCK m. 243/1-2-3’teki suçların

halinde, zamanaşımı süresi son kesme nedeninin gerçekleştiği tarihten itibaren yeniden işlemeye başlar. Kesilme halinde, zamanaşımı süresi ilgili suça ilişkin olarak Kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzar.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

⁷²⁰ Yavuz, 510; Centel, Zafer, Çakmut, 785.

⁷²¹ Yavuz, 511-512; Centel, Zafer, Çakmut, 789.

⁷²² TCK m. 68: “*Bu maddede yazılı cezalar aşağıdaki sürelerin geçmesiyle infaz edilmez: a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarında kırk yıl. b) Müebbet hapis cezalarında otuz yıl. c) Yirmi yıl ve daha fazla süreli hapis cezalarında yirmidört yıl. d) Beş yıldan fazla hapis cezalarında yirmi yıl. e) Beş yıla kadar hapis ve adlî para cezalarında on yıl. Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle ceza infaz edilmez. Bu Kanunun İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında yazılı yurt dışında işlenmiş suçlar dolayısıyla verilmiş ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis veya on yıldan fazla hapis cezalarında zamanaşımı uygulanmaz. Türleri başka başka cezaları içeren hükümler, en ağır ceza için konulan sürenin geçmesiyle infaz edilmez. Ceza zamanaşımı, hükmün kesinleştiği veya infazın herhangi bir suretle kesintiye uğradığı günden itibaren işlemeye başlar ve kalan ceza miktarı esas alınarak süre hesaplanır.*” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

⁷²³ Albayrak, 203; Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 1100.

⁷²⁴ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

⁷²⁵ Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

gerçekleştirilmesi sebebiyle hükmedilen cezanın kesinleşmesi veya cezanın infazının yarım kalması durumlarında da uygulama alanı bulur. Kanunda belirlenen nedenler dolayısıyla zamanaşımı süresinin işlemeye hiç başlamaması veya işlemeye başlayan zamanaşımı süresinin ilerlememesi fakat ilgili neden ortadan kalkınca o ana kadar geçen süre korunacak şekilde sürenin devam etmesi hali olan ceza zamanaşımının durması⁷²⁶ ve nedenleri 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un⁷²⁷ “Zamanaşımı” başlıklı 15. maddesinde⁷²⁸ düzenlenmiştir. İşlemeye başlayan ceza zamanaşımı süresinin kanunda belirlenmiş nedenlerin gerçekleştiği andan itibaren sıfırlanması ve en baştan tekrar işlemesi hali olan ceza zamanaşımının kesilmesi⁷²⁹ haline ve bunun nedenlerine ise TCK'nın “Ceza zamanaşımının kesilmesi” başlıklı 71. maddesinde⁷³⁰ yer verilmiştir. TCK m. 243/1-2-3'teki suçlar açısından da ilgili nedenlerin oluşması halinde, ceza zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi mümkündür.

3.3.3. Muhakeme Usulü

Suçun öğrenilme şekli ve bir muhakeme şartı niteliğinde olan şikâyet, takibi şikâyete bağlı olan suçlarda, ceza soruşturması ve kovuşturmasının başlaması için suçtan zarar gören kişinin suça ilişkin yetkili makamlara yaptığı yazılı ya da sözlü bildirimi ifade eder⁷³¹.

Bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına kasten ve hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun temel şeklinin, daha az cezayı

⁷²⁶ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 751; Albayrak, 233.

⁷²⁷ Resmî Gazete Tarihi: 31.03.2005, Sayı: 25772 (Mükerrer).

⁷²⁸ Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m. 15: “Birden fazla mahkumiyeti olan kişi bu mahkumiyetlerden birine ilişkin cezayı infaz kurumunda çektiği sürece, diğer cezaları açısından ceza zamanaşımı işlemmez. Cezanın infazının ertelenmesi veya durdurulması halinde, bu cezaya ilişkin zamanaşımı işlemmez.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5320.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

⁷²⁹ Albayrak, 237; Öztürk, Erdem, 617.

⁷³⁰ TCK m. 71: “Mahkûmiyet hükmünün infazı için yetkili merci tarafından hükümlüye kanuna göre yapılan tebligat veya bu maksatla hükümlünün yakalanması ceza zamanaşımını keser. Bir suçtan dolayı mahkûm olan kimse üst sınırı iki yıldan fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlediği takdirde, ceza zamanaşımı kesilir.” Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 09.10.2021).

⁷³¹ Nur Centel, Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (19. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2020, 105-106; Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (13. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, 191.

gerektiren nitelikli halinin ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin düzenlendiği TCK m. 243/1-2-3'te, suçun takibinin şikâyeteye bağlı olduğu belirtilmemiştir. Dolayısıyla ilgili suç resen soruşturulur ve kovuşturulur⁷³².

Görev, suçun niteliğine ve ağırlığına göre hangi uyuşmazlığa hangi ceza mahkemesinin bakacağına yönelik hususları belirleyen yetki çeşididir⁷³³.

CMK'nın "Görev" başlıklı 3. maddesi⁷³⁴ ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un⁷³⁵ "Asliye ceza mahkemesinin görevi" başlıklı 11. maddesi⁷³⁶ çerçevesinde değerlendirildiğinde, on yıldan daha az hapis cezasını gerektiren bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun temel, nitelikli ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali bakımından görevli mahkeme, Asliye Ceza Mahkemeleridir.

Yer bakımından yetki, bir suç hakkındaki yargılamanın hangi yerdeki ceza mahkemesi tarafından gerçekleştirileceğine yönelik coğrafi iş bölümü kurallarıyla belirlenir⁷³⁷.

CMK'nın "Yetkili mahkeme" başlıklı 12. maddesine⁷³⁸ göre bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçu için yer bakımından yetkili mahkeme, ilgili suçun işlendiği yer mahkemesidir. Seçimlik hareketli olan bu suç sistemde kalmaya devam etme hareketi açısından mütemadi (kesintisiz) suç özelliği gösterdiğinden suçun

⁷³² Artuç, 1289; Çetin, 22; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 907; ; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 977.

⁷³³ Nevzat Toroslu, Metin Feyzioğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (20. Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara 2020, 66-67; Cumhur Şahin, Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku I* (12. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, 226.

⁷³⁴ CMK m. 3: "Mahkemelerin görevleri kanunla belirlenir." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2021).

⁷³⁵ Resmî Gazete Tarihi: 07.10.2004, Sayı: 25606.

⁷³⁶ Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 11: "Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, sulh ceza hâkimliği ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere asliye ceza mahkemelerince bakılır." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5235.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2021).

⁷³⁷ Ahmet Gökçen, Murat Balcı, M. Emin Alşahin, Kerim Çakır, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (3. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2018, 180; Feridun Yenisey, Ayşe Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (8. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, 263-264.

⁷³⁸ CMK m. 12/1-2: "– (1) Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiği yer mahkemesine aittir. (2) Teşebbüste son icra hareketinin yapıldığı, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkilidir." Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2021).

bu hareketle işlenmesi halinde, yer bakımından yetkili mahkeme, kesintinin gerçekleştiği yer mahkemesi olur.

SONUÇ

Gün geçtikçe yaşamlarımıza bilişim sistemi olarak kabul edilebilecek yeni teknolojik aletlerin ve uygulamaların girişi hızlanmakta ve bu sistemler hayatımızın büyük bir kısmını kapsamaktadır. Bireylerden, devletlere ya da kurum ve kuruluşlara kadar gerçek ve tüzel kişilerce teknolojinin getirdiği hız ve imkânlar sebebiyle bilişim sistemlerinin kullanımı sıkça tercih edilmektedir. Ancak, söz konusu gelişmelerle sunulan imkânların güvenli, aktif ve verimli kullanımı bilişim sistemlerinin ve sistemlerdeki verilerin hukuka aykırı müdahalelerden uzak kalmasıyla mümkün kılınacağından bunların ceza hukuku aracılığıyla korunması zorunlu hale gelmiştir. TCK'nın özel hükümlere yönelik ikinci kitabında yer alan "Topluma Karşı Suçlar" başlıklı üçüncü kısmının onuncu bölümünde "Bilişim Alanında Suçlar"a yer verilmiştir. TCK'nın "Bilişim sistemine girme" başlıklı 243. maddesi de bu bölümde yer almaktadır. Söz konusu maddede çalışmamızda incelenen hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçu düzenlenmiştir. Yine aynı maddede, bilişim sisteminin kendi içinde veya bilişim sistemleri arasında gerçekleşen veri nakillerini teknik araçla izleme fiillerinin suç olarak belirlendiği görülmektedir. Bu suç tipi ile hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçu birbirinden bağımsız ve aralarında birlik bulunmayan suçlar olduğundan veri nakillerini teknik araçla izlemeye ilişkin suç tipinin kanun koyucu tarafından ayrı bir maddede düzenlenmesi gerekmektedir.

Bilişim suçlarına ilişkin kavramların açıklanması, kanunilik ilkesinin uzantısı olan belirlilik ilkesi gereğince ceza hukuku açısından önem arz eden bir husustur. Bu nedenle bilişim, bilişim sistemi ve veri gibi kavramların açıklanması ihtiyacı doğmuştur. Ayrıca, teknolojik gelişmeler sonucu bilişim sistemlerinin çeşitli işleme şekilleri de ortaya çıkmıştır. Hukuka aykırı şekilde bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçu yalnızca Türk hukukunda değil, farklı ülke hukuklarının mevzuatlarında da düzenlenmiştir. TCK'nın 243. maddesinde yer alan bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçunun nihai şekli Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi çerçevesinde verilmiştir. Böylece, sözleşmede suç olarak düzenlenmesi gerektiği belirtilen hususlar iç hukuktaki ilgili mevzuatta uygun şekilde karşılık bulmuştur. Sözleşmenin "Yasadışı Erişim" başlıklı 2. maddesine uygun olması amacıyla TCK m. 243/1'de düzenlenen

bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçundaki “ve” bağlacı “veya” olarak değiştirilmiş, bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme veya sistemde kalmaya devam etme fiilleri suç olarak belirlenmiştir. Bu suç ile korunan hukuki değer ise bilişim sistemlerinin güvenliğidir.

İlgili suçun konusu, bilişim sistemidir. Suç oluşturan hareketin suçun konusu üzerindeki etkisine göre yapılan ayırım açısından ise bu suç soyut tehlike suçudur. Kanun koyucu, bu suç tipinde, suç konusu olan bilişim sisteminin herhangi bir zarara ya da zarar tehlikesine uğramasını aramamakta ve tipik hareketin gerçekleştirilmesiyle suç konusunun tehlikeye uğrayacağını başından kabul etmektedir. TCK m. 243 incelendiğinde suçun yalnızca daha az cezayı gerektiren nitelikli halinin yer aldığı, suça ilişkin daha fazla cezayı gerektiren bir nitelikli halinse düzenlenmediği görülmektedir. Oysa TCK m. 244/3’te ve diğer ülke mevzuatlarının birçoğunda ilgili suç tipine suçun konusuna göre düzenleme getirilmiştir. Barındırdığı hassas içerikler sebebiyle ekonomik açıdan veya ülke açısından daha fazla önem arz eden ulusal güvenliğe ilişkin bilişim sistemlerine girilmesi veya sistemde kalınması tipik fiilleri için daha ağır cezalar öngörülmüştür. Dolayısıyla kanaatimizce, ülkemizde de ekonomik alanında faaliyet gösteren bankaların bilişim sistemlerine ya da devlet güvenliğine yönelik içerikler bulunduran e-devlet sistemi gibi bilişim sistemlerine girme veya bu sistemlerde kalma fiillerinin TCK m. 243’teki suç açısından ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmesi, ceza adaleti açısından daha yerinde olacaktır. İlgili suç tipini düzenleyen kanun metninin şimdiki halinde de bu sorun, fail cezalandırılırken TCK m. 61/1-d’ye göre değerlendirme yapıp cezanın üst sınırdan tayin edilmesiyle çözülebilir.

Söz konusu suçunun faili ancak gerçek kişi olabilir. Tüzel kişilerin bir suçun faili olması söz konusu değildir, ancak suç tüzel kişinin faaliyeti doğrultusunda işlenmişse ilgili tüzel kişinin organlarında yer alan veya o tüzel kişiyi temsil eden kişi ya da kişiler fail olur. Suçun faili, bilişim sistemine yetkisiz şekilde giren veya sistemde kalan herhangi biridir. Dolayısıyla genel suç niteliğine sahip bu suçun faili herkes olabilir. TCK m. 243/1’deki düzenlemeye göre, suçun işlenebilmesi için birden fazla failin katılımı zorunlu olarak aranmadığından suçun fiil unsuru tek bir kişi tarafından gerçekleştirilebilir. İlgili suç, tek failli suçtur.

Bu suçun mağduru suçun konusunun ait olduğu gerçek kişi değerlendirmesiyle yapılır. İlgili suçun konusu, suç tipindeki hareketin yöneldiği ve suç teşkil eden bu hareketin gerçekleştirilmesiyle zarara veya tehlikeye uğrayan bilişim sistemidir. İlgili suçun mağduru, bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan gerçek kişilerin tamamıdır. Hak sahipliğinden anlaşılmaması gereken, bilişim sistemine girme veya sistemde kalma açısından gerekli yetkinin bulunması ve bu yetkinin doğrudan kullanılabilmesidir. Birden fazla kişinin yetkilendirilmesiyle bu kişilerin sistemi kullanması da mümkün olabileceğinden bu durumda bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olanların tamamı suçun mağduru sayılır.

Bahsi geçen suçun fiil unsurunu bir bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı ve kasten “girmek” veya “orada kalmaya devam etmek” hareketleri oluşturmaktadır. Bu suç, bilişim sistemine girmek suretiyle olduğu gibi, bilişim sisteminde kalmaya devam etmekle de işlenebildiğinden seçimlik hareketli bir suçtur. İlgili suç, hem bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girme hem de sistemde kalmaya devam etme hareketleri açısından serbest hareketli bir suçtur. Öyle ki suç tipinde, suçu oluşturan bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme hareketlerinin hangi suretle işleneceği açıkça belirtilmemiştir ve suç pek çok farklı şekilde işlenebilmektedir. TCK m. 243’te suçun yalnızca daha az cezayı gerektiren nitelikli halinin yer aldığı, suça ilişkin daha fazla cezayı gerektiren bir nitelikli halinse bulunmadığı görülmektedir. Oysa ilgili suç her ne kadar serbest hareketli bir suç olsa da bir bilişim sistemine fiziki olarak doğrudan yetkisiz şekilde girme ve burada kalma ile truva atı (trojen horse), oltalama (phishing), web sayfası yönlendirme şeklindeki hileli yollarla girilmesi ve burada kalınması suçun işleniş biçimi açısından bir tutulamaz. Bu nedenle ceza adaleti açısından söz konusu işleniş şekilleri cezada artırımı gerektiren bir nitelikli hal olarak düzenlenmelidir. Hatta bahsi geçen bu yollar vasıtasıyla bilişim sistemine girilmesi veya sistemde kalınması hallerinin TCK m. 243/1’de öngörülen cezadan daha fazla cezayı içeren müstakil suç tipleri şeklinde düzenlenmesi de tartışılabilir. İlgili suç tipini düzenleyen kanun metninin şimdiki halinde de bu sorun, fail cezalandırılırken TCK m. 61/1-a’ya göre değerlendirme yapıp cezanın üst sınırdan tayin edilmesiyle çözülebilir. Suçun bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girme hareketi, icrai nitelikteyken sistemde kalmaya devam etme hareketi hem icrai hem de ihmali özellik göstermektedir. Suç, bilişim sisteminin bütününe ya da

bir kısmına hukuka aykırı olarak girme hareketi açısından ani suç özelliği gösterirken sistemde kalmaya devam etme hareketi açısından mütemadi (kesintisiz) suç niteliğindedir.

Bu suçun oluşması için, bilişim sisteminin tamamına ya da belli bir kısmına hukuka aykırı olarak girilmesi veya sistemde kalmaya devam edilmesi ya da bu hareketlerin her ikisinin birlikte gerçekleştirilmesi yeterlidir. Suç bu şekilde tamamlanmış olur. Suçun oluşması için bilişim sistemine veya sitemdeki verilere yönelik neticeler de dâhil olmak üzere ayrıca herhangi bir neticenin meydana gelmesi gerekmemektedir. Dolayısıyla suç tipinde ayrıca hiçbir neticenin aranmadığı bu suç, sırf hareket suçu niteliğindedir.

Söz konusu suçun nitelikli hali, TCK m. 243/2’de düzenlenmiştir. İlgili fıkra, suçun temel şekline göre daha az cezayı gerektiren nitelikli hali yer almaktadır. Buna göre, bedeli karşılığı yararlanılabilen bir bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girilmesi veya bu sistemde kalmaya devam edilmesi halinde verilecek ceza yarı oranına kadar indirilmektedir.

Bahsi geçen suçun temel şekline göre daha fazla cezayı gerektiren neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali TCK m. 243/3’te yer alır. Buna göre, bir bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girilmesi veya bu sistemde kalmaya devam edilmesi sebebiyle sistemdeki verilerin yok olması ya da değişmesi durumunda, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. Bu hal, gerçek neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış suç teşkil eder çünkü verilerin yok olması veya değişmesi ağır neticeleri açısından failin sadece taksirle hareket etmesi gerekir. Bunun yanında gelişen teknoloji ile günümüzde artık alışverişlerin de sıklıkla dijital ortamda yapılıyor olması, bazı elektronik ticaret şirketlerinin bilişim sistemlerine yönelik giriş veya kalmalarda sebep olunan veri kaybı ya da değişimiyle sistemlerinin kapatılması ya da ağ bağlantılarının kesilmesine ve bu şirketlerin büyük ekonomik kayıplarla karşılaşmasına neden olabilmektedir. Verilerin yok olması veya değişmesiyle oluşabilecek ekonomik zarar, yalnızca bahsi geçen şirketlerin bilişim sistemlerine değil, somut olayın özelliğine göre bireysel kullanıma ait ya da farklı kuruluşların bilişim sistemlerine girilmesi veya kalınmasıyla da ortaya çıkabilecektir. Bu nedenle verilerin yok olması veya değişmesi ile ekonomik açıdan bir zarar meydana gelmesi durumunun da TCK m. 243’teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış haline dâhil

edilmesi ya da bu hallerin TCK m. 243'ten çıkarılarak doğrudan TCK m. 244'e suçu ağırlaştırıcı bir hal olarak eklenmesi ihtimalleri tartışılabilir.

İlgili suçun düzenlendiği madde metninde hukuka aykırılık ibaresine özel olarak yer verilmiştir. Buna göre, bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun manevi unsurunun oluşabilmesi için, failin hukuka aykırılık bilinci ile hareket etmesi gerekmektedir. Bu itibarla söz konusu suç sadece doğrudan kastla işlenebilir. İlgili suçun işlendiğinin kabulü açısından, kişinin, tamamına ya da bir kısmına girdiği veya orada kalmaya devam ettiği sistemin bilişim sistemi olduğunu ve bu sistem üzerinde hak sahipliğinin bulunmadığını bilmesi, bu bilgisi dâhilinde sisteme girme veya orada kalmaya devam etme fiillerini gerçekleştirmeyi istemesi gerekir.

Bu suç açısından, tipik hareketlerin hukuka aykırı olarak gerçekleştirilmesi aranmıştır. Kanun metninde yer verilen bu hukuka aykırılık ifadesi gereğince, ilgili suçun oluşabilmesi için failin, işlediği fiilin hukuka aykırılık teşkil ettiğini bilip bu bilinçle hareket etmesi gerekir. Böylece, fail kasten hareket etmiş sayılır ve cezalandırılır. TCK'da düzenlenen hukuka uygunluk nedenleri bu suçta da uygulama alanı bulur ve varlıkları durumunda suçun hukuka aykırılık unsurunu ortadan kaldırarak tipik fiilin suç teşkil etmesini engeller. Kanun hükmünü yerine getirme ve ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeni açısından TCK m.243'teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış halinin varlığının tartışılabileceği durumlar ayrıca incelenmiştir. İlgili hukuka uygunluk nedenleri varlığında hareket edenler tarafından bilişim sistemine girmeleri veya burada kalmaları sebebiyle sistemdeki verilerin kast olmaksızın dikkat ve özen yükümlülüğü ihlal edilerek yok edilmesi veya değiştirilmesi söz konusu olabilir. Bu durumda TCK m. 243/3'teki verilerin yok olması veya değişmesi ağır neticelerine yalnızca taksirle sebep olunabileceği ve somut olayda da taksirin varlığı göz önüne alınsa dahi suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış halinin oluştuğundan bahsedilmez. Öyle ki tipte yer alan hareketler hukuka uygun şekilde gerçekleştirildiğinden suçun temel hali oluşmamıştır. Temel hali oluşmamış bir suçun ise neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali söz konusu olamaz. Verilerin yok olması veya değişmesi neticeleri açısından TCK m. 244/2'deki suçun oluşması ise ancak kastın varlığıyla mümkündür. İlgili maddede suçun taksirli hali düzenlenmemiştir. Bu sebeple kanun hükmünü yerine getirerek ya da ilgilinin rızasına dayanarak bilişim sistemine giren veya burada kalanlarca dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak verilerin yok edilmesi veya değiştirilmesi durumunda TCK m. 244/2 çerçevesinde de

herhangi bir sorumluluk doğmayacaktır. Dolayısıyla kanaatimizce, TCK m. 243/3'teki suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali kaldırılıp ilgili halin TCK m. 244/2'de yer alan suça dâhil edilmesi ve bu suçun taksirli halinin de ayrıca düzenlenmesi ceza adaleti açısından daha yerinde olacaktır.

Hukuka aykırı şekilde bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçunun maddi, manevi unsurları ile hukuka aykırılık unsuru gerçekleştiğinde suç oluşur. Suçun failinin cezalandırılabilir olup olmadığı ise tipik fiili gerçekleştirilirken failin kusurunun bulunup bulunmamasına göre belirlenir. Bilişim sistemine girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun gerçekleştirildiği somut olayda, kusurluluğu kaldıran haller yer almıyorsa kusur yeteneğine ve haksızlık bilincine sahip olan fail kusurlu sayılır ve cezalandırılır.

Suçun özel görünüş şekilleri olan teşebbüs, iştirak ve içtima kurumlarına ilişkin düzenlemeler de hukuka aykırı şekilde bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçu açısından uygulama alanı bulur. Bilişim sistemine girme veya burada kalmaya devam etme suçunun genellikle haberleşmenin gizliliğini ihlal, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verilere ilişkin suçlar ve ekonomik suçların işlenmesi amacıyla araç suç olarak kullanıldığı görülür. Belgede sahtecilik suçlarına yönelik hükümlerden olan TCK m. 212'ye göre bahsi geçen suçların başka bir suçun işlenmesinde kullanılması halinde hem belgede sahtecilik suçundan hem de işlenen diğer suçtan dolayı ayrı cezalandırma yapılır. Belgede sahtecilik suçlarının başka suçların işlenmesinde kullanılması durumunda gerçek içtimanın uygulanması gerektiğinin ifade edildiği böyle bir hükme, ceza kanununun bilişim suçlarının düzenlendiği bölümünde de yer verilmesine ihtiyaç vardır. Böylece bilişim suçlarının araç suç olarak kullanıldığı hallerde fikri içtimanın uygulanabilme ihtimalinin ortadan kalkması ve her suçtan ayrı cezaya hükmolunmasıyla ceza adaleti açısından daha yerinde bir uygulamaya yer verilmiş olacaktır. Ayrıca, her ne kadar TCK m. 243'te asli norm tali norm ilişkisini oluşturabilecek bir düzenleme bulunmasa da bilişim suçlarından olan TCK m. 244'ün son fıkrasında bir tali norma yer verilmektedir. Buna göre söz konusu maddenin ilk üç fıkrasında düzenlenen fiillerin işlenmesiyle kişinin kendine ya da başkasına haksız bir yarar sağlaması farklı bir suça sebebiyet vermiyorsa ancak bu durumda TCK m. 244'e göre cezalandırma gerçekleşmektedir. Yargıtay da banka bilişim sistemine yetkisiz şekilde girilerek bir yerden başka yere para transfer edilmesi halinde TCK m. 142/2-e'nin veya bilişim sistemlerinin kullanılmasıyla dolandırıcılık suçunun işlenmesi halinde TCK m. 158/1-f'nin oluştuğunu, hırsızlık veya

dolandırıcılık suçunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi sebebiyle failin cezasının artırılacağını, ayrıca farklı bir bilişim suçundan ceza verilmeyeceğini kararlarında belirtmekte ve bunu TCK m. 244/4'teki düzenlemenin tali norm niteliğinde olmasıyla gerekçelendirmektedir. Oysa günümüzde hemen her alanda yaygınlaşan bilişim sistemleri kullanımı ve bu yolla diğer suçların da sıklıkla işlenebildiği göz önüne alındığında bilişim suçlarına ilişkin düzenlemelerin asli, diğer suçların ise tali norm niteliğinde olması, buna göre bilişim suçları için öngörülen cezaların tespit edilmesi ceza adaleti açısından daha yerinde sonuçlar doğuracaktır.

TCK m. 243/1'de bilişim sisteminin tamamına veya bir kısmına kasten ve hukuka aykırı şekilde girme veya sistemde kalmaya devam etme suçunun temel şekli için bir yıla kadar hapis ya da adli para cezası öngörülmüştür. Hapis veya adli para cezası seçenek yaptırımlar olarak düzenlendiğinden bu cezalardan yalnızca birine hükmedilir. TCK m. 243/2'ye göre, ilgili suç açısından daha az cezayı gerektiren nitelikli hal teşkil eden suçun bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi durumunda, maddenin ilk fıkrasına göre belirlenen ceza yarı oranına kadar indirilerek verilir. İlgili suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olan suç işlenmesi nedeniyle sistemdeki verilerin yok olması ya da değişmesi durumunda TCK m. 243/3 çerçevesinde altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

TCK m. 66/1-e ve m. 68/1-e çerçevesinde değerlendirildiğinde TCK m. 243/1-2-3'teki suç teşkil eden tipik fiiller için öngörülen yaptırımlar göz önüne alındığında dava zamanaşımı süresinin bunlar için sekiz yıl, ceza zamanaşımı süresinin bunlar için on yıldır.

TCK m. 243/1-2-3'te, suçun takibinin şikâyeteye bağlı olduğu belirtilmemiştir. Dolayısıyla ilgili suç resen soruşturulur ve kovuşturulur. On yıldan daha az hapis cezasını gerektiren hukuka aykırı şekilde bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçunun temel, nitelikli ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali bakımından görevli mahkeme, Asliye Ceza Mahkemeleridir. Yer bakımından yetkili mahkeme ise ilgili suçun işlendiği yer mahkemesidir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Berrin, *Bilişim Alanında Suçlar* (2. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- Akbulut, Berrin, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (3. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- Akbulut, Berrin, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (4. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- Akipek, Jale G., Akıntürk, Turgut, Ateş Karaman, Derya, *Türk Medenî Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku* (10. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2013.
- Aksoy İpekçioğlu, Pervin, “Türk Ceza Kanunu’nda Bileşik Suç”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61 (1), 2012.
- Akyazan, Ahmet Emrah, “5237 Sayılı TCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”, *Ankara Barosu Dergisi*, (1), 2006.
- Alacakaptan, Uğur, *Suçun Unsurları*, Sevinç Matbaası, Ankara 1975.
- Albayrak, Burak, “Ceza Hukukunda Zamanaşımı Kurumu ve İnfaz Zamanaşımı”, *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 2020.
- Apaydın, Cengiz “Bilişim Sistemine Girme Suçu”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 7 (24), 2016.
- Apaydın, Cengiz, *Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku* (1. Baskı), Yazarın Kendi Yayını-Acar Matbaacılık, 2017.
- Apaydın, Cengiz, *Ceza Hukukunda Kast Kavramı*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2008.
- Artuç, Mustafa, *Pratik Türk Ceza Kanunu Açıklamalı* (5. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2019.
- Artuk, M. Emin, Gökçen, Ahmet, Alşahin, M. Emin, Çakır, Kerim, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (15. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- Artuk, M. Emin, Gökçen, Ahmet, Alşahin, M. Emin, Çakır, Kerim, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (17. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- Aslan, Menduh Furkan, Göksu, Tuna, “Approach for Accelerating Image Enhancement Processes: Optimized OpenCL Architecture”, *2020 4th International Symposium*

on Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies: 22-24 Ekim 2020-İstanbul, Bildiriler (s.2), İstanbul 2020.

Aydın, Devrim, “Suça Teşebbüs”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 55 (1), 2006.

Bayraklı, Hasan Hüseyin, Bozdağ, Ahmet, “Türk Ceza Hukukunda Teşebbüse Elverişlilik Sorunu ve Vergi Suçlarının Teşebbüse Elverişlilik Açısından Değerlendirilmesi”, *Maliye Dergisi*, (158), 2010.

Bozdoğan Akbulut, Berrin, “Bilişim Suçları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8 (1-2), 2000.

Bulut, İlhan, *Suçta Netice*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2020.

Cangialosi, Charles, “The Electronic Underground: Computer Piracy and Bulletin Boards”, (15), *Rutgers Computer and Technology Law Journal*, 1989.

Centel, Nur, “Ceza Hukukunda Tüzel Kişilerin Sorumluluğu -Şirketler Hakkında Yaptırım Uygulanması-”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4), 2016.

Centel, Nur, Zafer, Hamide, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (19. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2020.

Centel, Nur, Zafer, Hamide, Çakmut, Özlem, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (11. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2020.

Chang, Jason V., “Computer Hacking: Making the Case for a National Reporting Requirement”, *Berkman Center for Internet and Society Research Publication Series*, Research Publication No. 2004-07 4/2004.

Çetin, Muhammet Sefa, “Yargıtay Kararları Işığında Bilişim Sistemine Girme veya Kalma Suçu (TCK m. 243)”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 12 (45), 2021.

Çölkesen, Rifat, Örencik, Bülent, *Bilgisayar Haberleşmesi ve Ağ Teknolojileri* (1. Baskı), Papatya Yayıncılık, İstanbul 2003.

Değirmenci, Olgun, “Ceza Hukukunda Yanılma Kavramı ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanılma”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (110), 2014.

Değirmenci, Olgun, “Türk Ceza Hukukunda Kusurluluğu Kaldıran Neden Olarak Amirin Emrini İfa”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 3 (10), 2012.

- Değirmenci, Olgun, “2004 Türk Ceza Kanunu’nun Bilişim Suçları Bakımından Değerlendirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (58), 2005.
- Demirbaş, Timur, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (15. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Doğan, Koray, “Bilişim Suçları ve Yeni Türk Ceza Kanunu”, *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi*, (6-7), 2005.
- Doğan, Koray, *Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç* (1. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2011.
- Dönmezer, Sulhi, Erman, Sahir, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku Cilt: I* (14. Baskı), Der Yayınları, İstanbul 2016.
- Dönmezer, Sulhi, Erman, Sahir, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II* (11. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 1999.
- Dursun, Selman, Bozbayındır, Ali Emrah, “Ceza Hukukunda Hukuka uygunluk Nedenlerinin Manevi Unsurları Meselesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 73 (1), 2015.
- Dursun, Selman, *Ceza Hukukunda Hareket Kavramı ve Terimi* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- Dursun, Selman, “Türk Ceza Hukuku’nda Emrin İfasının Hukuki Niteliğinin Alman ve İtalyan Ceza Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 2014.
- Dülger, Murat Volkan, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku* (8. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Ekdemir, İbrahim, *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve Diğer İlgili Kanunlar*, Sözkese Matbaacılık, Ankara 2005.
- Ekici Şahin, Meral, *Ceza Hukukunda Rıza* (1. Baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Emmungil, Levent, *Bilgisayar Donanımı*, Famer Proje ve Müşavirlik, Ankara 2010.
- Erdağ, Ali İhsan, “Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 2010.

- Erdem, Mustafa Ruhan, “Netice Yüzünden Ağırlaşan Suçlar”, Mehmet Murat İnceoğlu (Ed.), *Uğur Alacakaptan'a Armağan*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008.
- Erdoğan, Yavuz, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 (Özel Sayı), 2010 Basım Yılı: 2012.
- Erdoğan, Yavuz, *Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları (Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile)* (1. Baskı), Legal Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- Erem, Faruk, “Suça İştirak”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 1946.
- Erem, Faruk, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Cilt:1 Genel Hükümler*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları-Ajans Türk Matbaası, Ankara 1997.
- Erman, Sahir, *Ticari Ceza Hukuku Genel Kısım*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1992.
- Gökçen, Ahmet, Balcı, Murat, Alşahin, M. Emin, Çakır, Kerim, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (3. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- Gökpınar, Mahmut, “Ceza Sorumluluğunun Temeli: Kast”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (79), 2008.
- Göktürk, Neslihan, *Fikri İçtima (Suçların İçtiması)* (1. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Göktürk, Neslihan, *Haksızlık Yanılgısının Ceza Sorumluluğuna Etkisi* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- Göktürk, Neslihan, “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan ‘Hukuka Aykırılık’ İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 2016.
- Göktürk, Neslihan, “Türk Hukuku’nda Suçların İçtiması”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, 2 (1-2), 2014.
- Gül, Ahmet, *Doğrudan Dolaylı Bilişim Suçları* (3. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- Hafızogulları, Zeki, Özen, Muharrem, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. Baskı), US-A Yayıncılık, Ankara 2019.
- Hafızogulları, Zeki, Özen, Muharrem, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar* (2. Baskı), US-A Yayıncılık, Ankara 2016.

- Hakeri, Hakan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2011.
- Hakeri, Hakan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (19. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- Hakeri, Hakan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (21. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- Hakeri, Hakan, *Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmalî Suçların Çeşitleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- Henkoğlu, Türkay, Külcü, Özgür, “Bilgi Erişim Platformu Olarak Bulut Bilişim: Riskler ve Hukuksal Koşullar Üzerine Bir İnceleme”, *Bilgi Dünyası Dergisi*, 14 (1), 2013.
- İçel, Kayıhan, Sokullu Akıncı, Füsün, Özgenç, İzzet, Sözüer, Adem, Mahmutoğlu, Fatih S., Ünver, Yener, *Suç Teorisi-Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri, 2. Kitap* (2. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2002.
- İçel, Kayıhan, Sokullu Akıncı, Füsün, Özgenç, İzzet, Sözüer, Adem, Mahmutoğlu, Fatih S., Ünver, Yener, *Suç Teorisi-Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri, 2. Kitap* (3. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2004.
- Jarrett, H. Marshall, Bailie, Michael W., Hagen, Ed, Eltringham, Scott, *Prosecuting Computer Crimes* (2nd Edition), Office of Legal Education Executive Office for United States Attorneys, Washington DC 2008.
- Juo, James, “The CFAA and Aaron’s Law”, *Virginia State Bar*, 62, 2013.
- Kangal, Zeynel T., “Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, 8 (89-90), 2012.
- Kangal, Zeynel T., “Ceza Hukukunda Varsayılan Rıza”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15 (4), 2011.
- Karaaslan, Reşit, “Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Koşullarında Hata”, *Legal Hukuk Dergisi*, 15 (172), 2017.
- Karagülmez, Ali, *Bilişim Suçları ve Soruşturma-Kovuşturma Evreleri* (5. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.

- Karakehya, Hakan, “Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Sistemine Girme Suçu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (81), 2009.
- Katoğlu, Tuğrul, *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- Katoğlu, Tuğrul, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61 (2), 2012.
- Katyal, Neal Kumar, “Criminal Law in Cyberspace”, *Georgetown University Law Center*, 149, 2001.
- Kavzoğlu, Taşkın, Şahin, Emrehan Kutluğ, “Bulut Bilişim Teknolojisi ve Bulut CBS Uygulamaları”, *IV. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu: 16-19 Ekim 2012-Zonguldak: Bildiriler* (s. 2), Zonguldak 2012.
- Ketizmen, Muammer, *Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları* (1. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2008.
- Koca, Mahmut, Üzülmaz, İlhan, “Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdurun Korunması ve Mağdura Tanınan Haklar”, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, 7 (2), 2004.
- Koca, Mahmut, Üzülmaz, İlhan, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (13. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Koca, Mahmut, Üzülmaz, İlhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (7. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2020.
- Koca, Mahmut, “YTCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 1 (1), 2006.
- Kolcu, Salahattin, “Ceza Hukukunda Kanunilik İlkesinin Uzantısı Olan Belirlilik”, *Fasikül Hukuk Dergisi*, 8 (76), 2016.
- Kunter, Nurullah, *Suçun Maddi Unsurları Nazariyesi (Hareket-Netice-Sebebiyet Alâkası)*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları-İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1954.
- Kurt, Levent, *Açıklamalı-İçtihatlı Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunundaki Uygulaması* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005.
- Mahmutoğlu, Fatih S., “Karşılaştırmalı Hukuk Bakımından İnternet Süjelerinin Ceza Sorumluluğu”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 59 (1-2), 2001.

- Mahmutoğlu, Fatih S., “Kusurluluk Prensibi Açısından Azmettirenin Cezai Sorumluluğu”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 63 (1-2), 2005.
- Mahmutoğlu, Fatih Selami, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararaları Işığında Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71 (1), 2013.
- Malkoç, İsmail, *Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu Birinci Cilt*, Malkoç Kitabevi, Ankara 2005.
- Natsui, Takato, “Cybercrimes in Japan: Recent Cases, Legislations, Problems and Perspectives”, *Meiji Law Journal*, 10, 2013.
- Orta, Mesut, *Bilişim Suçları ve Elektronik Delillerin Toplanması, Muhafazası, Değerlendirilmesi, Sunulması (Adli Bilişim)*, Yetkin Yayınevi, Ankara 2015.
- Önder, Ayhan, *Ceza Hukuku Dersleri* (1. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul 1992.
- Özbek, Veli Özer, Doğan, Koray, Bacaksız, Pınar, Tepe, İlker, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (9. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.
- Özbek, Veli Özer, *Ceza Hukukunda Suçtan Doğan Mağduriyetin Giderilmesi* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 1999.
- Özbek, Veli Özer, Doğan, Koray, Bacaksız, Pınar, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (13. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Özbek, Veli Özer, Doğan, Koray, Bacaksız, Pınar, Tepe, İlker, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (13. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.
- Özbek, Veli Özer, “Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suçlar”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 2 (4), 2007.
- Özbek, Veli Özer, *TCK İzmir Şerhi Türk Ceza Kanununun Anlamı (Açıklamalı-Gerekçeli-İçtihatlı) Cilt-1 Genel Hükümler (Madde 1-75)* (3. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006.
- Özen, Muharrem, “Türk Ceza Kanunu Tasarısının Tüzel Kişilerin Ceza Sorumluluğuna İlişkin Hükümlerine Bir Bakış”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52 (1), 2003.
- Özen, Mustafa, “Ceza Hukukunda Fikri İctima”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (73), 2007.
- Özen, Mustafa, *Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.

- Özen, Mustafa, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun İştirak Kurumuna Bakışı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (70), 2007.
- Özenbaş, Nazmiye, *Netice Sebebiyle Ağırlaştırılmış Suçlarda Ceza Sorumluluğunun Esası* (1. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2012.
- Özgenç, İzzet, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (14. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.
- Özgenç, İzzet, *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler* (3. Baskı), Adalet Bakanlığı Yayınları-Ankara Açık Ceza İnfaz Kurumu Matbaası, Ankara 2006.
- Öztürk, Bahri, Erdem, Mustafa Ruhan, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku* (19. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.
- Pamuk, Gülfem, *Türk ve Fransız Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdurun Makam Olarak Yeri* (1. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Pazarcı, Melih, “Bilirkişi Raporu, Şifreli Yayınların Hukuki Konumunu Aydınlatan İki Önemli Görüş”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 72 (1), 1997.
- Roux, CJB Le, “Social and Community Informatics Past, Present, and Future: An Historic Overview Keynote Adresses”, Department of Information Studies University of Zululand, 10th Annual DIS Conference: 10-11th, 2009.
- Savaşçı Temiz, Bilgehan, “İştirak Hükümleri Açısından Bağlılık Kuralı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4), 2016.
- Sciglimpaglia, Robert J., “Computer Hacking: A Global Offense”, *Pace International Law Review*, 3 (1), 1991.
- Sınar, Hasan, *İnternet ve Ceza Hukuku* (1. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2001.
- Soyaslan, Doğan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (7. Baskı), Yetkin Yayınevi, Ankara 2016.
- Soyaslan, Doğan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (11. Baskı), Yetkin Yayınevi, Ankara 2016.
- Sözüer, Adem, *Suçta Teşebbüs*, Kazancı Kitap Ticaret A.Ş., İstanbul 1994.
- Şahin, Cumhur, Göktürk, Neslihan, *Ceza Muhakemesi Hukuku I* (12. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- Şahin, Cumhur, Özgenç, İzzet, *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı* (1. Baskı), Adalet Bakanlığı Yayınları-Yoğun Ofset, Ankara 2007.

- Şahin, Meral Ekici, Koruculu, Irmak, “Bilişim Sistemine Girme Suçu -Suçun Kamu Personeline ve Özel Sektör Çalışanlarına Tahsis Edilen Bilgisayarlarla İşlenmesine İlişkin Bir Değerlendirme-”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan*, 21 (Özel Sayı), 2019.
- Şare, Ersin, “Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (130), 2017.
- Şenol, Cem, “5237 Sayılı TCK’ya Göre Hukuka Uygunluk Sebeplerinin Maddi Koşullarında Hata”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 14 (149), 2019.
- Şenol, Cem, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre İştirak Hâlinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme (TCK m. 41)”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 5 (10), 2017.
- Taşkın, Şaban Cankat, *Bilişim Suçları* (1. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2008.
- Tezcan, Durmuş, Erdem, Mustafa Ruhan, R. Önok, Murat *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (18. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Toroslul, Nevzat, Feyzioğlu, Metin, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (20. Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara 2020.
- Toroslul, Nevzat, Toroslul, Haluk, *Ceza Hukuku Genel Kısım* (21. Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara 2015.
- Turabi, Selami, “Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (101), 2012.
- Turan, Metin, *Bilişim Hukuku* (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- Ünver, Yener, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- Ünver, Yener, “Türk Ceza Kanunu’nun ve Ceza Kanunu Tasarısı’nın İnternet Açısından Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 59 (1-2), 2011.
- Ünver, Yener, “YTCK’da Kusurluluk”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 1 (1), 2006.
- Weißer, Bettina, “Cyber Crime - The Information Society and Related Crimes”, *International Association of Penal Law*, 2014.
- Westerhorstmann, Kristin, “The Computer Fraud and Abuse Act: Protecting the United States from Cyber-Attacks, Fake Dating Profiles, and Employees Who Check

Facebook at Work”, *University of Miami National Security and Armed Conflict Law Review*, 145, 2015.

Whitehouse, Sheldon, “Hacking into the Computer Fraud and Abuse Act: The CFAA at 30”, *The George Washington Law Review*, 84 (6), 2016.

Yalçın Sancar, Türkan, “Yeni Türk Ceza Kanun’nda Zincirleme Suç”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (70), 2007.

Yaşar, Osman, Gökcan, Hasan Tahsin, Artuç, Mustafa, *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt 5 (madde 205-256)*, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.

Yavuz, Hakan A., “Türk Ceza Hukukunda Dava Zamanaşımı ve Olağanüstü Kanun Yolları ile İlişkisi”, *Adalet Dergisi*, (66), 2021.

Yazıcıoğlu, R. Yılmaz, *Bilgisayar Suçları Kriminolojik, Sosyolojik ve Hukuki Boyutları İle*, Alfa Yayınları, İstanbul 1997.

Yazıcıoğlu, Recep Yılmaz, *Hukukumuzda TCK’nın 243’üncü Maddesi Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı*, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara 2009.

Yenisey, Feridun, Nuhoğlu, Ayşe, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (8. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.

Yılmaz, Enes, “Suçun Özel Bir Görünüş Şekli Olarak Gönüllü Vazgeçme”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4), 2016.

Yılmaz, Halil, “Müteselsil (Zincirleme) Suç”, *Ankara Barosu Dergisi*, (5), 1992.

Zafer, Hamide, *Ceza Hukuku Genel Hükümler Ders Kitabı*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016.

Zafer, Hamide, *Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75* (3. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2013.

İNTERNET KAYNAKLARI

All Party Parliamentary Internet Group, Revision of the Computer Misuse Act: *Report of an Inquiry by the All Party Internet Group*, Haziran 2004, <https://www.cl.cam.ac.uk/~rnc1/APIG-report-cma.pdf>

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, <https://www.btk.gov.tr/internet-protokol-adresleri-genel-bilgi>

Bilgi Üniversitesi Bilişim Teknolojileri, Fidyeye Yazılımı,
<https://it.bilgi.edu.tr/tr/guvenlik/fidyeye-yazilimi/>

Bilişim İnovasyon Derneği, Fidyeye Yazılımları,
<http://www.bilisiminovasyon.org.tr/tr/main/blog/fidyeye-yazilimleri/3>

Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, German Criminal Code,
https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1875

Cornell Law School Legal Information Institute,
<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1030>

Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=185>

Cybercrime Law, Italy Penal Code, <https://www.cybercrimelaw.net/Italy.html>

International Money Laundering Information Network, Codice Penale,
https://www.imolin.org/doc/amlid/Italy/penal_code.pdf

İşnet, Fidyeye Yazılımı (Ransomware) Nedir?, <https://www.isnet.net.tr/BlogIcerik/Fidyeye-Yazil%C4%B1m%C4%B1-Ransomware-Nedir-isnet-blog>

Japan Cabinet Secretariat, Japan Penal Code,
<https://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/PC.pdf>

Japan National Police Agency, Act on Prohibition of Unauthorized Computer Access,
https://www.npa.go.jp/cyber/english/legislation/uca_Tentative.pdf

Legislationline, France Penal Code,
[https://www.legislationline.org/download/id/3316/file/France_Criminal%20Cod e%20updated%20on%202012-10-2005.pdf](https://www.legislationline.org/download/id/3316/file/France_Criminal%20Code%20updated%20on%202012-10-2005.pdf)

Legislation UK, Computer Misuse Act,
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/contents>

Legislation UK, Computer Misuse Act,
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/18/crossheading/computer-misuse-offences>

Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, <https://www.lexpera.com.tr/>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği,
<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=8203&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5235.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Ceza Muhakemesi Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5320.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2937.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2803.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Türk Ceza Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Türk Ceza Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.765.pdf>

Mevzuat Bilgi Sistemi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>

Nicola Lawer, In Brief Helping With Life's Legal Issues, *Unauthorised Access to Computer Material*, 2015, <https://www.inbrief.co.uk/offences/unauthorised-access-to-computer-material/>

Resmî Gazete, İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/11/20071130-6.htm>

Resmî Gazete, İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170411-3.htm>

Resmî Gazete, Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi,
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140809-5-1.pdf>

Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/>

Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Ceza Kanunu Tasarıları,
<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss664m.htm>

World Trade Organization, The Criminal Code of the Russian Federation,
https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/rus_e/WTACCRUS48_LEG_6.pdf

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Nidanur SONER
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Almanca
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	24.05.2022